

ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ**СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**

Разред: Пети	Годишњи фонд часова : 180
Наставни предмет: Српски језик и књижевност	Недељни фонд часова: 5
Службени гласник бр: „Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон и 10/2019; „Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025); „Службени гласник РС”, број 104/2024; „Службени гласник РС”, број 10/2024	
Циљ учења предмета – циљ наставе и учења српског језика и књижевности јесте да се ученик оспособи за одговарајуће усмено или писано изражавање у различитим комуникативним ситуацијама овладавањем основним законитостима српског књижевног језика, да схвати значај језика у изградњи националног идентитета, да развије читалачке компетенције тумачењем књижевних дела из српске и светске баштине, уметнички сензибилитет, креативно и критичко мишљење и интеркултуралност.	
Опште предметне компетенције – да ученици овладавају вештинама слушања и говорења, читања и писања. Користе ћирилично и латиничко писмо. Разумеју улогу језика као средства комуникације и учења, као део националног идентитета и културе. У комуникацији поштују саговорника и бирају речи, усвајају општеприхваћене друштвене норме. Овладавају знањем српског стандардног језика. Стварају писане и усмене текстове различитог садржаја, структуре и намене. Читају ради уживања, да би учили, да би се сналазили у свакодневном животу, неговали традицију и културу српског народа, развијали интеркултуралност. Читају естетски вредне текстове српске и светске књижевности за децу и релевантне информативне текстове у складу са узрастом и интересовањима. Проширују фонд речи и израза, као и опсег њиховог значења. Воле и чувају свој језик користећи речи и изразе српског језика у различитим комуникативним ситуацијама и дигиталном окружењу. Одговорно користе различите медије за учење српског језика, водећи рачуна о безбедности. Разумеју значај учења других језика. Пружају подршку вршњацима који уче српски језик као нематерњи. Постављају краткорочне циљеве учења, праве планове и истрајавају у њиховој реализацији и траже подршку.	
Међупредметне компетенције – компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и	

информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, естетичка компетенција и одговорно учешће у демократском друштву.	
Активности наставника - упућује, мотивише, саветује, припрема, организује и усмерава рад ученика, подстиче на читање, анализу, истраживање и изражавање, објашњава, тумачи, демонстрира и илуструје наставне садржаје, разговара са ученицима, прати њихово напредовање, коригује, охрабрује, вреднује постигнућа и подстиче сарадњу, критичко мишљење и креативност. Активности ученика - читају, слушају, говоре и пишу, посматрају и уочавају везе и законитости, анализирају, описују, тумаче и упоређују, примењују стечена знања, препознају језичке и књижевне појаве, комуницирају и учествују у дискусији, решавају проблеме, закључују, повезују садржаје, изражавају ставове и проналазе креативна и оригинална решења. *Напомена за ИОП-1,2,3 - Прилагођавање начина рада (градиво је исто); прилагођавање исхода (измењени, нижи ниво градива); проширивање програма (виши ниво градива).	
Начини и поступци остваривања садржаја	Методе рада: Вербална размена (дијалошко–монологска метода), метода рада на тексту, демонстративна метода, интерактивна метода, проблемска настава, кооперативно учење, пројектна настава, истраживачка метода, амбијентална настава, игровне методе и самосталан рад ученика. Технике рада: Демонстрација, илустрације и графички прикази, анализа текста, читање са разумевањем, драматизација, игра улога, олуја идеја, мапе ума, наставни листићи, презентације, квизови знања, креативно писање, израда паноя, ученици подучавају једни друге и вршњачка евалуација. Облици рада: Фронтални рад, индивидуални рад, рад у пару, групни рад, тимски рад, индивидуализовани рад и радионичарски рад. ИОП: Прилагођавање наставних садржаја, метода, облика рада, наставних средстава и начина провере знања у складу са индивидуалним потребама и могућностима ученика. Рад уз подршку наставника, родитеља и вршњака у складу са индивидуалним потребама ученика. Диференцирана настава: Примена задатака различитог нивоа сложености, индивидуализован приступ ученицима, прилагођавање темпа рада, наставних материјала и активности способностима, интересовањима и потребама ученика.
Начини праћења и вредновања	Тестови, писмене вежбе, контролни и писмени задаци, усмено испитивање, посматрање активности и ангажовања ученика на часу, домаћи задаци, читање и анализа текста, израда презентација и паноя, практични и истраживачки задаци, самостални и групни радови,

постигнућа	самоевалуација, вршњачко оцењивање, формативно и сумативно оцењивање, праћење напредовања и развоја комуникацијских, читалачких и језичких компетенција ученика
Место извођења	Учионица, школска библиотека, мултимедијална учионица, кабинет за информатику, школски хол, приредбе и културне манифестације у школи, као и други простори прилагођени реализацији наставних и ваннаставних активности.
Наставна средства	Уџбеник, читанка, граматика, радна свеска, наставни листићи, писани материјали, графички прикази, илустрације, шеме и мапе ума, модели, панои, презентације, аудио и видео материјали, дигитални уџбеници, рачунар, пројектор, интерактивна табла, образовне платформе и други мултимедијални садржаји прилагођени настави српског језика и књижевности.
Специфичне предметне компетенције	Основни ниво СПК1 – Ученик развија способност разумевања, тумачења и повезивања књижевних дела са личним искуством и стварним животом. Препознаје и издваја основне елементе књижевног дела (тему, мотиве, ликове, време и место радње), разликује књижевне родове и врсте, као и основне облике казивања. СПК2 – Ученик примењује основна знања из граматике, лексике и правописа, препознаје, именује и класификује језичке појаве и врсте речи, повезује језичка правила са њиховом употребом у свакодневној комуникацији. СПК3 – Ученик користи стечена знања за јасно, правилно и примерено усмено и писмено изражавање, разумевање и тумачење информација у различитим облицима, као и за аргументовано изношење мишљења уз уважавање туђих ставова и комуникацијског контекста. Средњи ниво СПК1 – Ученик развија читалачке навике и књижевни укус кроз читање обавезних и самостално одабраних дела, исказује лични доживљај и тумачи књижевне и неуметничке текстове издвајајући важне елементе и образлажући своје ставове чињеницама из текста и личног искуства. Уочава узрочно-последичне односе, анализира поступке и особине ликова, тумачи мотиве, стилско-

	језичка средства и идејни слој дела, развијајући критичко мишљење и моралне ставове. СПК2 – Ученик примењује правописна и језичка правила у сопственом усменом и писменом изражавању, уочава и исправља грешке у тексту и примењује стечена знања у различитим комуникацијским ситуацијама. СПК3 – Ученик своје мишљење изражава примерено различитим комуникацијским ситуацијама, поштујући језичке, друштвене и културолошке норме. Развија културу дијалога, сарадње и поштовања различитости, а читалачку писменост користи за разумевање, анализу и критичко вредновање информација у различитим областима живота. Напредни ниво СПК1 – Ученик самостално и критички анализира књижевне и неуметничке текстове користећи књижевнотеоријске и језичке појмове, тумачећи тематске, идејне, стилске, језичке и композиционе елементе дела. Процењује улогу стилских средстава, сагледава проблеме и поруке текста из различитих перспектива, аргументовано износи и преиспитује ставове и критички вреднује информације. СПК2 – Ученик примењује напреднија знања из граматике и језика, правилно користи граматичке облике и свесно примењује језичке могућности у различитим комуникацијским ситуацијама, показујући развијену језичку културу и прецизност у изражавању. СПК3 – Ученик развија лични стил усменог и писменог изражавања, критички приступа медијским садржајима и препознаје утицај медија на обликовање стварности. Негује сарадњу, друштвену одговорност и активно учешће у заједници, показује поштовање према културном наслеђу, различитостима и очувању животне средине, користећи читалачку писменост за критичко тумачење и вредновање текстова и разликовање чињеница од ставова и развијање мисаоне, емоционалне и друштвене зрелости.
Корелација	Историја, Ликовна култура, Музичка култура, Грађанско васпитање, Географија, Веронаука

Наставна тема/област:	КЊИЖЕВНОСТ
Садржај теме	ЛИРИКА: -народна митолошка песма: <i>Вила зида град</i>; -народне лирске песме о раду (избор); -народне лирске породичне песме (избор); -Бранко Радичевић: <i>Певам дању, певам ноћу</i>; -Милица Стојадиновић Српкиња: <i>Певам песму</i>; -Душан Васиљев: <i>Домовина</i> / Алекса Шантић: <i>Моја отаџбина</i>; -Војислав Илић: <i>Зимско јутро</i>; -Милован Данојлић: <i>Шљива</i> / Десанка Максимовић: <i>Сребрне плесачице</i>; -Пеђа Трајковић: <i>Кад књиге буду у моди</i>. КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ: - песник и лирски субјекат; - мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме; - врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен;

	- врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац); - одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност; - стилске фигуре: епитет, оноματοпеја; - врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (посленичке) и породичне. ЕПИКА: -народна епска песма: <i>Свети Саво</i>; -народна епска песма: <i>Женидба Душанова</i> (одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића); -шаљива народна прича: <i>Еро с онога свијета</i>; -народна новела: <i>Дјевојка цара надмудрила</i>; -Милован Глишић: <i>Прва бразда</i>; -Стеван Сремац: <i>Чича Јордан</i> (одломак); -Бранко Ћопић: <i>Поход на Мјесец</i>; -Иво Андрић: <i>Мостови</i>; -Данило Киш: <i>Дечак и пас</i>; -Горан Петровић: <i>Месец над тенсијом</i> (први одломак приче Бели хлеб од претеривања и крај
--	--

приче који чине одељци Можеш сматрати да си задобио венац славе и Мрави су вукли велике трошице тишине); Антон Павлович Чехов: *Шала*

КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ:

- писац и приповедач;
- облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу;
- фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља;
- карактеризација ликова: начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака;
- врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича;
- врста стиха према броју слогова: десетерац .

ДРАМА:

- Бранислав Нушић: *Кирија*;
- Душан Радовић: *Капетан Џон Пиплфокс*;
- Љубиша Ђокић: *Биберче*.

КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ:

- позоришна представа и драма;
- чин, појава, лица у драми, драмска радња;

- сцена, костим, глума, режија;

- драмске врсте: једночинка, радио - драма.

НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати до 2 дела) :

-Вук Ст. Карацић: *Моба и прело* (одломак из дела Живот и обичаји народа српскога);

-Доситеј Обрадовић: *О љубави према науци*;

-Михаило Петровић Алас: *У царству гусара* (одломци);

-Милутин Миланковић: *Успомене, доживљаји, сећања; сазнања* (одломак);

-избор из енциклопедија и часописа за децу.

ДОМАЋА ЛЕКТИРА:

-епске народне песме о Немањићима и Мрњавчевићима - преткосовски тематски круг;

-народне бајке, новеле, шаљиве народне приче (избор);

-кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке);

-Бранислав Нушић: *Хајдуци*;

-Данијел Дефо: *Робинсон Крузо* (одломак о изградњи склоништа);

-Марк Твен: *Доживљаји Хаклберија Фини / Краљевић и прросјак / Доживљаји Тома Сојера*;

-избор ауторских бајки: Гроздана Олујић;

	-Ивана Нешић: <i>Зеленбабини дарови</i> (одломци); -Игор Коларов: <i>Аги и Ема</i>; -избор из савремене поезије за децу: Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић... ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ (бирати до 3 дела): -Јован Јовановић Змај: <i>Песмо моја</i> (из Ђулића); -Стеван Раичковић: <i>Велико двориште</i> (избор) / <i>Мале бајке</i> (избор); -Иван Цанкар: <i>Десетица</i>; -Љубивоје Ршумовић: <i>Ујдурме и зврчке из античке Грчке</i> (избор) / Густав Шваб: <i>Приче из старине</i>; -Џон Р. Р. Толкин: <i>Хобит</i> (одломци); -Никол Лезије: <i>Тајна жутог балона</i>; -Корнелија Функе: <i>Господар лопова</i> (одломак); -Вида Огњеновић: <i>Путовање у путопис</i> (одломак); -Владислава Војновић: <i>Приче из главе</i> (избор, осим приче Позориште); -Дејан Алексић: <i>Музика тражи уши</i> (избор) / <i>Кога се тиче како живе приче</i> (избор); -Јован Стерија Поповић: <i>Лажа и паралажа</i> (одломак о Месечевој краљици);
--	---

	-Едмон Ростан: <i>Сирано де Бержерак</i> (одломак о путу на Месец); -дело завичајног аутора по избору наставника.
Исходинаставе и учења у оквиру теме	УЧЕНИК ЋЕ БИТИ У СТАЊУ ДА: - разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности; - чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; - чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; - одреди род књижевног дела и књижевну врсту; - разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; - разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; - анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле: поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава); - разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; - разликује облике казивања - увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике - одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно- -уметничком тексту; - процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.); - развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; - одреди тему и главне и споредне мотиве износи ставове - илуструје веровања, обичаје, начин

	живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; - уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину; - наведе примере личне добити од читања - напредује у стицању читалачких компетенције; - упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст.
Наставна тема/област:	ЈЕЗИК/ГРАМАТИКА
Садржај теме	Врсте речи: -променљиве: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непроменљиви), глаголи; -непроменљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози; -именице - значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мисаоне, глаголске); -промена именица (деклинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа; -основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место); -придеви: значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева; -слагање придева са именицом у роду, броју и падежу; -заменице - личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица себе, се;

	-бројеви: врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на -ица) и редни бројеви; глаголи – глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни); глаголски облици (грађење и основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа), презент (презентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур први; -предикатска реченица: предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; -прави и неправи објекат; прилошке одредбе (за место, за време, за начин; за узрок и за меру и количину); апозиција.
Исходинаставе и учења у оквиру теме	УЧЕНИК ЋЕ БИТИ У СТАЊУ: - разликује променљиве речи од непроменљивих; - разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију; - разликује основне функције и значења падежа; - употребљава падежне облике у складу са нормом; - употребљава глаголске облике у складу са нормом; - разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима).
Наставна тема/област:	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА/ ПРАВОПИС
Садржај теме	ПРАВОПИС: -велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери);

	-велико и мало слово у писању присвојних придева; -заменица Ви из поштовања; -одрична речца не уз именице, придеве и глаголе; -речца нај у суперлативу; -вишечлани основни и редни бројеви. -интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију), наводници (наслови дела и називи школа), црта (уместо наводника у управном говору). ОРТОЕПИЈА: -место акцента у вишесложним речима (типични случајеви); -интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове; интонација упитних реченица; -артикулација: гласно читање брзалица, најпре споро, а потом брже. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА: -препричавање, причање, описивање - уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имејл); -богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице - њихова замена језичким; стандардом; уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору -техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи
--	---

	композиције и груписање грађе према композиционим етапама); -пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције; -осам домаћих писмених задатака; -четири школска писмена задатка.
Исходинаставе и учења у оквиру теме	УЧЕНИК ЋЕ БИТИ У СТАЊУ: - доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова; - користи правопис (школско издање); - правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице говори јасно поштујући књижевнојезичку норму; - течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; - користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог; - издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста); - саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште; - проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту; - напамет говори одабране књижевне текстове или одломке.

Образовни стандарди			
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Књижевност	– СРП.ОО.О.1.10. Повезују прочитана књижевна дела са њиховим ауторима; самостално саопштавају основну садржину дела, основну тему, главни мотив дела и његове главне ликове, време и место радње; разликују основне форме казивања. – СРП.ОО.О.1.11. Класификују текстове према различитим критеријумима: књижевни/некњижевни текст, народна/ауторска књижевност; дело у прози/дело у стиху; књижевни род (епски, лирски, драмски). – СРП.ОО.О.2.5. Повезују садржај књижевног дела са сопственим или туђим искуством. – СРП.ОО.О.2.6. Сажимају и препричавају прозни текст разликујући главно од споредног; интерпретирају текст (описују ликове, поступке, изводе закључке...).	– СРП.ОО.С.1.11. Повезују књижевна дела са историјским и друштвеним контекстом. – СРП.ОО.С.1.12. Уочавају у делу лирске, епске и драмске елементе; именују основне књижевне (песма, приповетка, роман...) и књижевнонаучне врсте (биографију, аутобиографију, дневник, путопис, мемоаре и научно-популарне текстове). – СРП.ОО.С.1.13. Разликују аутора књижевног дела од наратора, драмског лица или лирског субјекта; књижевни текст од неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје. – СРП.ОО.С.1.14. Именују различите облике казивања (приповедање у 1. и 3. лицу, хронолошко и ретроспективно;	– СРП.ОО.Н.1.8. Тумаче одлике лирског, епског и драмског у различитим књижевним делима и у књижевним врстама на међи (нпр. драмски спев, лирско-епске врсте). – СРП.ОО.Н.1.9. Уочавају и описују језичке, структурне и/или естетске особине књижевног и неуметничког дела и користе их у вредновању књижевног дела и развијању властитог стила изражавања. – СРП.ОО.Н.2.1. Анализирају кључне чиниоце структуре књижевног текста (тематске, идејне, стилске, језичке и композиционе особине) користећи књижевнотеоријску терминологију. – СРП.ОО.Н.2.2. Процењују функцију употребљених стилских средстава (стилске фигуре, облици казивања, слојевитост у значењу) у одређеном контексту. –

		описивање, врсте описа; монолог, унутрашњи монолог и дијалог), језичко стилска изражајна средства, као и врсте стиха, строфе и риме приликом интерпретације и анализе књижевних дела. – СРП.ОО.С.1.15. Праве разлику између парафразе (препричавања) и анализе дела. – СРП.ОО.С.2.4. Редовно читају књижевна дела из школског програма и дела по свом слободном избору, стичући читалачке навике и развијајући књижевни/естетски укус. – СРП.ОО.С.2.5. Доживљавају књижевно дело исказујући личне утиске; интерпретирају књижевни и неуметнички текст истичући битне детаље; повезују, упоређују и образлажу своје закључке чињеницама из текста и личног искуства. – СРП.ОО.С.2.6. Тумаче узрочнопоследичне односе у вези са догађајима у тексту, поступцима и карактеристикама ликова, историјским и друштвеним контекстом, тј. мотивима, стилско језичким средствима у поезији; откривају	СРП.ОО.Н.2.3. Анализирају проблем, идеју или поруку у књижевном и неуметничком тексту сагледавајући их из различитих перспектива; проналазе аргументе, рангирају и преиспитују њихову вредност и евентуално коригују своје ставове.
--	--	---	--

		идејни слој текста. – СРП.ОО.С.2.7. Процењују поступке и особине ликова и тако формирају и преиспитују моралне ставове. – СРП.ОО.С.2.8. Разликују субјективност од објективности у изражавању, чињенице од интерпретација, препознају метафоричност; хумор, иронију, сатиру; препознају сврху и циљ изражавања (пропаганда, манипулација, реклама, информисање...). – СРП.ОО.С.2.9. Организују говорени или писани текст (осмишљавају и преобликују план, структурирају и преуређују садржај, повезују делове у складну говорену или писану целину). – СРП.ОО.С.2.10. Самостално проналазе, повезују информације из текстова из различитих области и користе их у учењу и свакодневним животним ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.6. Разумеју међусобне везе књижевности и културе; обликују своје естетске и етичке ставове уз помоћ литературе.	
--	--	--	--

Језик/ Граматика	– СРП.ОО.О.1.3. Разликују променљиве и непроменљиве речи, именују врсте речи и разврставају их према основним граматичким категоријама. – СРП.ОО.О.2.1. Повезују теоријска знања из граматике са класификацијом језичких појава у једноставној језичкој ситуацији.	. – СРП.ОО.С.1.3. Уочавају евентуалне разлике између свог и књижевног акцентовања речи; умеју да одреде место акцента у речи. – СРП.ОО.С.1.5. Разликује подврсте променљивих речи и њихове граматичке категорије и глаголске облике (који се обрађују у 5. разреду) – СРП.ОО.С.2.1. Примењују теоријска знања у уочавању, илустровању и анализи граматичких појава у сложенијој језичкој ситуацији.	– СРП.ОО.Н.1.4. Проналазе и именују делове речи у вези са облицима речи (граматичку основу и наставак за облик); знају основна значења падежа, именују личне и неличне, просте и сложене глаголске облике и правилно их употребљавају у писању и говору
Језичка култура/ Правопис	– СРП.ОО.О.1.6. Разумеју значења речи, устаљених израза и фразеологизама са којима се срећу у школским текстовима и свакодневној комуникацији. – СРП.ОО.О.1.7. Уочавају основне лексичке појаве (једнозначност и вишезначност речи) и лексичке односе (синонимију, хомонимију и антонимију). – СРП.ОО.О.1.8. Знају правописна правила и примењују их у једноставнијим примерима. – СРП.ОО.О. 1.9. Разликују формално од неформалног изражавања и повезују начин изражавања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.О.2.2. Служи се „Правописом српскога језика” и	– СРП.ОО.С.1.10. Доследно примењују правописна правила и уочавају грешке у свом и туђем тексту. – СРП.ОО.С.2.2. Уочавају и исправљају грешке у свом и туђем тексту у складу са правописном нормом. – СРП.ОО.С.3.1. Изражавају своје мишљење у школском, приватном, јавном и медијском контексту служећи се књижевним језиком, уз свест о социјалним конвенцијама и културолошким различитостима. – СРП.ОО.С.3.2. Користе изграђене вештине сарадње и културу комуникације, културу сопственог вербалног и	– СРП.ОО.Н.2.4. Усклађују сврху, садржај и начин излагања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.Н.3.1. Разумеју и користе могућности језика, истражују и изражавају ставове о себи, као и о друштвеним, културним, моралним, духовним и естетским димензијама људских искустава. – СРП.ОО.Н.3.2. Имају интерактиван однос према медијима; препознају различите врсте медијских манипулација и њихов утицај на обликовање стварности. – СРП.ОО.Н.3.3. Развијају лични стил у вербалном и невербалном изражавању. – СРП.ОО.Н.3.4. Негују позитивне

	речницима за решавање језичких и правописних правила. – СРП.ОО.О.2.3. Читају књижевне и неуметничке текстове (линеарне и нелинеарне) и с пажњом и разумевањем слушају једноставније излагање (нпр. предавање уживо или аудио, аудио-визуелно или дигитално излагање) изграђујући навике читања и пажљивог слушања. – СРП.ОО.О.2.4. Исказују свој доживљај о говореном или писаном тексту (нпр. колико им се текст допада, да ли им је занимљив/необичан; које је основно осећање и тон текста и сл.). – СРП.ОО.О.2.7. Одабирају и прилагођавају комуникативној ситуацији одговарајућа изражајна (вербална и невербална) средства, лексику и облике казивања у писаном и говореном тексту. – СРП.ОО.О.2.8. Уочавају информације у тексту које не разумеју и налазе начине за сазнавање (постављају питања); проналазе информације из текста према задатом критеријуму. – СРП.ОО.О.3.1. Користе знања из језика како би се правилно, јасно и примерено комуникативној ситуацији изражавали писаним и	невербалног изражавања, као и вештине слушања и поштовања туђег мишљења у различитим аспектима, медијима и комуникацијским ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.3. Негују културу свог народа и поштују и уважавају различитости других култура. – СРП.ОО.С.3.4. Користе читалачку писменост (размишљају о тексту и вреднују његов садржај; пореде чињенице и ставове изнете у тексту с властитим представама, траже доказе у тексту и супротстављају их доказима из других извора информација, користећи општа и специфична знања, али и способност апстрактног размишљања) у различитим сферама, (уметничкој, дигиталној, информатичкој, финансијској, здравственој, медијској, научној, математичкој...). – СРП.ОО.С.3.5. Проширују интересовање за читање – од различитих неуметничких текстова до књижевности за младе, националне и светске белетристике; умеју да препоруче књигу и да вреднују	интеракције и сарадњу у тимском раду уз истрајност и проактивност у остваривању циљева; спремни су да учествују у активностима заједнице и друштва. – СРП.ОО.Н.3.6. Уочавају и прате развој и утицај уметности, науке и технологије на писменост и језик; брину о очувању културноисторијских споменика, о безбедности и одрживости животне средине. – СРП.ОО.Н.3.7. Користе читалачку писменост да би објективно и критички разматрали садржај и форму текста, његову структуру, жанр, начин и стил писања; разликују чињенице од интерпретације, као и ауторове евентуалне пристрасности и предрасуде. – СРП.ОО.Н.3.8. Читајући и пишући, проширују своје видике и развијају свој мисаони и емоционални свет, уз спремност да преузму одговорност за изборе и одлуке који утичу на лични живот и живот заједнице. – СРП.ОО.Н.3.9. Негују хумани и критички однос према културним различитостима и начину на који се књижевношћу и другим уметностима може доживети и
--	---	--	---

	усменим путем. – СРП.ОО.О.3.5. Изражавају аргументовано своје мишљење у складу са контекстом, уважавајући туђе ставове. – СРП.ОО.О.3.6. Препознају говор мржње и дискриминаторне ставове у свакодневним ситуацијама и у медијима као негативну појаву; поштују личне и културолошке различитости. – СРП.ОО.О.3.7. Користе читалачку писменост (проналазе информације, разумеју опште значење текста, интерпретирају значење текста) као средство за учење других предмета. – СРП.ОО.О.3.8. Примењују различите стратегије читања и прилагођавају их природи текста и сврси (информисање, учење, естетски доживљај, забава); читају, разумеју и интерпретирају нелинеарне текстове. – СРП.ОО.О.3.9. Имају развијене читалачке навике и схватају значај читања за развој сопствене опште културе и знања. – СРП.ОО.О.3.10. Разумеју значај књижевности и културе у свом животу; развијају креативност и сопствене стваралачке способности на свим пољима; вреднују књижевност као суштински део националне, европске и светске	препоруче других. – СРП.ОО.С.3.7. Користе знања из језика и књижевности за креирање и/или вредновање различитих културних садржаја; спремни су да учествују у самосталним и тимским пројектима; способни су да развију идеју и да је представе препознајући и остварујући личну, друштвену и комерцијалну вредност. – СРП.ОО.С.3.8. Састављају говорене или писане текстове на основу наученог, основне и секундарне литературе; умеју да цитирају и/или парафразирају туђе текстове. – СРП.ОО.С.3.9. Уважавају културну разноликост Србије, цене културну баштину свог завичаја; имају развијене културне потребе, знају како да их искажу и задовоље.	обликовати свет. – СРП.ОО.Н.3.10. Вреднују језик као медиј националне културе, националну културну баштину и културну разноликост Европе и света.
--	---	--	--

	културе и као средство за промоцију различитих култура. – СРП.ОО.О.3.11. Користе знања из језика и књижевности за учествовање у различитим културним садржајима (приредбе, представе, књижевне вечери, изложбе, перформансе...), реализују унапред осмишљене идеје, учествују у пројектима који се тичу школе и локалне заједнице. – СРП.ОО.О.3.12. Састављају једноставнији говорени или писани текст према задатом критеријуму, одговорно се односећи према питањима везаним за интелектуалну својину. – СРП.ОО.О.3.13. Увиђају значај језика у неговању културног и националног идентитета; поштују језике националних мањина у Србији и познају елементе њихове културне баштине и историјског наслеђа.		
--	--	--	--

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Наставни предмет: Српски језик и књижевност		
Разред: пети	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: пружање систематске стручне подршке ученицима који имају потешкоће у савладавању текућег градива како би премостили празнине у знању, развили базичну језичку и читалачку писменост и успешно остварили исходе прописане		

Програмом наставе и учења; боље разумевање појмова, усвајање основних знања, препознавање, разумевање наставникових инструкција, повезивање градива, примена наученог.	
Тема	Књижевност -Читање и разумевање књижевноуметничких текстова (савладавање архаизама, историзама и локализама у епским песмама и приповеткама). -Лирика, епика и драма. -Препознавање књижевних појмова: утврђивање основних појмова (структура текста, мотиви, стилске фигуре попут епитета, ономатопеја или персонификација) на једноставним примерима. Језик (граматика, правопис, ортоепија) -Врсте речи. -Глаголи. -Род, број и падеж реченичних чланова. -Велико слово, интерпункција, правописне вежбе. Језичка култура (усмено и писмено изражавање) -Разумевање и локализација текста. -Обогаћивање речника: развијање способности јасног, логичног и правилног усменог и писменог изражавања. -Описмењавање и структура састава: оспособљавање ученика да

	композицијски правилно уобличи троделни пасусни систем (увод, разрада, закључак) у писменим задацима. -Читање са разумевањем, усмено изражавање, препричавање и писање текста.
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошко-дијалошка, текстуална, демонстративна, илустративна, кооперативна, интерактивна, практичан рад. Технике:корак по корак, мапе ума, вођено читање са речником у руци, улазак у улогу, т-табеле, лов на грешке. Облици рада: фронтални, групни, индивидуални, индивидуализовани, у пару.
Активност наставника	Планира, припрема, води разговор, организује, прати и вреднује, помаже, мотивише, наводи на размишљање, прилагођава методе и облике рада способностима ученика, објашњава, похваљује напредак ученика, проверава оствареност исхода, јача самопоуздање ученика
Активност ученика	Идентификује проблем , ради корак по корак, објашњава процес размишљања, користи помоћни материјал, дискутује са вршњаком, врши самопроверу, формулише свој успех, бележи повратну информацију. -Напомена за ИОП-1, 2 За ученике који раде по ИОП-у, допунска настава је прилагођена њиховим могућностима и потребама. Садржаји се поједностављују, а у раду се користе различита наставна средства и индивидуализовани задаци ради лакшег усвајања градива.
Начини праћења постигнућа	Посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, писмено/усмено испитивање, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи

	задаци, вршњачко оцењивње, самооцењивање	
ДОДАТНА НАСТАВА		
Наставни предмет: Српски језик и књижевност		
Разред: пети	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: проширивање, продубљивање и систематизација знања код ученика који показују изузетан таленат, мотивацију и посебно интересовање за предмет. Ова настава је усмерена на развој апстрактног мишљења, критичког односа према тексту, језичке креативности, као и на темељну припрему ученика за такмичења из српског језика и језичке културе, односно Књижевне олимпијаде.		
Тема:	Књижевност -Анализа књижевних ликова. -Народна и ауторска књижевност: поређење. -Стилске фигуре у књижевном делу. -Књижевно дело и филм. Језик (граматика, правопис, ортоепија) -Проширивање знања о врстама речи. -Глаголски облици и значења. -Сложенији примери реченичних чланова. Језичка култура (усмено и писмено изражавање)	

	-Креативно писање прича и песама, писање описа и састава, читање и тумачење различитих текстова, дневник читања и приказ књиге, израда презентације и литерарних радова. -Висок ниво правописне писмености: овладавање суптилнијим нијансама правописне норме (нпр. детаљна правила о писању великог слова у сложеним географским и историјским називима, правилна употреба интерпункције у сложеној реченици). -Припрема за такмичење: систематско решавање сложених тестова из граматике и правописа према захтевима Друштва за српски језик и књижевност Србије. -Стилска изврсност: развијање префињеног писменог и усменог изражавања, уз употребу богатог вокабулара, синонимије и сложених реченичних конструкција. -Развој истраживачких вештина: подстицање ученика на самостално коришћење научне апаратуре – речника (речници језичких недоумица, етимолошки речници, речници Матице српске) и стручне литературе. -Напомена за ИОП-3 За ученике који показују посебне способности и таленат, додатна настава омогућава рад по ИОП -3 програму. За њих се припремају обогаћени садржаји, менторски рад и напредни задаци који проширују знања изванредног школског програма.
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошко-дијалoшка, текстуална, демонстративна, илустративна, кооперативна, интерактивна, практичан рад. Технике: истраживање, мапа ума, шест шешира, проблемске, истраживачке,

	компаративне. Облици рада: фронтални, групни, индивидуални, индивидуализовани, у пару
Активност наставника	Провоцира мишљење и поставља проблем, контекстуализује проблем кроз типске задатке са такмичења, упућује ученике на изворе знања, прати мисаони процес, усмерава, подстиче
Активност ученика	Аргументује, износи хипотезе, претпоставља, анализира, уочава, разврстава, повезује, полемише.
Начини праћења постигнућа	Посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, писмено/усмено испитивање, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци, вршњачко оцењивање, самооцењивање, тестирање, евалуација, портфолио

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: пети	Годишњи фонд часова : 72
Наставни предмет: Енглески језик	Недељни фонд часова: 2
Службени гласник бр: Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон и 10/2019); Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025); Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања („Службени гласник РС”, број 104/2024); Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, број 10/2024); Правилник о обављању друштвено-	

корисног, односно хуманитарног рада у установама образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 10/2024).	
Циљ учења предмета – јесте да ученик усвајањем функционалних вештина и знања о језичком систему и култури развије комуникативну компетенцију и општу, функционалну и дигиталну писменост и оспособи се за усмену, писану и мултимодалну комуникацију; изгради свест о поштовању културних и индивидуалних различитости, формира критичко мишљење и вредносне ставове, унапређује креативност и стратегије учења и рада у контексту целоживотног учења.	
Опште предметне компетенције -комуникација на страном језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем, парафразирањем и на друге начине, као и интеркултурално разумевање.	
Међупредметне компетенције - компетенција за учење; одговорно учешће у демократском друштву; естетичка компетенција; комуникација; одговоран однос према околини; одговоран однос према здрављу; предузимљивост и оријентација ка предузетништву; рад са подацима и информацијама; решавање проблема; сарадња; дигитална компетенција.	
Активности наставника - организује, припрема, проверава, креира, обнавља, истиче, излаже, објашњава, демонстрира, подстиче, похваљује, резимира, евалуира	
Активности ученика - слушају, анализирају, постављају и одговарају на питања, сарађују, истражују, презентују, процењују, записују, повезују, критички размишљају, закључују, креирају.	
*Напомена за ИОП-1,2,3.- понављање, повезивање слике и речи, допуњавање, цртање, преписивање, бојење, коришћење сликовних речника, асоцијација, вежбе „избаци уљеза“ и спајање речи са дефиницијама или сликама.	

Начини и поступци остваривања садржаја	Методе рада: вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, практичне, савремене и иновативне методе Технике рада: Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.). Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.). Мануелне активности (израда паноя, презентација, зидних новина, постера и сл.). Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.). Игре примерене узрасту. Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...). Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти. „Превођење” исказа у гест и геста у исказ. Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова. Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације). Технике активног учења (олуја идеја, , игра улога, , слагалица, учење по станицама) Облици рада: фронтални, групни, рад у пару, индивидуални ИОП: визуелизација (коришћење сликовног материјала, видео записа, анимација), модификација и структурирање материјала (сегментација задатака, прилагођавање текста, понуђени одговори), методе интерактивног и искуственог учења, прилагођавање начина провере знања. Диференцирана настава: Степеновани задаци, Учење по станицама/центрима, Агенда/Листа задатака,
--	--

	Коцкарење, Икс-окс, Флексибилно груписање
Начини праћења и вредновања постигнућа	Посматрање и праћење, дијагностички тестови, самоевалуација, пројектни задаци, усмена провера кроз играње улога у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, усмена и писмена провера кроз задатке, иницијални и завршни тестови.
Место извођења	учионица
Наставна средства	уџбеник, радна свеска, пројектор, рачунар, постери, ученички радови, картице
Специфичне предметне компетенције	Основни ниво: СПК1 Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за реализацију основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена.

	Ученици поседују основна знања о разликама у свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културâ језика који уче. СПК2 Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања. СПК3 Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација
--	---

	и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада. Средњи ниво: СПК1 Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културâ језика који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом. СПК2 Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова у школском и ваншколском
--	--

	контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички одабирају различите врсте извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену. СПК3 Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језика које уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада. Напредни ниво: СПК1 Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско- интонацијске природе, или уз евентуалне мање
--	---

	неправилности које не угрожавају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које углавном не ремете комуникацију. Познају различите стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентних лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Разумеју, прихватају и знају да објасне разлике које постоје између властите и културâ језика који уче и знају да прилагоде понашање основним конвенцијама. Ученици поседују темељна знања о свакодневном животу, друштву и развоју стране културе, разумеју утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и култури страног језика, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом и другим најближим културама. СПК2 Ученици препознају, схватају и интерпретирају вербалне и невербалне садржаје порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују различите стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, повезујући га са знањима и вештинама из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички приступају различитим врстама извора,
--	---

	укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном, јавном и образовном домену. СПК3 Ученици учествују у разноврсним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју тематски и узрасно адекватне писане и усмене исказе, као и текстове о блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (садржајна размена информација о личностима, догађајима, појавама, исказивање ставова, идеја и мишљења, допадања и недопадања) уз релативно спонтано успостављање ефикасног социјалног контакта. Прихватају и поштују разлике које постоје између властите културе и културе/културâ језика који/које уче и умеју да прилагоде вербално и невербално понашање основним конвенцијама. Негују став отворености и радозналости према култури језика који уче и поседују узрасно адекватне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан и делотворан начин приступају обради информација, развијају и унапређују функционалну и дигиталну писменост и комплексније стратегије учења и рада.
Корелација	српски језик и књижевност, математика, географија, ликовна култура, грађанско васпитање, час одељенског старешине, физичко васпитање, изабрани спорт, биологија, музичка култура, информатика и рачунарство, историја

Наставна тема/област:	Основна језичка знања
----------------------------------	------------------------------

Садржај теме	Речи и изрази који се односе на тему; језичке структуре <i>What's your name? I'm ... What's your phone number? Two bins. (Plurals, regular –s) a door, an apple (a vs an) This is an umbrella. What's that? It's a chair. (this/that) What colour is this? It's ... Open your books. (Imperative)</i> Именовање предмета и боја.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Поздравља и отпоздравља; представља себе и друге; размењује основне личне податке, разуме једноставна упутства наставника и кратке усмене поруке и адекватно реагује, чита кратке поруке/дијалоге на познате теме уз визуелну подршку, пише једноставне податке о себи и неколико повезаних реченица о личним темама.
Наставна тема/област:	Окружење –пријатељи, школа
Садржај теме	Речи и изрази који се односе на тему; језичке структуре <i>Family members, animals, parts of the body, I'm ... You're ... My, your, Where ... from? am, is, are (the verb be), How old ...? Who? What?</i> текстови и дијалози који се односе на тему и интеркултурне садржаје.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Поставља питања и одговара о школском распореду, предметима и активностима, описује свакодневне/уобичајене активности у школи, чита кратке текстове/обавештења у школском контексту и издваја кључне информације, саставља кратак опис свог школског дана/распоред

Наставна тема/област:	Људи, животиње
Садржај теме	Речи и изрази који се односе на тему; језичке структуре <i>My best friend's name is Anya. (possessive case) Whose? Whose bag is that? Is that your brother? (possessive adjectives) He's got dark brown hair. (the verb have got) These are caps. (these/those), The children have got lots of bikes. (plurals, regular/irregular)</i> текстови и дијалози који се односе на тему и интеркултурне садржаје.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Описује изглед и основне особине људи; говори о породици и пријатељима, поставља и одговара на питања о припадању/поседовању (чије је/има-нема), разуме једноставне описне текстове о особама, пише неколико повезаних реченица – кратак опис члана породице/пријатеља.
Наставна тема/област:	Слободно време
Садржај теме	Речи и изрази који се односе на тему; језичке структуре <i>My brother rides his bike every day. Do you like comedies? We don't play basketball every day. (The Present Simple Tense) at the weekend (prepositions of time), I love listening to pop music. (like, love, hate, enjoy + noun/-ing form) Helen is often late for school. (adverbs of frequency)</i> текстови и дијалози који се односе на тему и интеркултурне садржаје.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Говори о хобијима и слободном времену; описује уобичајене активности, поставља и одговара на питања о слободним активностима, исказује допадање/недопадање на једноставан начин, чита кратке текстове на тему хобија и издваја главне информације.

Наставна тема/област:	Сналажење у простору
Садржај теме	Речи и изрази који се односе на тему; језичке структуре <i>The TV is on the table. (prepositions of place) There's a cinema in the city. There are two banks near my house. (There is.../There are...) There is a fire station in my town. The fire station is in Bond Street. (a/an vs the) She can swim. (the verb can) Let's go to the zoo. (Let's)</i> текстови и дијалози који се односе на тему и интеркултурне садржаје.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Тражи/даје једноставне информације о локацији; прати упутства и оријентише се, описује места и окружење једноставним језиком, чита кратке информативне текстове/натписе и издваја релевантне податке, пише кратак опис места/града.
Наставна тема/област:	Исхрана
Садржај теме	Речи и изрази који се односе на тему; језичке структуре <i>There are some apples, too. (countable and uncountable nouns), There's an orange and some ice cream in the fridge. (a(n)/some) There is some bread on the table. Is there any milk in the fridge? (some/any) Would you like some soup? (would like + noun) How much water do you drink? How many eggs have we got? (How much... / How many...) Can you see him? (object personal pronouns)</i> текстови и дијалози који се односе на тему и интеркултурне садржаје.

Исходи наставе и учења у оквиру теме	Разуме и користи језик потреба, количина и наручивања у једноставним ситуацијама, поставља питања и даје основне информације о храни и пићу, чита једноставне меније/објаве и издваја тражене информације, пише кратке поруке/списак намирница/једноставан рецепт.
Наставна тема/област:	Прославе
Садржај теме	Речи и изрази који се односе на тему; језичке структуре <i>They are sitting outside in the garden. (Present Progressive Tense) Why are you wearing that old jacket? Because I like it. (Why...? / Because...) I usually read comics in my free time. I'm reading a great book now. (Present Simple Tense vs Present Progressive Tense) Police officers have to wear a uniform. (have to)</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Описује тренутне/уобичајене активности; говори о обавезама и правилима понашања, разуме, саставља и одговара на честитке и кратке поруке, размењује једноставне информације о прославама и обичајима, разуме и описује основне информације о времену/временској прогнози
Наставна тема/област:	Одмор
Садржај теме	Речи и изрази који се односе на тему; језичке структуре <i>He visited his grandparents last week. We went swimming yesterday. (Past Simple Tense – regular and irregular verbs), Where was Charlie two days ago? He was at the cinema. (time expressions) They travelled by car. (by+ means of transport) I lived in France in 2015.</i>

	<i>(in+years)</i> текстови и дијалози који се односе на тему и интеркултурне садржаје.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Описује догађаје/искуства из прошлости у неколико повезаних исказа, поставља и одговара на питања о месту/времену/превозу, чита кратке разгледнице/текстове о путовању и издваја кључне податке, пише кратку разгледницу/опис одмора.
Наставна тема/област:	Наш свет
Садржај теме	Речи и изрази који се односе на тему; језичке структуре <i>I'm going to visit my cousins. (Future- be going to) I'm having a party this Saturday. (Present Progressive Tense with future meaning) tomorrow/tonight/next month/on an hour/soon (time expressions) You mustn't shout. You're in the library. (must/mustn't) I'm hungry. I will make a sandwich. (Future-will) Paul is taller than his sister. Hilary is the best student in our class. (comparative and superlative forms)</i> текстови и дијалози који се односе на тему и интеркултурне садржаје.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Разговара о намерама/плановима; изражава обавезе/забране; пореди људе/ствари. Поставља и одговара на питања о плановима и активностима. Чита кратке информативне текстове и издваја главне идеје/информације. Пише кратак повезан текст на блиску тему.

Образовни стандарди

Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Основна језичка знања	CJ1.OO.O.3.12 Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама.		
	CJ1.OO.O.3.14 Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника.		
	CJ1.OO.O.3.2 Разумеју		

	једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). CJ1.OO.O.3.1 Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. CJ1.OO.O.3.7 Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). CJ1.OO.O.3.8 Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова		
--	---	--	--

	прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). СЈ1.ОО.О.3.16 Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење, користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе.		
--	--	--	--

	СЈ1.ОО.О.3.17 Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљују, извињавају или нешто честитају.		
Наставна тема-област Окружење – пријатељи, школа	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
	СЈ1.ОО.О.3.14 Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника.		

	СЈ1.ОО.О.3.12 Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. СЈ1.ОО.О.3.13 Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања. СЈ1.ОО.О.3.8 Разумеју општи		
--	---	--	--

	смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). СЈ1.ОО.О.3.11 Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. СЈ1.ОО.О.3.16 Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским		
--	---	--	--

	темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење, користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе.		
Наставна тема-област Људи,животи ње	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
	СЈ1.ОО.О.3.13 Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања. СЈ1.ОО.О.3.12 Успостављају и на кратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом		

	поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. СЈ1.ОО.О.3.14 Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. СЈ1.ОО.О.3.8 Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне		
--	---	--	--

	елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). СЈ1.ОО.О.3.16 Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење, користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе.		
Наставна	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:

тема-област Слободно време	СЈ1.ОО.О.3.13 Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања. СЈ1.ОО.О.3.14 Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. СЈ1.ОО.О.3.15 Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања		
---	---	--	--

	и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете, користећи једноставна језичка средства. СЈ1.ОО.О.3.8 Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.).		
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
	СЈ1.ОО.О.3.2 Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне		

Сналажење у простору	информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). CJ1.OO.O.3.12 Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. CJ1.OO.O.3.13 Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене		
-----------------------------	--	--	--

	активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања. СЈ1.ОО.О.3.8 Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). СЈ1.ОО.О.3.10 Разумеју и проналазе важније информације из инфографика и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара,		
--	--	--	--

	формула...). СЈ1.ОО.О.3.16 Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење, користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе.		
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Исхрана	СЈ1.ОО.О.3.12 Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања		

	комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. СЈ1.ОО.О.3.15 Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете, користећи једноставна језичка средства. СЈ1.ОО.О.3.14 Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника.		
--	--	--	--

	CJ1.OO.O.3.8 Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). CJ1.OO.O.3.11 Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. CJ1.OO.O.3.17 Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и		
--	---	--	--

	тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљују, извињавају или нешто честитају.		
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Прославе	СЈ1.ОО.О.3.13 Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања. СЈ1.ОО.О.3.15 Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања		

	и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете, користећи једноставна језичка средства. СЈ1.ОО.О.3.7 Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). СЈ1.ОО.О.3.17 Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљују, извињавају или нешто честитају.		
--	--	--	--

	СЈ1.ОО.О.3.12 Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. СЈ1.ОО.О.3.8 Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови		
--	--	--	--

	итд.).		
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Одмор	CJ1.OO.O.3.13 Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања. CJ1.OO.O.3.14 Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и		

	одговарају на слична питања саговорника. СЈ1.ОО.О.3.7 Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). СЈ1.ОО.О.3.8 Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). СЈ1.ОО.О.3.16 Пишу једноставне податке о себи и лицима из		
--	---	--	--

	блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење, користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе. СЈ1.ОО.О.3.17 Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљују, извињавају или		
--	--	--	--

	нешто честитају.		
Наш свет	CJ1.OO.O.3.13 Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања. CJ1.OO.O.3.15 Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете, користећи једноставна језичка		

	средства. СЈ1.ОО.О.3.14 Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. СЈ1.ОО.О.3.8 Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). СЈ1.ОО.О.3.11 Идентификују и на		
--	---	--	--

	основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. СЈ1.ОО.О.3.16 Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење, користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе.		
--	--	--	--

--

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Наставни предмет: Енглески језик		
Разред: пети	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: пружање циљане подршке ученицима како би савладали градиво које нису усвојили кроз редовну наставу		
Тема:	1. Граматички садржаји Глагол <i>be</i>, упитне речи <i>Who/What..?</i> Заменице (личне и присвојне) и присвојни генитив (Saxon Genitive): Вежбе замене имена одговарајућим заменицама у реченици. Глагол <i>to have got</i> и <i>can</i> (за способност): Вежбање кроз исказивање сопственог власништва или вештина (нпр. <i>I have got a dog. I can swim.</i>). Именице (једнина и множина, правилне и неправилне): Сортирање речи у табеле, исправљање намерних грешака у тексту. Бројиве и небројиве именице <i>some/any/a/an</i>, количина <i>How much/many..?</i> Present Simple Tense и Present Progressive: Уочавање разлике кроз прилошке одреднице за време (<i>every day</i> наспрам <i>now</i>). Поступак укључује попуњавање реченица и спајање слика са радњама. Past Simple Tense (правилни/неправилни глаголи, прилошке одредбе за време) , Future be going to/ will. Поступак укључује попуњавање реченица и	

	спајање слика са радњама. Поређење придева. Модални глаголи <i>must/can/could/may</i>. 2. Лексички садржаји (Вокабулар) Теме: Породица, школа, кућа/стан, слободно време, знаменитости, животиње, храна, одмор, одећа. 3. Језичке вештине Читање са разумевањем: Кратких и поједностављених текстова. Поступак обухвата проналажење кључних информација у тексту и одговарање на <i>True/False</i> (Тачно/Нетачно) питања. Писање: Састављање кратких, вођених реченица на основу модела (нпр. описивање свог најбољег друга помоћу понуђених придева). Слушање и изговор: Спеловање речи и слушање краћих аудио-записа ради препознавања познатих речи.
Начини и поступци остваривања садржаја/теме .	Методе: -Диференцијација и индивидуализација: Задаци се прилагођавају тренутном нивоу знања сваког ученика (нпр. краћи текстови, једноставније граматичке вежбе са понуђеним решењима).

	-Илустративно-демонстративна метода: Обилно коришћење визуелних средстава (флеш-картице, слике, постери, видео-клипови) за лакше усвајање вокабулара. -Метода игре и симулације (ГЕЈМИФИКАЦИЈА): Коришћење квизова (Kahoot, Wordwall) и кратких играња улога за превазилажење страха од грешке. -Контекстуално учење граматике: Избегавање сувопарног учења правила; граматичке структуре се вежбају кроз личне примере и кратке реченице блиске ученицима. Технике: Умне мапе, визуелни речници, избаци уљеза, вођено читање са прозорима, маркирање кључних речи, текст са рупама, квиз, диктат. Облици рада: индивидуални, рад у пару, рад у малим групама (вршњачка едукација).
Активност наставника	организује, припрема, проверава, креира, обнавља, истиче, излаже, објашњава, демонстрира, подстиче, похваљује, резимира, евалуира
Активност ученика	слушају, анализирају, постављају и одговарају на питања, сарађују, истражују, презентују, процењују, записују, повезују, критички размишљају, закључују, креирају.

Начини праћења постигнућа	Посматрање и праћење, самоевалуација, усмена провера кроз играње улога у паровима, различите технике формативног оцењивања, усмена и писмена провера кроз задатке.
----------------------------------	--

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Разред: 5.	Годишњи фонд часова:72
Наставни предмет: Ликовна култура	Недељни фонд часова: 2
Службени гласник бр: „Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон и 10/2019); Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025	
Циљ учења предмета – Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење, естетичке критеријуме и деловање кроз практични рад, оспособљава га за визуелну комуникацију и изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа, у складу са демократским опредељењем друштва.	
Опште предметне компетенције - Учењем Ликовне културе ученици овладавају основама визуелне писмености, опажања и представљања појава из свакодневног живота користећи се следећим појмовима из ликовне културе: карактеристике техника ликовног изражавања, ликовни елементи и принципи, уметничко наслеђе и савремена визуелна култура. Кроз индивидуални и групни стваралачки рад, ученици изграђују моторичке, аналитичке и комуникацијске вештине неопходне за разумевање	

савременог света. Ликовна култура подстиче развој критичког мишљења, истраживање, конципирање и реализацију креативних идеја уз коришћење различитих медија и техника изражавања, традиционалних и дигиталних алата, као и њихову одговорну примену у комуникацији и у свакодневном животу. Повезивањем са знањима из различитих области подстиче се способност употребе научних принципа, као и изражавања и тумачења концепата на матерњем или страном језику. Познавање универзалног језика уметности као и одговоран однос према културно-уметничкој баштини сопственог и других народа омогућавају развој интеркултуралности. Подстицањем сарадње и активним учествовањем у културном животу заједнице развија се иницијатива и предузимљивост.

Међупредметне компетенције - 1. Компетенција за целоживотно учење; 2. Комуникација; 3. Рад с подацима и информацијама; 4. Дигитална компетенција; 5. Решавање проблема; 6. Сарадња; 7. Одговорно учешће у демократском друштву; 8. Одговоран однос према здрављу; 9. Одговоран однос према околини; 10. Естетичка компетенција.

Активности наставника - Припрема план; објашњава појам ритма кроз репродукције; демонстрира технике; прати рад на часу и процењује напредовање.

Припрема наставни рад; демонстрира цртање линија тушем и пером; наводи примере из уметности; помаже у прецизирању исказа.

Мотивише ученике; показује примере геометријских и органских тела; објашњава позитиван/негативан простор; евалуира радове.

Наводи примере корелације са историјом и фолклором; приказује народне ношње и архитектуру; подстиче интеракцију на часу.

Организује креативне и едукативне радионице; експериментише са расветом на часу; пружа помоћ при конструисању објеката.

Упућује ученике на изворе информација; поставља питања која подстичу на размишљање; анализира савремене логотипе и знакове.

	Подстиче интеракцију и сарадњу; предлаже еколошке теме; вреднује креативност решења и естетску вредност новог предмета. Активности ученика - Активно слуша; препознаје, уочава и самостално ствара ритам; користи постојећа искуства; активно учествује у раду и мисаоно се ангажује. Препознаје и именује ликовне дисциплине; повезује знања; вежба вештине опажања и бележења линија; изражава своја опажања. Уочава и дефинише ликовни проблем; формулише и размењује идеје; користи материјал (глину, колаж) за стварање облика. Упознаје нове наставне садржаје; активно слуша; самостално се служи литературом/примерима; ствара ритмички орнамент. Мисаоно се ангажује; открива и увиђа законитости транспарентности; експериментише са папиром и фолијама; ствара 3Д форме. Учествује у обнављању градива; анализира и синтетише опажено; изражава мисли и закључке; дизајнира знак. Активно учествује у раду групе/пара; препознаје употребну вредност амбалаже; преобликује, комбинује и презентује рад. • *Напомена за ИОП-1,2,3.- : Настава се прилагођава индивидуалним могућностима ученика кроз диференцијацију задатака (поједностављивање или усложњавање налога), прилагођавање прибора и материјала, флексибилност у роковима и избору техника, као и кроз израду посебних самосталних пројектних задатака за напредне ученике.
Начини и поступци остваривања садржаја	Методе рада: Монолошка, дијалогска, хеуристичка, метод посматрања, илустративно-демонстративна метода, метод писаних радова, метод практичних и стваралачких активности, истраживачка метода, метод експеримента, дискусија/дебата, метод презентације. Технике рада: Асоцијативна техника, симболизација и упрошћавање, brainstorming (олуја мозгова),

	контрастирање. Облици рада: Фронтални (демонстрације, предавања), индивидуални (практични рад, домаћи пројекти), рад у паровима, групни/тимски рад (заједнички пројекти, израда паноя, интерактивних инсталација, презентација). ИОП: Према потребама ученика. Диференцирана настава: Прилагођавање задатака могућностима ученика.
Начини праћења и вредновања постигнућа	Формативно (свакодневно) и сумативно оцењивање Елементи формативног праћења су: • напредовање у остваривању исхода учења; • оствареност стандарда постигнућа; • ангажовање ученика у наставном процесу; • начин на који ученик учи; • степен самосталности у раду; • начин остваривања сарадње са другим ученицима; • примена стечених знања, вештина и способности; • однос према раду, задацима и наставним средствима; • усмена и писмена повратна информација; • уважавање препорука за даље напредовање. СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ Сумативно оцењивање представља вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта и исказује се бројчаном оценом у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.
Место	Кабинет за ликовну културу, дигитални кабинет/рачунарска учионица, школски хол/двориште (за мурале и

извођења	инсталације), установе културе (музеји, локалне галерије, уметнички атељеи).
Наставна средства	Уџбеник, ликовни материјал, репродукције, дигитални садржаји.
Специфичне предметне компетенције	СПК 1 Ученици повезују и користе у раду материјале и прибор са традиционалним техникама, бирају и описују медиј и одговарајућу технику/апликацију којом најефикасније могу да изразе своја запажања, идеје и имагинацију. Разматрају значај занимања у визуелним уметностима и утицај визуелне уметности на развој локалне и шире заједнице. СПК 2 Ученици истражују и примењују у стваралачком раду изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. Обликују ликовне радове од рециклираних материјала, употребљених предмета и амбалаже. Повезују уметничка занимања са продуктом/делом визуелних уметности који уочавају у различитим ситуацијама. СПК 3 Ученици изражавају своје идеје, доживљаје, осећања и машту, мотиве и поруке користећи различита средства и технике визуелних уметности. Указују на улогу визуелне уметности у очувању животне средине у различитим животним и радним ситуацијама. Идентификују избор средње школе и/или будућег занимања у односу на своја интересовања, могућности и способности изражавања техникама визуелних уметности.
Корелација	Српски језик, Музичка култура, Техника и технологија, Математика, Биологија, Географија

Наставна тема/област:	1. Слободно ритмичко компоновање
------------------------------	---

Садржај теме	Ритам у природи и материјалима. Опажање ритма линија, боја, облика. Цртање, сликање, вајање.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Постепено се оспособљава за изражавање кроз мрље, линије, облике; развија способност обликовања и комбиновања.
Наставна тема/област:	Линија
Садржај теме	Врсте линија, линија у природи и уметности, изражајна својства линије.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Ученик разликује врсте линија; користи линију у ликовном изражавању; примењује различите технике цртања.
Наставна тема/област:	1. Облик
Садржај теме	Дводимензионални и тродимензионални облици (геометријски и органски). Однос облика и простора.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Ученик разликује облике; представља облике цртањем и моделовањем; уочава облике у окружењу.
Наставна тема/област:	Орнамент

Садржај теме	Појам орнамента, симетрија, понављање и алтернација мотива кроз историју културе
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Анализира народне орнаменте и креира сопствене орнаменталне траке/мреже
Наставна тема/област:	Светлински објекти и колаж
Садржај теме	Светлост као елемент. Транспарентност материјала. Израда 3Д објеката и колажа.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Експериментише са материјалима различите пропустљивости светлости у просторним формама.
Наставна тема/област:	Визуелно споразумевање
Садржај теме	Порука, знак, симбол. Основе графичких комуникација.

Исходи наставе и учења у оквиру теме	Препознаје значење знакова у окружењу; креира једноставан визуелни симбол..
Наставна тема/област:	Преобликовање употребних предмета
Садржај теме	Дизајн предмета. Рециклажа и преобликовање амбалаже у естетске функције.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Дизајн предмета. Рециклажа и преобликовање амбалаже у естетске функције.

Образовни стандарди			
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Слободно ритмичко компоновање	ЛИК.ОО.О.2.1. Истражују, у стваралачком раду, изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се	ЛИК.ОО.С.1.1. Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела	ЛИК.ОО.Н.2.1. Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима. ЛИК.ОО.Н.2.3. Смишљају

	користе за обликовање визуелних садржаја. ЛИК.ОО.О.3.1. Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја.	визуелних уметности. ЛИК.ОО.С.2.1. Примењују плански основна знања о ликовним елементима, принципима компоновања, пропорцијама, плановима и перспективи приликом обликовања ликовних композиција. ЛИК.ОО.С.2.3. Користе природу, уметничка дела и разноврсне текстуалне, аудио и аудио-визуелне садржаје као подстицај за стварање оригиналних ликовних радова. ЛИК.ОО.С.3.2. Описују усмено свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна, природе и урбане средине користећи примерене и јасне реченице и изразе.	једноставне интердисциплинарни пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку. ЛИК.ОО.Н.3.1. Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати одабране вештине. Да не бисмо погрешили редослед, напиши ми сада све наставне теме за 5. разред онако како стоје у твом програму, па ћу за сваку редом издвојити стандарде.
--	---	---	---

Наставна тема-област Линија	Основни ниво: ЛИК.ОО.О.1.1. Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. ЛИК.ОО.О.2.1. Истражују, у стваралачком раду, изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. ЛИК.ОО.О.3.1. Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја.	Средњи ниво: ЛИК.ОО.С.1.1. Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. ЛИК.ОО.С.1.3. Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. ЛИК.ОО.С.2.1. Примењују плански основна знања о ликовним елементима, принципима компоновања, пропорцијама, плановима и перспективи приликом обликовања ликовних композиција. ЛИК.ОО.С.2.3. Користе природу, уметничка дела и разноврсне текстуалне, аудио и аудио-визуелне садржаје као подстицај за стварање оригиналних ликовних радова. ЛИК.ОО.С.3.2. Описују усмено	Напредни ниво: ЛИК.ОО.Н.1.3. Наводе примере повезаности визуелних уметности, других врста уметности и наука. ЛИК.ОО.Н.2.1. Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима. ЛИК.ОО.Н.2.3. Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку. ЛИК.ОО.Н.3.1. Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати одабране вештине.
--	---	---	--

		свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна, природе и урбане средине користећи примерене и јасне реченице и изразе.	
Наставна тема-област Облик	Основни ниво: ЛИК.ОО.О.1.1. Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. ЛИК.ОО.О.2.1. Истражују, у стваралачком раду, изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. ЛИК.ОО.О.3.1. Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја.	Средњи ниво: ЛИК.ОО.С.1.1. Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. ЛИК.ОО.С.1.3. Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. ЛИК.ОО.С.2.1. Примењују плански основна знања о ликовним елементима, принципима компоновања, пропорцијама, плановима и перспективи приликом обликовања ликовних композиција. ЛИК.ОО.С.2.3. Користе природу,	Напредни ниво: ЛИК.ОО.Н.1.3. Наводе примере повезаности визуелних уметности, других врста уметности и наука. ЛИК.ОО.Н.2.1. Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима. ЛИК.ОО.Н.2.3. Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку. ЛИК.ОО.Н.3.1. Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати одабране вештине. ЛИК.ОО.Н.1.2. Повезују водеће визуелне уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у одговарајућу епоху и друштвени

		уметничка дела и разноврсне текстуалне, аудио и аудио-визуелне садржаје као подстицај за стварање оригиналних ликовних радова. ЛИК.ОО.С.3.1. Тумаче садржај ликовних дела и визуелних информација са којима се срећу у различитим ситуацијама.	контекст.
--	--	---	-----------

Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Орнамент	ЛИК.ОО.О.1.1. Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. ЛИК.ОО.О.2.1. Истражују, у стваралачком раду, изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја.	ЛИК.ОО.С.1.1. Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. ЛИК.ОО.С.1.4. Објашњавају значај визуелних уметности за културни идентитет, лични развој и развој локалне и шире заједнице. ЛИК.ОО.С.2.1. Примењују плански основна знања о	ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. ЛИК.ОО.Н.1.2. Повезују водеће визуелне уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у одговарајућу епоху и друштвени контекст. ЛИК.ОО.Н.2.1. Анализирају форму и садржај уметничког дела

	ЛИК.ОО.О.3.1. Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја.	ликовним елементима, принципима компоновања, пропорцијама, плановима и перспективи приликом обликовања ликовних композиција. ЛИК.ОО.С.2.4. Самостално или у сарадњи са другима истражују културне ресурсе у локалној и широј заједници. ЛИК.ОО.С.3.2. Описују усмено свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна, природе и урбане средине користећи примерене и јасне реченице и изразе.	према одабраним критеријумима. ЛИК.ОО.Н.3.1. Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати одабране вештине. ЛИК.ОО.Н.3.2. Подстичу друге да се активно укључе у културни и уметнички живот заједнице.
Наставна тема-област Светлински објекти и колаж	Основни ниво: ЛИК.ОО.О.1.1. Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. ЛИК.ОО.О.2.1. Истражују, у стваралачком раду, изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и	Средњи ниво: ЛИК.ОО.С.1.1. Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. ЛИК.ОО.С.1.3. Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за	Напредни ниво: ЛИК.ОО.Н.1.3. Наводе примере повезаности визуелних уметности, других врста уметности и наука. ЛИК.ОО.Н.2.1. Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима.

	савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. ЛИК.ОО.О.2.2. Обликују ликовне радове и импровизовани прибор од материјала за рециклажу и употребљених предмета и амбалаже. ЛИК.ОО.О.3.1. Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја.	развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. ЛИК.ОО.С.2.1. Примењују плански основна знања о ликовним елементима, принципима компоновања, пропорцијама, плановима и перспективи приликом обликовања ликовних композиција. ЛИК.ОО.С.2.3. Користе природу, уметничка дела и разноврсне текстуалне, аудио и аудио-визуелне садржаје као подстицај за стварање оригиналних ликовних радова. ЛИК.ОО.С.3.2. Описују усмено свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна, природе и урбане средине користећи примерене и јасне реченице и изразе.	ЛИК.ОО.Н.2.3. Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку. ЛИК.ОО.Н.3.1. Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати одабране вештине. ЛИК.ОО.Н.3.3. Обликују презентације водећи рачуна о ауторским правима и безбедности током рада на интернету и приликом преузимања садржаја са интернета.
Наставна	ЛИК.ОО.О.1.2 Описују функцију основних алатки у	Средњи ниво:	Напредни ниво:

тема-област Визуелно споразумевањ е	одабраним дигиталним уређајима и апликацијама за цртање, обраду фотографија и анимацију. ЛИК.ОО.О.2.3 Идентификују уметничка занимања и продукте/дела визуелних уметности које уочавају у различитим ситуацијама. ЛИК.ОО.О.3.1 Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја. ЛИК.ОО.О.3.2 Указују на улогу визуелне уметности у очувању животне средине у различитим животним и радним ситуацијама.	ЛИК.ОО.С.1.2 Објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и њен потенцијал да утиче на друштво и појединце. ЛИК.ОО.С.1.3 Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. ЛИК.ОО.С.1.4 Објашњавају значај визуелних уметности за културни идентитет, лични развој и развој локалне и шире заједнице. ЛИК.ОО.С.2.2 Обликују визуелне садржаје који изражавају позитивне поруке и мотивишу друге. ЛИК.ОО.С.3.1 Тумаче садржај ликовних дела и визуелних информација са којима се срећу у различитим ситуацијама. ЛИК.ОО.С.3.2 Описују усмено свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна,	ЛИК.ОО.А.1.2 Повезују водеће уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у епоху или друштвени контекст. ЛИК.ОО.А.2.1 Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима. ЛИК.ОО.А.2.2 Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују уметност и науку. ЛИК.ОО.А.3.1 Разумеју специфичности и сличности различитих уметничких дисциплина. ЛИК.ОО.А.3.2 Активно траже места и изворе за проширивање знања и развијање вештина. ЛИК.ОО.А.3.3 Прате и посећују догађаје културе и подстичу друге да се укључе у културни живот. ЛИК.ОО.А.3.4 Обликују
--	---	---	---

		природе и урбане средине користећи примерене и јасне реченице и изразе. ЛИК.ОО.С.3.3 Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију.	презентације водећи рачуна о ауторским правима и безбедности на интернету.
Наставна тема-област Преобликовање употребних предмета	Основни ниво: ЛИК.ОО.О.2.2 Обликују ликовне радове и импровизовани прибор од материјала за рециклажу и употребљених предмета и амбалаже. ЛИК.ОО.О.2.1 Истражују изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја. ЛИК.ОО.О.3.1 Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи традиционалне технике и савремене алате. ЛИК.ОО.О.3.2 Указују на улогу визуелне уметности у очувању	Средњи ниво: ЛИК.ОО.С.2.1 Примењују знања о материјалима, техникама и принципима компоновања приликом обликовања ликовних радова. ЛИК.ОО.С.2.2 Обликују визуелне садржаје који изражавају позитивне поруке и мотивишу друге. ЛИК.ОО.С.2.3 Користе природу и различите садржаје као подстицај за стварање оригиналних радова. ЛИК.ОО.С.2.4 Истражују културне ресурсе у локалној и широј заједници.	Напредни ниво: ЛИК.ОО.А.2.1 Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима. ЛИК.ОО.А.2.2 Смишљају интердисциплинарне пројекте који обједињују уметност и науку. ЛИК.ОО.А.3.1 Разумеју сличности и специфичности различитих уметничких дисциплина. ЛИК.ОО.А.3.2 Активно траже изворе знања и развијају своје вештине. ЛИК.ОО.А.3.3 Прате и посећују

	животне средине.	ЛИК.ОО.С.3.1 Тумаче садржај ликовних дела и визуелних информација. ЛИК.ОО.С.3.2 Описују свој рад и својства материјала и техника.	културне догађаје и подстичу друге на учешће. ЛИК.ОО.А.3.4 Користе дигиталне алате уз поштовање ауторских права и безбедности.
--	------------------	---	---

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: Пети	Годишњи фонд часова: 72
Наставни предмет: Музичка култура	Недељни фонд часова: 2
Службени гласник бр: Службени гласник бр: „Сл. гласник РС - Просветни гласник”, бр. 5/2018, 14/2019, 15/2020 и 2/2021	
Циљ учења предмета – Развијање естетског укуса, музичких способности, креативности и критичког мишљења кроз упознавање музичке баштине, активно слушање, извођење музике и изражавање путем звука, чиме се доприноси целокупном развоју личности ученика и разумевању културног диверзитета.	
Опште предметне компетенције - Ученик развија интересовања за музичку уметност кроз непосредно учешће у музичком догађају певањем, свирањем, активним слушањем и стварањем, као и стицањем основних знања из основа музичке писмености и развоја и улоге музике у човековом животу од праисторије до 20. века. Испољава одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа. Развијањем осетљивости за перцепцију музичког доживљаја негује потребу за истраживањем у оквиру стечених музичких знања кроз оригинално музичко изражавање у свакодневном животу кроз песму, игру, покрет и вршњачку комуникацију. Ученик ужива у музици, формира музички укус и њиме утиче на околину. Разуме како музика позитивно утиче на човеково здравље. Користи текст композиције на матерњем језику и језицима других народа, и кроз извођење музичког дела изражава емоције, имајући у виду одговоран однос према здрављу,	

природи и социјалном окружењу, негујући дух толеранције. Ученик у свакодневном животу примењује стечена музичка искуства и знања, прати и учествује у музичком животу заједнице у улози публике или извођача, истражује могућности ИКТ-а за слушање, стварање и извођење музике. Учешћем у припреми и реализацији музичких догађаја на матерњем и језицима других народа, индивидуално или у ансамблу, ученик развија индивидуалност, одговорност, показује самопоуздање и изражава критичко мишљење о себи и другима. Повезује основне елементе музичке писмености (нотне вредности, метрику, ритам) са математичким операцијама. Учешћем у музичким активностима ученик поштује одређена правила понашања, развија осећање припадности колективу, самопоуздање, одговорност за своје поступке, суочава се са несигурношћу и сложеностима стицања музичких вештина (певање, свирање, компоновање) и учења како учити.	
Међупредметне компетенције - Компетенција за учење;одговорно учешће у демократском друштву; естетичка компетенција; комуникација;одговоран однос према околини;одговоран однос према здрављу; предузимљивост и оријентација ка предузетништву; рад са подацима и информацијама; решавање проблема; сарадња;дигитална компетенција.	
Активности наставника - Организује и води процес певања, свирања и слушања музике; припрема аудио и визуелне материјале из уџбеника издавачке куће „Клетт”; подстиче естетско процењивање дела; примењује диференцирани приступ за ученике који раде по ИОП-у; прати и вреднује напредак ученика. Активности ученика- Активно учествује у извођењу композиција (певање химне, дечјих, народних и популарних песама); свира на дечјим музичким инструментима (Орфов инструментаријум); пажљиво слуша одабрана музичка дела и препознаје звучне боје инструмената; води музички дневник/свеску. *Напомена за ИОП-1,2,3.- За ученике са тешкоћама у учењу (ИОП-1) прилагођавају се захтеви у певању и обиму текста . За ученике са инвалидитетом (ИОП-2) прилагођавају се физички услови (нпр. свирање прилагођених инструмената). За даровите ученике (ИОП-3) уводе се сложенији извођачки задаци, самостално истраживање и солистичке деонице у групи.	
Начини и поступци остваривања садржаја	Методе рада: метода демонстрације, метода разговора, метода излагања, метода практичног рада, метода слушања уметничких дела. Технике рада: Музичке игре, певање по слуху, вокално-инструментално импровизовање, графичко приказивање тока мелодије.

	Облици рада: Фронтални, индивидуални, рад у паровима и групни рад. ИОП: Прилагођавање материјала, дидактичких средстава и захтева у складу са Педагошким профилем ученика. Диференцирана настава: Подела задатака по нивоима сложености; прилагођавање темпа учења и дужине трајања вежби индивидуалним капацитетима ученика.
Начини праћења и вредновања постигнућа	Формативно оцењивање (праћење редовности, залагања, учешћа у заједничком певању, вођење свеске), сумативно оцењивање (провера исхода кроз практично извођење песме/ритма и препознавање слушаних дела на основу Клетт уџбеника).
Место извођења	Кабинет за музичку културу
Наставна средства	Уџбеник за пети разред (Издавачка кућа Клетт), аудио-визуелни уређаји (рачунар, пројектор, звучници), клавир/синтесајзер, дечји инструменти (Орфов инструментаријум).
Специфичне предметне компетенције	Основни ниво: СПК1: Ученик повезује основна знања из музичке писмености интегришући је са математиком (пропорција, размер, разломак) кроз певање, свирање, слушање музике и музичко стваралаштво. Изучава појаву и развој музичких инструмената (ударачке, жичане, дувачке и инструменте са диркама) кроз кључне карактеристике музичких стилова, као и њихове изражајне могућности. СПК2: Ученик партиципира у музичком догађају у улози публике, уме да опише и објасни сопствени доживљај уважавајући другачије мишљење. Слушајући традиционалну музику, разуме значај очувања културне баштине. У улози извођача изражава се једноставним, кратким музичким нумерама и покретом, те примењује изражајна музичка средства која су детерминисана карактером музичког дела и тиме развија сопствене стваралачке способности и креативност. Вокално се правилно изражава контролишући ниво буке и поштујући културу певања. Разуме текст песме и обогаћује речник матерњег и језика других народа препознајући ритмичку и метричку везу између музике и речи. СПК3: У свакодневном животу ученик примењује стечена музичка искуства и знања. Прати и учествује у музичком животу заједнице у улози публике. Учешћем у припреми музичког живота заједнице превенира вршњачко насиље и насилничко понашање, социјализује се, развија критичко мишљење и оспособљава се за повезивање наученог. Кроз песму, игру, покрет, развија сопствену координацију и моторику и остварује вршњачку комуникацију; схвата важност очувања културног наслеђа свога и других народа, развија

	осећање за тимски рад, индивидуалност, одговорност, показује самопоуздање. Средњи ниво: СПК1: Користи музичку терминологију приликом праћења историјског развоја музике у оквиру одређених друштвено-историјских прилика, изучавајући стилске карактеристике музичких праваца у традиционалном, духовном и световном стваралаштву, током извођења, слушања музике и стваралаштва. Повезује присуство, улогу и значај музике са догађајима, како из свакодневног живота појединца, тако и друштва од праисторије, преко старих цивилизација до 21. века. Разматра феномен звука као акустичне појаве и у том контексту повезује знања из физике са акустиком простора, инструмената и фреквенцијом. Разуме утицај музике на осећања и с тим у вези уочава њен утицај и на ментално здравље. СПК2: Активно партиципира у музичком догађају извођењем, слушањем музике и музичким стваралаштвом. Повезује феномен културне баштине са местом традиционалне музике у прошлости и садашњости, изучавајући обреде, народне обичаје, ношње, традиционалне певачке групе и инструменте, народне игре свога и других народа. Осмишљава једноставне ритмичке и мелодијске аранжмане користећи народне музичке инструменте. Идентификује различиту естетику у делима за слушање музике у односу на одређени стил, жанр и музичке облике повезујући их са друштвено-историјским контекстом, природном и културном баштином. Препознаје и повезује естетске елементе у различитим уметностима (плес, глума, ликовна уметност) и у неуметничком домену као што су комуникација, медији, дизајн. СПК3: Користи стечена музичка искуства и знања приликом одабира музике за одређене животне догађаје. Бавећи се активно музицирањем, здравствено профитира кроз развој говорног апарата, органа за дисање, централног нервног система, као и мишићног система. Развија естетску перцепцију, ствара критеријуме за вредновање музике и способност изражавања сопствених погледа на музику, формира музички укус и тиме утиче на себе и околину. Напредни ниво: СПК1: Анализом и синтезом музичке терминологије, кроз певање, свирање, слушање музике и музичко стваралаштво уочава међусобни утицај других уметности (књижевност, балет, ликовна и сценска уметност) и музике кроз различите стилове и њихову повезаност. Комбинујући звучне елементе музичких инструмената, реконструише изражајна средства музике, музичке форме и жанрове и смешта их у одговарајући стилски (историјски) контекст. Упознаје се са музичким школама и студијама, установама културе, као и са значајем учествовања у културном животу локалне заједнице. Користи ИКТ за самостално истраживање у области музике. СПК2: У области стваралаштва, као активан учесник креира нове музичке аранжмане (на већ познате мелодије, песме из различитих музичких епоха) примењујући принцип импровизације у домену мелодије и
--	--

	ритма, користећи понуђени музички материјал или осмишљавајући сопствени у задатим оквирима. СПКЗ: Партиципира у припреми и реализацији музичких догађаја на матерњем и језицима других народа индивидуално или у ансамблу. Испољава одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа. Вршњачком едукацијом, кроз моторичку и естетску перцепцију музичког догађаја, осмишљава и организује различите обуке, негујући правила тимског рада. Примењује ИКТ у певању, слушању музике и музичком стваралаштву. Прави избор ИКТ-а и користи их на одговоран и креативан начин у стварању музике.
Корелација	Српски језик и књижевност: Повезивање књижевних текстова, народних епских и лирских песама, басни и прича са музичким илустрацијама, народном баштином и оперским либретима. Развој дикције, артикулације и разумевања текста кроз вокално извођење (певање). Историја: Повезивање традиционалних изворних песама са народном историјом, обичајима и начином живота у прошлости. Смештање настанка химне у историјски контекст државности. Ликовна култура: Визуелно илустровање звукова из природе и музичких тонова кроз боје и облике; препознавање изгледа и грађе инструмената кроз ликовне приказе. • Географија: Упознавање са музичком традицијом, фолклором и специфичним националним школама различитих народа Европе и света. Повезивање географског порекла традиционалних инструмената са начином живота људи у тим регијама. Физичко и здравствено васпитање: Развој крупне моторике, координације покрета, такта и ритма кроз дечје и народне игре, плес и креативно изражавање покретом тела (body percussion). Очување здравља кроз вежбе правилног дисања и подизање свести о заштити слуха од звучног загађења. Верска настава / Грађанско васпитање: Разумевање улоге и развоја духовне (хорске) музике кроз историју. Развој толеранције, емпатије, тимског духа и културног идентитета кроз групно музицирање и прихватање различитих уметничких израза. Информатика и рачунарство (ИКТ): Примена дигиталних алата, образовних платформи, БИГЗ/Логос/Клетт е-уџбеника, аудио-видео записа и софтвера за обраду и креирање звука (музичке петље) у сврху уметничког стваралаштва.

	Математика (разломци и дељење кроз нотне вредности: цела, половина, четвртина, осмина), Српски језик и књижевност (драматизација текстова кроз звучне ефекте).
--	---

Наставна тема /област:	Човек и музика
Садржај теме	Музика као средство комуникације и изражавања осећања кроз историју. Улога музике у свакодневном животу човека (свечаности, рад, уметност, медији). Изворна народна музика и њено очување у савременом добу. Појам звучног окружења.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Препозна основну улогу музике у свакодневном животу и школским приредбама. Разликује тон од шума кроз примере звукова из непосредног окружења. Илуструје кратким цртежом или покретом сопствени доживљај музичког тона.
Наставна тема/област:	Музички инструменти
Садржај теме	Подела музичких инструмената (гудачки, дувачки, удараљке, инструменти са диркама). Изглед, грађа и боја звука ударачких инструмената са одређеном и неодређеном висином тона. Орфов дечји инструментаријум (ритмички и мелодијски инструменти). Традиционални народни инструменти (фрула, гајде, гусле)
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Основни ниво: Препозна основну улогу музике у свакодневном животу и школским приредбама. Разликује тон од шума кроз примере звукова из непосредног окружења. Илуструје кратким цртежом или покретом сопствени доживљај музичког тона. Средњи ниво: Објасни како човек изражава различита расположења и емоције кроз песму. Повеже традиционалне Клетт песме са одговарајућим народним обичајима и славама.

	Препозна и правилно запише виолински кључ и основне нотне вредности (цела, половина, четвртина тона). Напредни ниво: Уочи и речима опише естетске разлике између уметничке и популарне музике коју слуша. Осмисли и графички представи сопствену звучну причу користећи неконвенционалне знаке. Самостално прочита и изведе лакши ритмички модел у такту 2/4 уз бројање наглас.
Наставна тема /област:	Слушање музике
Садржај теме	Естетско доживљавање и пажљиво слушање уметничке музике домаћих и светских аутора. Разликовање вокалне, инструменталне и вокално-инструменталне музике. Препознавање родова и врста гласова (дечји, женски, мушки). Праћење брзине (темпо) и јачине (динамика) звука.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Основни ниво: Идентификује основне музичке инструменте на основу визуелног изгледа и боје звука. Разликује ритмичке од мелодијских инструмената из школског Орфовог инструментаријума. Пева по слуху државну химну и једноставне дечје песме у групи са разредом. Средњи ниво: музичке инструменте у четири основне породице (гудачки, дувачки, ударалке, са клавијатуром). Аудитивно препозна специфичну боју звука традиционалних народних инструмената (фрула, гајде). Изведе самостално и тачно научену песму из школског репертоара уз јасну дикцију и правилно дисање. Напредни ниво: Анализира улогу и звучни допринос појединачних инструмената у мањим камерним саставима. Изведе прецизно задату ритмичку пратњу на металофону или ксилофону према једноставној партитури из уџбеника. Користи дигитални Клетт уџбеник за самостално преслушавање и анализу извођачких састава. □ Разврста

Наставната тема /област:	Извођење музике
Садржај теме	Вокално извођење: Певање једногласних песама по слуху и по нотном тексту из Клетт збирке (дечје, народне, забавне песме, химна). Рад на интонацији, дикцији, правилном заузимању става и дисању. Инструментално извођење: Свирање једноставних ритмичких и мелодијских пратњи на дечјим инструментима. Музичке игре.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Основни ниво: Идентификује основне музичке инструменте на основу визуелног изгледа и боје звука. Разликује ритмичке од мелодијских инструмената из школског Орфовог инструментаријума. Пева по слуху државну химну и једноставне дечје песме у групи са разредом. Средњи ниво: музичке инструменте у четири основне породице (гудачки, дувачки, ударалке, са клавијатуром). Аудитивно препозна специфичну боју звука традиционалних народних инструмената (фрула, гајде). Изведе самостално и тачно научену песму из школског репертоара уз јасну дикцију и правилно дисање. Напредни ниво: Анализира улогу и звучни допринос појединачних инструмената у мањим камерним саставима. Изведе прецизно задату ритмичку пратњу на металофону или ксилофону према једноставној партитури из уџбеника. Користи дигитални Клетт уџбеник за самостално преслушавање и анализу извођачких састава. Разврста
Наставната тема /област:	Музичко стваралаштво
Садржај теме	Елементи музичке писмености као основа за стваралаштво: линијски систем, виолински кључ, трајање тонова (цела, половина, четвртина, осмина), тактови (2/4, 3/4, 4/4). Импровизација једноставних ритмичких одговора на задато питање. Смишљање звучних ефеката као илустрација за причу или песму. Креативно изражавање покретом.

Исходи наставе и учења у оквиру теме	Основни ниво: Преозна основну улогу музике у свакодневном животу и школским приредбама. Разликује тон од шума кроз примере звукова из непосредног окружења. Илуструје кратким цртежом или покретом сопствени доживљај музичког тона. Средњи ниво: Објасни како човек изражава различита расположења и емоције кроз песму. Повеже традиционалне Клетт песме са одговарајућим народним обичајима и славама. Преозна и правилно запише виолински кључ и основне нотне вредности (цела, половина, четвртина тона). Напредни ниво: Уочи и речима опише естетске разлике између уметничке и популарне музике коју слуша. Осмисли и графички представи сопствену звучну причу користећи неконвенционалне знаке. Самостално прочита и изведе лакши ритмички модел у такту 2/4 уз бројање наглас.
---	--

Образовни стандарди			
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Човек и музика	СПК1 – МУЗ.ОО.О.1.2. Наводе кључне карактеристике одређеног музичког стила/правца (музичке форме, представнике и репрезентативна дела). СПК2– МУЗ.ОО.О.2.2. Изводе једноставну ритмичку пратњу коју су осмислили на ритмичким инструментима.	СПК1– МУЗ.ОО.С.1.1. Користе музичку терминологију у тумачењу музичких појмова. – МУЗ.ОО.С.1.2. Представљају кључне карактеристике одређеног музичког стила/ правца у контексту друштвено-историјских прилика. – МУЗ.ОО.С.1.3. Повезују	СПК1– МУЗ.ОО.Н.1.3. Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...).

	– МУЗ.ОО.О.2.3. Реагују покретима и изражавају се ликовним илустрацијама за време слушања музике. СПК3– МУЗ.ОО.О.3.1. Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама. – МУЗ.ОО.О.3.4. Учествују у припремању културних манифестација, испољавајући способност комуникације и сарадње са члановима тима. – МУЗ.ОО.О.3.5. Објашњавају важност очувања музичког наслеђа.	средства изражајног извођења са врстом, наменом и карактером композиције. – МУЗ.ОО.С.1.4. Тумаче коришћење инструмената, инструменталних група у музичком делу у односу на звучне специфичности и техничке могућности. – МУЗ.ОО.С.1.5. Идентификују међусобни утицај, сличности и разлике у начину изражавања између књижевности (опера, соло песма), сценског покрета (покрет и ритам...), ликовне уметности (боја, ритам, контраст, динамика, колористика, потез и изражајност) и музичке уметности. СПК2– МУЗ.ОО.С.2.1. Разумеју улогу и место музике у народним обредима и обичајима свог и других народа. – МУЗ.ОО.С.2.4. Именују композиције различитих стилова и жанрова. – МУЗ.ОО.С.2.5. Изражавају доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност). СПК3 – МУЗ.ОО.С.3.2. Учешћем	– МУЗ.ОО.Н.1.4. Користе могућности ИКТ-а за самостално истраживање аудио и видео записа музичких емисија из живота композитора и израду презентација СПК2– МУЗ.ОО.Н.2.1. Идентификују утицај музике других епоха у делима савремене музике. – МУЗ.ОО.Н.2.2. Класификују избор музичких дела према тематском, литерарном или ликовном садржају. СПК3– МУЗ.ОО.Н.3.1. Учествују у креирању и реализацији културних манифестација, негујући тимску сарадњу и дајући критички осврт на изабране и/или изведене композиције. – МУЗ.ОО.Н.3.2. Користе могућности ИКТ-а за записивање нотног текста, уметање ритмичког модела као пратње, за коришћење предложене хармонизације и одабир инструмената према усклађености звука.
--	---	---	--

		у групном музицирању испољавају и развијају толеранцију, самопоуздање, мултикултуралност, осећај припадности, поштовање различитости. – МУЗ.ОО.С.3.3. Критички просуђују о утицају музике и звукова из окружења на здравље. – МУЗ.ОО.С.3.4. Образлажу мишљење о музичком делу, усмено или писано.	
Музички инструменти	СПК1– МУЗ.ОО.О.1.3. Дефинишу поделу инструмената према начину добијања звука и идентификују врсту инструмента према изгледу. СПК2– МУЗ.ОО.О.2.2. Изводе једноставну ритмичку пратњу коју су осмислили на ритмичким инструментима. – МУЗ.ОО.О.2.4. Препознају контрасте и поновљени музички материјал у примерима за слушање музике. СПК3– МУЗ.ОО.О.3.1. Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама. – МУЗ.ОО.О.3.3. Усмено или писмено описују осећања и утисак о музичком делу.	СПК1– МУЗ.ОО.С.1.1. Користе музичку терминологију у тумачењу музичких појмова. – МУЗ.ОО.С.1.3. Повезују средства изражајног извођења са врстом, наменом и карактером композиције. – МУЗ.ОО.С.1.4. Тумаче коришћење инструмената, инструменталних група у музичком делу у односу на звучне специфичности и техничке могућности. СПК2– МУЗ.ОО.С.2.3. Препознају инструмент или групу у музичкој композицији. – МУЗ.ОО.С.2.4. Именују композиције различитих стилова и жанрова. СПК3– МУЗ.ОО.С.3.2. Учешћем у	СПК1– МУЗ.ОО.Н.1.2. Анализирају извођачке и техничке могућности инструмената у музичком делу, колористику и боју тона, висину и покретљивост/ виртуозност. – МУЗ.ОО.Н.1.4. Користе могућности ИКТ-а за самостално истраживање аудио и видео записа музичких емисија из живота композитора и израду презентација. СПК2– МУЗ.ОО.Н.2.2. Класификују избор музичких дела према тематском, литерарном или ликовном садржају. СПК3– МУЗ.ОО.Н.3.1. Учествују у креирању и реализацији културних манифестација, негујући тимску сарадњу и дајући

	– МУЗ.ОО.О.3.4. Учествују у припремању културних манифестација, испољавајући способност комуникације и сарадње са члановима тима. – МУЗ.ОО.О.3.5. Објашњавају важност очувања музичког наслеђа.	групном музицирању испољавају и развијају толеранцију, самопоуздање, мултикултуралност, осећај припадности, поштовање различитости. – МУЗ.ОО.С.3.3. Критички просуђују о утицају музике и звукова из окружења на здравље. – МУЗ.ОО.С.3.4. Образлажу мишљење о музичком делу, усмено или писано.	критички осврт на изабране и/или изведене композиције. – МУЗ.ОО.Н.3.2. Користе могућности ИКТ-а за записивање нотног текста, уметање ритмичког модела као пратње, за коришћење предложене хармонизације и одабир инструмената према усклађености звука.
Слушање музике	СПК1– МУЗ.ОО.О.1.2. Наводе кључне карактеристике одређеног музичког стила/правца (музичке форме, представнике и репрезентативна дела). СПК2– МУЗ.ОО.О.2.3. Реагују покретима и изражавају се ликовним илустрацијама за време слушања музике. – МУЗ.ОО.О.2.4. Препознају контрасте и поновљени музички материјал у примерима за слушање музике. СПК3– МУЗ.ОО.О.3.1. Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама. – МУЗ.ОО.О.3.3. Усмено или	СПК1– МУЗ.ОО.С.1.1. Користе музичку терминологију у тумачењу музичких појмова. – МУЗ.ОО.С.1.2. Представљају кључне карактеристике одређеног музичког стила/ правца у контексту друштвено-историјских прилика. – МУЗ.ОО.С.1.3. Повезују средства изражајног извођења са врстом, наменом и карактером композиције. – МУЗ.ОО.С.1.4. Тумаче коришћење инструмената, инструменталних група у музичком делу у односу на звучне специфичности и техничке могућности.	СПК1– МУЗ.ОО.Н.1.2. Анализирају извођачке и техничке могућности инструмената у музичком делу, колористику и боју тона, висину и покретљивост/виртуозност. – МУЗ.ОО.Н.1.3. Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...). – МУЗ.ОО.Н.1.4. Користе могућности ИКТ-а за самостално истраживање аудио и видео записа музичких емисија из

	писмено описују осећања и утисак о музичком делу. – МУЗ.ОО.О.3.4. Учествоју у припремању културних манифестација, испољавајући способност комуникације и сарадње са члановима тима. – МУЗ.ОО.О.3.5. Објашњавају важност очувања музичког наслеђа.	– МУЗ.ОО.С.1.5. Идентификују међусобни утицај, сличности и разлике у начину изражавања између књижевности (опера, соло песма), сценског покрета (покрет и ритам...), ликовне уметности (боја, ритам, контраст, динамика, колористика, потез и изражајност) и музичке уметности. СПК2– МУЗ.ОО.С.2.1. Разумеју улогу и место музике у народним обредима и обичајима свог и других народа. – МУЗ.ОО.С.2.3. Препознају инструмент или групу у музичкој композицији. – МУЗ.ОО.С.2.4. Именују композиције различитих стилова и жанрова. – МУЗ.ОО.С.2.5. Изражавају доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност). – МУЗ.ОО.С.2.6. Импровизују једноставну мелодију и ритмичку пратњу користећи тело као инструмент. СПК3– МУЗ.ОО.С.3.3. Критички просуђују о утицају музике и звукова из окружења на здравље. – МУЗ.ОО.С.3.4. Образлажу	живота композитора и израду презентација. СПК2– МУЗ.ОО.Н.2.1. Идентификују утицај музике других епоха у делима савремене музике. – МУЗ.ОО.Н.2.2. Класификују избор музичких дела према тематском, литерарном или ликовном садржају. – МУЗ.ОО.Н.2.3. Комуницирају у групи импровизујући мање музичке целине гласом, мелодијским инструментом или покретом. СПК3– МУЗ.ОО.Н.3.1. Учествоју у креирању и реализацији културних манифестација, негујући тимску сарадњу и дајући критички осврт на изабране и/или изведене композиције. – МУЗ.ОО.Н.3.2. Користе могућности ИКТ-а за записивање нотног текста, уметање ритмичког модела као пратње, за коришћење предложене хармонизације и одабир инструмената према усклађености звука.
--	--	--	--

		мишљење о музичком делу, усмено или писано.	
Извођење музике	СПК1– МУЗ.ОО.О.1.1. Примењују ноте, нотне вредности, ознаке за метар, динамику, темпо и остала изражајна средства музичке уметности. – МУЗ.ОО.О.1.2. Наводе кључне карактеристике одређеног музичког стила/правца (музичке форме, представнике и репрезентативна дела). СПК2– МУЗ.ОО.О.2.1. Певају по слуху на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената. – МУЗ.ОО.О.2.2. Изводе једноставну ритмичку пратњу коју су осмислили на ритмичким инструментима. СПК3– МУЗ.ОО.О.3.1. Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама. – МУЗ.ОО.О.3.2. Контролишу координацију и моторику кроз свирање и покрет. – МУЗ.ОО.О.3.4. Учествују у припремању културних	СПК1– МУЗ.ОО.С.1.1. Користе музичку терминологију у тумачењу музичких појмова. – МУЗ.ОО.С.1.3. Повезују средства изражајног извођења са врстом, наменом и карактером композиције. – МУЗ.ОО.С.1.5. Идентификују међусобни утицај, сличности и разлике у начину изражавања између књижевности (опера, соло песма), сценског покрета (покрет и ритам...), ликовне уметности (боја, ритам, контраст, динамика, колористика, потез и изражајност) и музичке уметности. СПК2– МУЗ.ОО.С.2.1. Разумеју улогу и место музике у народним обредима и обичајима свог и других народа. – МУЗ.ОО.С.2.2. Певају на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената са нотног текста. – МУЗ.ОО.С.2.6. Импровизују једноставну мелодију и ритмичку пратњу користећи тело као	СПК1– МУЗ.ОО.Н.1.1. Анализирају нотни текст (музички метар, тоналитет, темпо, динамику, ритмичке фигуре, ознаке за изражајно извођење) у циљу тумачења музичког дела. – МУЗ.ОО.Н.1.3. Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...). – МУЗ.ОО.Н.1.4. Користе могућности ИКТ-а за самостално истраживање аудио и видео записа музичких емисија из живота композитора и израду презентација. СПК2– МУЗ.ОО.Н.2.3. Комуницирају у групи импровизујући мање музичке целине гласом, мелодијским инструментом или покретом. СПК3– МУЗ.ОО.Н.3.1. Учествују у креирању и реализацији

	манифестација, испољавајући способност комуникације и сарадње са члановима тима. – МУЗ.ОО.О.3.5. Објашњавају важност очувања музичког наслеђа.	инструмент. – МУЗ.ОО.С.2.7. Користе музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет. СПК3– МУЗ.ОО.С.3.1. Примењују и контролишу технику певања (држање тела, дисање, говорни апарат, дикција, артикулација). – МУЗ.ОО.С.3.2. Учешћем у групном музицирању испољавају и развијају толеранцију, самопоуздање, мултикултуралност, осећај припадности, поштовање различитости. – МУЗ.ОО.С.3.3. Критички просуђују о утицају музике и звукова из окружења на здравље. – МУЗ.ОО.С.3.4. Образлажу мишљење о музичком делу, усмено или писано.	културних манифестација, негујући тимску сарадњу и дајући критички осврт на изабране и/или изведене композиције. – МУЗ.ОО.Н.3.2. Користе могућности ИКТ-а за записивање нотног текста, уметање ритмичког модела као пратње, за коришћење предложене хармонизације и одабир инструмената према усклађености звука. нотног текста, уметање ритмичког модела као пратње, за коришћење предложене хармонизације и одабир инструмената према усклађености звука. нотног текста, уметање ритмичког модела као пратње, за коришћење предложене хармонизације и одабир инструмената према усклађености звука.
Музичко стваралаштво	СПК1– МУЗ.ОО.О.1.1. Примењују ноте, нотне вредности, ознаке за метар, динамику, темпо и остала изражајна средства музичке уметности. – МУЗ.ОО.О.1.2. Наводе кључне карактеристике одређеног музичког стила/правца (музичке форме, представнике и репрезентативна дела).	СПК1– МУЗ.ОО.С.1.1. Користе музичку терминологију у тумачењу музичких појмова. – МУЗ.ОО.С.1.3. Повезују средства изражајног извођења са врстом, наменом и карактером композиције. – МУЗ.ОО.С.1.5. Идентификују међусобни утицај, сличности и разлике у начину изражавања	СПК1– МУЗ.ОО.Н.1.1. Анализирају нотни текст (музички метар, тоналитет, темпо, динамику, ритмичке фигуре, ознаке за изражајно извођење) у циљу тумачења музичког дела. – МУЗ.ОО.Н.1.2. Анализирају извођачке и техничке могућности инструмената у музичком делу, колористику и боју тона, висину и

	СПК2– МУЗ.ОО.О.2.1. Певају по слуху на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената. – МУЗ.ОО.О.2.2. Изводе једноставну ритмичку пратњу коју су осмислили на ритмичким инструментима. СПК3– МУЗ.ОО.О.3.1. Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама. – МУЗ.ОО.О.3.2. Контролишу координацију и моторику кроз свирање и покрет. – МУЗ.ОО.О.3.4. Учествоју у припремању културних манифестација, испољавајући способност комуникације и сарадње са члановима тима. – МУЗ.ОО.О.3.5. Објашњавају важност очувања музичког наслеђа.	између књижевности (опера, соло песма), сценског покрета (покрет и ритам...), ликовне уметности (боја, ритам, контраст, динамика, колористика, потез и изражајност) и музичке уметности. СПК2– МУЗ.ОО.С.2.1. Разумеју улогу и место музике у народним обредима и обичајима свог и других народа. – МУЗ.ОО.С.2.2. Певају на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената са нотног текста. – МУЗ.ОО.С.2.6. Импровизују једноставну мелодију и ритмичку пратњу користећи тело као инструмент. – МУЗ.ОО.С.2.7. Користе музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет. СПК3– МУЗ.ОО.С.3.1. Примењују и контролишу технику певања (држање тела, дисање, говорни апарат, дикција, артикулација). – МУЗ.ОО.С.3.2. Учешћем у групном музицирању испољавају и развијају толеранцију, самопоуздање, мултикултуралност, осећај припадности, поштовање	покретљивост/ виртуозност. – МУЗ.ОО.Н.1.3. Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...). – МУЗ.ОО.Н.1.4. Користе могућности ИКТ-а за самостално истраживање аудио и видео записа музичких емисија из живота композитора и израду презентација. СПК2– МУЗ.ОО.Н.2.1. Идентификују утицај музике других епоха у делима савремене музике. – МУЗ.ОО.Н.2.2. Класификују избор музичких дела према тематском, литерарном или ликовном садржају. – МУЗ.ОО.Н.2.3. Комуницирају у групи импровизујући мање музичке целине гласом, мелодијским инструментом или покретом. СПК3– МУЗ.ОО.Н.3.1. Учествоју у креирању и реализацији културних манифестација, негујући тимску сарадњу и дајући критички осврт на изабране и/или
--	---	---	---

		различитости. – МУЗ.ОО.С.3.3. Критички просуђују о утицају музике и звукова из окружења на здравље. – МУЗ.ОО.С.3.4. Образлажу мишљење о музичком делу, усмено или писано.	изведене композиције. – МУЗ.ОО.Н.3.2. Користе могућности ИКТ-а за записивање нотног текста, уметање ритмичког модела као пратње, за коришћење предложене хармонизације и одабир инструмената према усклађености звука.
--	--	--	--

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Наставни предмет – Музичка култура		
Разред: - Пети	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: Развијање естетског укуса, музичких способности, креативности и критичког мишљења кроз упознавање музичке баштине, активно слушање, извођење музике и изражавање путем звука, чиме се доприноси целокупном развоју личности ученика и разумевању културног диверзитета.		
Тема:		
Начини и поступци остваривања садржаја/теме Тема: Човек и музика / Основи музичке писмености Начини и поступци: Индивидуализован рад на превазилажењу потешкоћа уочавања разлике између тона и шума. Коришћење дидактичких игара за савладавање виолинског кључа и основних нотних вредности (цела, половина, четвртина) кроз визуелне приказе и сукцесивно цртање нота у линијском систему.	Методе рада: метода демонстрације, метода разговора, метода излагања, метода практичног рада, метода слушања уметничких дела. Технике рада: Музичке игре, певање по слуху, вокално-инструментално импровизовање, графичко приказивање тока мелодије. Облици рада: Фронтални, индивидуални, рад у паровима и групни рад.	
Тема:		

Извођење музике / Орфов инструментаријум Начини и поступци: Рад у малим групама на стабилизацији метричког пулса. Поступно учење школских песама по слуху, фразу по фразу, уз паралелно овладавање једноставним једноредовим ритмичким партитурама. Коришћење тактилних метода и покрета тела (<i>body percussion</i>) за развој крупне моторике и координације при руковању удараљкама.	
Активност наставника	Организује и води процес певања, свирања и слушања музике; припрема аудио и визуелне материјале из уџбеника издавачке куће „Клетт”; подстиче естетско процењивање дела; примењује диференцирани приступ за ученике који раде по ИОП-у; прати и вреднује напредак ученика.
Активност ученика	Активно учествује у извођењу композиција (певање химне, дејјих, народних и популарних песама); свира на дејјим музичким инструментима (Орфов инструментаријум); пажљиво слуша одабрана музичка дела и препознаје звучне боје инструмената; води музички дневник/свеску.
Начини праћења постигнућа	Формативно оцењивање (праћење редовности, залагања, учешћа у заједничком певању, вођење свеске), сумативно оцењивање (провера исхода кроз практично извођење песме/ритма и препознавање слушаних дела на основу Клетт уџбеника).

ДОДАТНА НАСТАВА		
Наставни предмет – Музичка култура		
Разред: Пети	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: Развијање естетског укуса, музичких способности, креативности и критичког мишљења кроз упознавање музичке баштине, активно слушање, извођење музике и изражавање путем звука, чиме се доприноси целокупном развоју личности ученика и разумевању културног диверзитета.		
Тема:		
Начини и поступци остваривања садржаја/теме Тема: Музичко стваралаштво и ИКТ Начини и поступци: Менторски рад на креирању сложенијих звучних прича. Ученици самостално проучавају додатне естетске разлике између уметничке и популарне музике, а затим користе ИКТ алате и Клетт дигитални уџбеник за истраживање биографија композитора и самостално креирање мултимедијалних презентација. Тема: Напредно вокално-инструментално извођење Начини и поступци: Рад са талентованим ученицима на хомогенизацији интонације кроз захтевније једногласне и двогласне композиције. Извођење мелодијских пратњи и лакших солистичких деоница на металофону или ксилофону према задатој партитури, уз оспособљавање ученика за		Методе рада: метода демонстрације, метода разговора, метода излагања, метода практичног рада, метода слушања уметничких дела. Технике рада: Музичке игре, певање по слуху, вокално-инструментално импровизовање, графичко приказивање тока мелодије. Облици рада: Фронтални, индивидуални, рад у паровима и групни рад.

улогу вођа унутар одељењског Орфовог ансамбла.	
Активност наставника	Организује и води процес певања, свирања и слушања музике; припрема аудио и визуелне материјале из уџбеника издавачке куће „Клетт”; подстиче естетско процењивање дела; примењује диференцирани приступ за ученике који раде по ИОП-у; прати и вреднује напредак ученика.
Активност ученика	Активно учествује у извођењу композиција (певање химне, дечјих, народних и популарних песама); свира на дечјим музичким инструментима (Орфов инструментаријум); пажљиво слуша одабрана музичка дела и препознаје звучне боје инструмената; води музички дневник/свеску.
Начини праћења постигнућа	Формативно оцењивање (праћење редовности, залагања, учешћа у заједничком певању, вођење свеске), сумативно оцењивање (провера исхода кроз практично извођење песме/ритма и препознавање слушаних дела на основу Клетт уџбеника).

ИСТОРИЈА

Наставни предмет: Историја	Недељни фонд часова: 1
Службени гласник бр: „Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон и 10/2019; „Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025); „Службени гласник РС”, број 104/2024; „Службени гласник РС”, број 10/2024	
Разред: Пети	Годишњи фонд часова : 36

Циљ учења предмета –Циљ наставе и учења историје јесте да ученик стекне основна знања о прошлости и гради компетенције неопходне за разумевање савременог света, развија вештине критичког мишљења и историјску свест као предуслов неговања личног идентитета, националног и других колективних идентитета, интеркултуралности, одговорног односа према културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Опште предметне компетенције -Ученици учењем историје: стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове; оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења; развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова. Настава историје омогућава ученицима: овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама, као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски). Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу. Учење историје: омогућава упознавање са историјским и савременим променама и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке; подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, исказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње, одговорног односа према разноврсној културно-историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

Међупредметне компетенције -1) компетенција за учење; 2) естетичка компетенција; 3) комуникација; 4) рад са подацима и информацијама; 5) решавање проблема; 6) сарадња;

Активности наставника - Упознавање ученика са циљевима и садржајима програма, правилима рада, критеријумима оцењивања по областима; Наставник упознаје ученике, одређује њихово претходно искуство и утврђује иницијално стање; редовно прати рад и залагање ученика на часу, води рачуна о индивидуализацији, приступу ученику; подстиче код ученика развој мишљења и разумевања; Наставник подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују; Негује позитивну климу у одељењу, охрабрује, помаже и подстиче ученике; омогућује ученицима да сами изводе закључке; Подстиче ученике на учење, оцењивањем мотивише ученике за учење, оцењивањем процењује ниво постигнућа ученика; идентификује напредак у учењу и постигнућима ученика

Активности ученика- Ученици активно приступају при излагању новог градива и изради задатака на часу, практично примењују стечена знања, активно учествују у раду, самопроцењују напредак, Ученици запажају, упоређују, примењују, повезују, решавају проблем, повезују знање са другим областима, ослањају се на претходно искуство...

***Напомена за ИОП-1,2,3.**

Активности наставника

- Уочавање индивидуалних потреба, могућности и интересовања ученика.
- Планирање и примена индивидуализованих приступа у настави.
- Прилагођавање наставних метода, облика рада и наставних средстава
- Прилагођавање задатака, садржаја и захтева могућностима ученика.
- Пружање додатне подршке, упутстава и помоћи у рад
- Коришћење очигледних средстава, карти, слика, графичких приказа и дигиталних материјала.
- Подстицање активног учешћа ученика и развијање самосталности.
- Праћење напредовања ученика и бележење постигнућа.
- Прилагођавање начина провере знања и вредновања рада ученика.
- Сарадња са родитељима, педагогом/психологом и Тимом за инклузивно образовање.

За ИОП 3: обогаћивање садржаја, истраживачки задаци и развијање додатних способности ученика, подстицање критичког, стваралачког и логичког мишљења, омогућавање самосталних пројеката, укључивање ученика у секције, такмичења и додатне активности. Коришћење различитих извора знања и дигиталних алата

Активности ученика- Активно учешће у настави, рад на прилагођеним задацима, усвајање знања према могућностима, развијање самосталности, истраживачки рад и проширивање знања.

Начини и поступци остваривања садржаја	Методе рада: Ученик треба да учи: - смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; – проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема; – дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
---	--

	– критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; – кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника Технике рада: Рад са историјским изворима, израда временске ленте, мапе, табеле Облици рада: Фронтални, индивидуални и индивидуализирани облик рада, партнерски облик рада (рад у пару), групни облик рада, тимски облик рада ИОП: Индивидуализација наставе, прилагођавање садржаја, метода и захтева могућностима ученика, примена различитих облика рада, подршка у учењу, праћење напредовања, као и проширивање садржаја за ученике са изузетним способностима Диференцирана настава: Различит темпо рада, различити начини провере знања; прилагођавање садржаја, задатака, метода и облика рада могућностима ученика; рад по нивоима, индивидуализација, сарадничко учење и праћење напредовања.
Начини праћења и вредновања постигнућа	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона - Обезбеђивање корелације са сродним предметима - Свакодневно праћење рада ученика - Разна усмена проверавања, активност ученика на часу. - Писмене провере: тестови, контролне вежбе, контролни наставни листићи, 15-то минутне провере... – Самооцењивање - Вршњачко оцењивање - Праћење уредности школске свеске и доношење прибора.
Место извођења	Учионица
Наставна средства	Табла, маркер, карта, пројектор
Специфичне предметне	Прошлост Основни ниво: Ученици издвајају и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из прошлости и

компетенције	садашњости и повезују их са временским и просторним оквирима; именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; Средњи ниво: Ученици: објашњавају значај историје, као наставног предмета и као науке, за разумевање савремених друштвених токова, за изградњу историјске свести утемељене на резултатима историјске науке и за формирање ставова, личног и колективних идентитета; Напредни ниво: Ученици: образлажу улогу и значај историјске науке за разумевање развоја друштва и његових савремених токова; Праисторија Основни ниво Ученици: користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске наратије у образовном и свакодневном контексту; издвајају и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из прошлости и садашњости и повезују их са временским и просторним оквирима; именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; показују историјски простор на историјској карти; разликују узроке од последица кључних догађаја; објашњавају значај научних открића, технолошких изума и уметничких дела за развој цивилизације. Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; користе различите историјске и друге изворе информација у елементарном истраживању; издвајају, у изворима информација, податке који су кључни за тему на којој раде; читају податке са карте, из графикона и табела; препознају стереотипе, пропаганду и манипулацију у изворима; откривају различите погледе, вишеструке перспективе на исти догађај, појаву или личност; идентификују историјске теме у уметничким и књижевним делима. Ученици разумеју различита значења појма историја и објашњавају повезаност историје са другим наукама и резултатима њиховог изучавања; препознају историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама; познају историјски развој људских права и објашњавају кључне појаве, догађаје и процесе као и улогу личности у њиховом развоју; објашњавају значај културно-историјског наслеђа и савремене историјске културе за формирање личног и групних идентитета; издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог и других народа; учествују у активностима чији је циљ неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје, као и очување културне баштине у непосредном окружењу.
--------------	--

	Средњи ниво: Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације и повезују их са појмовима из других наставних предмета; објашњавају утицај кључних појава, догађаја, процеса и личности на развој друштва, државе, привреде и културе у прошлости и садашњости; повезују и објашњавају узроке и последице појава, догађаја и процеса у различитим историјским периодима; доводе у везу и објашњавају међусобни утицај географских карактеристика, друштвених и културних појава, уметничких и научно-технолошких достигнућа у националној и општој историји у различитим временским и просторним оквирима. Ученици: селекују и процењују историјске изворе и друге изворе информација према релевантности и сазнајној вредности за одређену тему; идентификују вишеструке перспективе на одређене историјске појаве, догађаје и процесе; уочавају сложеност појединих историјских појава и процеса; анализирају сличности и разлике у изворима који се односе на исту појаву, догађај или личност; доводе у везу стереотипе и пропаганду са историјским околностима у којима су настали; разликују митове, легенде и уметничке представе од историјских чињеница; планирају и спроводе истраживање на одређену тему; представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима уз коришћење дигиталних технологија. Ученици: објашњавају значај историје, као наставног предмета и као науке, за разумевање савремених друштвених токова, за изградњу историјске свести, мишљења и ставова саговорника; повезују културно-историјску баштину са историјским и савременим контекстом и учествују у организовању и спровођењу активности усмерених на развој културе сећања, уз поштовање традиције и културног идентитета различитих заједница. Напредни ниво Ученици: имају развијен речник појмова и користе га за објашњавање специфичности појмова из историје цивилизације као и у комуникацији у школском и ваншколском окружењу; процењују значај историјских појава, догађаја, процеса и личности и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; анализирају повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје и процењују значај те повезаности за развој друштва и државе у националним оквирима; формулишу аргументе и објашњавају узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, културе, привреда и народи; процењују утицај научно-технолошких и уметничких достигнућа на живот појединца и група у прошлости и садашњости.
--	---

	Ученици:; критички просуђују историјске, али и савремене изворе информација, њихову садржину, веродостојност и поузданост; селекују и анализирају податке о догађају, појави, процесу, личности и постављају хипотезу; формулишу истраживачко питање и, у складу са његовом природом, бирају одговарајуће методолошке принципе историјске науке; доносе закључке и резултате представљају на различите начине – усмено, писано, табеларно, графички уз коришћење дигиталних технологија; реконструишу и приказују промене на историјско-географском простору поређењем историјских карата са савременим политичким картама; разликују научну од уметничке интерпретације историјског догађаја, појаве и/или личности Ученици: образлажу улогу и значај историјске науке за разумевање развоја друштва и његових савремених токова; разумеју значај цивилизацијских тековина за развој хуманистичког, демократског, инклузивног друштва заснованог на поштовању различитости и интеркултуралности; анализирају друштвене појаве и институције и идентификују промене које су током историјског развоја доживеле; изражавају критички став према различитим врстама манипулације и супротстављају им се користећи аргументе засноване на науци; покрећу и спроводе активности усмерене на неговање културно-историјске баштине и развој културе сећања. Стари исток Основни ниво Ученици: користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске наративе у образовном и свакодневном контексту; издвајају и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из прошлости и садашњости и повезују их са временским и просторним оквирима; именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; показују историјски простор на историјској карти; разликују узроке од последица кључних догађаја; објашњавају значај научних открића, технолошких изума и уметничких дела за развој цивилизације. Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; користе различите историјске и друге изворе информација у елементарном истраживању; издвајају, у изворима информација, податке који су кључни за тему на којој раде; читају податке са карте, из графикона и табела; препознају стереотипе, пропаганду и манипулацију у изворима; откривају различите погледе, вишеструке перспективе на исти догађај, појаву или личност; идентификују историјске теме у уметничким и књижевним делима.
--	---

	Ученици разумеју различита значења појма историја и објашњавају повезаност историје са другим наукама и резултатима њиховог изучавања; препознају историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама; познају историјски развој људских права и објашњавају кључне појаве, догађаје и процесе као и улогу личности у њиховом развоју; објашњавају значај културно-историјског наслеђа и савремене историјске културе за формирање личног и групних идентитета; издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог и других народа; учествују у активностима чији је циљ неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје, као и очување културне баштине у непосредном окружењу. Средњи ниво: Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације и повезују их са појмовима из других наставних предмета; објашњавају утицај кључних појава, догађаја, процеса и личности на развој друштва, државе, привреде и културе у прошлости и садашњости; повезују и објашњавају узроке и последице појава, догађаја и процеса у различитим историјским периодима; доводе у везу и објашњавају међусобни утицај географских карактеристика, друштвених и културних појава, уметничких и научно-технолошких достигнућа у националној и општој историји у различитим временским и просторним оквирима. Ученици: селекују и процењују историјске изворе и друге изворе информација према релевантности и сазнајној вредности за одређену тему; идентификују вишеструке перспективе на одређене историјске појаве, догађаје и процесе; уочавају сложеност појединих историјских појава и процеса; анализирају сличности и разлике у изворима који се односе на исту појаву, догађај или личност; доводе у везу стереотипе и пропаганду са историјским околностима у којима су настали; разликују митове, легенде и уметничке представе од историјских чињеница; планирају и спроводе истраживање на одређену тему; представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима уз коришћење дигиталних технологија. Ученици: објашњавају значај историје, као наставног предмета и као науке, за разумевање савремених друштвених токова, за изградњу историјске свести, мишљења и ставова саговорника; повезују културно-историјску баштину са историјским и савременим контекстом и учествују у организовању и спровођењу активности усмерених на развој културе сећања, уз поштовање традиције и културног идентитета различитих заједница. Напредни ниво
--	--

	Ученици: имају развијен речник појмова и користе га за објашњавање специфичности појмова из историје цивилизације као и у комуникацији у школском и ваншколском окружењу; процењују значај историјских појава, догађаја, процеса и личности и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; анализирају повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје и процењују значај те повезаности за развој друштва и државе у националним оквирима; формулишу аргументе и објашњавају узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, културе, привреда и народи; процењују утицај научно-технолошких и уметничких достигнућа на живот појединца и група у прошлости и садашњости. Ученици:; критички просуђују историјске, али и савремене изворе информација, њихову садржину, веродостојност и поузданост; селекују и анализирају податке о догађају, појави, процесу, личности и постављају хипотезу; формулишу истраживачко питање и, у складу са његовом природом, бирају одговарајуће методолошке принципе историјске науке; доносе закључке и резултате представљају на различите начине – усмено, писано, табеларно, графички уз коришћење дигиталних технологија; реконструишу и приказују промене на историјско-географском простору поређењем историјских карата са савременим политичким картама; разликују научну од уметничке интерпретације историјског догађаја, појаве и/или личности. Ученици: образлажу улогу и значај историјске науке за разумевање развоја друштва и његових савремених токова; разумеју значај цивилизацијских тековина за развој хуманистичког, демократског, инклузивног друштва заснованог на поштовању различитости и интеркултуралности; анализирају друштвене појаве и институције и идентификују промене које су током историјског развоја доживеле; изражавају критички став према различитим врстама манипулације и супротстављају им се користећи аргументе засноване на науци; покрећу и спроводе активности усмерене на неговање културно-историјске баштине и развој културе сећања. Стара Грчка Стари Рим Основни ниво Ученици: користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске наративе у образовном и свакодневном контексту; издвајају и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из прошлости и садашњости и повезују их са временским и просторним оквирима; именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; показују историјски простор на
--	--

	историјској карти; разликују узроке од последица кључних догађаја; објашњавају значај научних открића, технолошких изума и уметничких дела за развој цивилизације. Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; користе различите историјске и друге изворе информација у елементарном истраживању; издвајају, у изворима информација, податке који су кључни за тему на којој раде; читају податке са карте, из графикана и табела; препознају стереотипе, пропаганду и манипулацију у изворима; откривају различите погледе, вишеструке перспективе на исти догађај, појаву или личност; идентификују историјске теме у уметничким и књижевним делима. Ученици разумеју различита значења појма историја и објашњавају повезаност историје са другим наукама и резултатима њиховог изучавања; препознају историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама; познају историјски развој људских права и објашњавају кључне појаве, догађаје и процесе као и улогу личности у њиховом развоју; објашњавају значај културно-историјског наслеђа и савремене историјске културе за формирање личног и групних идентитета; издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог и других народа; учествују у активностима чији је циљ неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје, као и очување културне баштине у непосредном окружењу. Средњи ниво: Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације и повезују их са појмовима из других наставних предмета; објашњавају утицај кључних појава, догађаја, процеса и личности на развој друштва, државе, привреде и културе у прошлости и садашњости; повезују и објашњавају узроке и последице појава, догађаја и процеса у различитим историјским периодима; доводе у везу и објашњавају међусобни утицај географских карактеристика, друштвених и културних појава, уметничких и научно-технолошких достигнућа у националној и општој историји у различитим временским и просторним оквирима. Ученици: селекују и процењују историјске изворе и друге изворе информација према релевантности и сазнајној вредности за одређену тему; идентификују вишеструке перспективе на одређене историјске појаве, догађаје и процесе; уочавају сложеност појединих историјских појава и процеса; анализирају сличности и разлике у изворима који се односе на исту појаву, догађај или личност; доводе у везу стереотипе и пропаганду са историјским околностима у којима су настали; разликују митове, легенде и уметничке представе од историјских чињеница; планирају и спроводе истраживање на одређену тему; представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима уз коришћење дигиталних технологија. Ученици: објашњавају значај историје, као наставног предмета и као науке, за разумевање савремених друштвених токова, за изградњу историјске свести, мишљења и ставова саговорника; повезују културно-
--	---

	историјску баштину са историјским и савременим контекстом и учествују у организовању и спровођењу активности усмерених на развој културе сећања, уз поштовање традиције и културног идентитета различитих заједница. Напредни ниво Ученици: имају развијен речник појмова и користе га за објашњавање специфичности појмова из историје цивилизације као и у комуникацији у школском и ваншколском окружењу; процењују значај историјских појава, догађаја, процеса и личности и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; анализирају повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје и процењују значај те повезаности за развој друштва и државе у националним оквирима; формулишу аргументе и објашњавају узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, културе, привреда и народи; процењују утицај научно-технолошких и уметничких достигнућа на живот појединца и група у прошлости и садашњости. Ученици: критички просуђују историјске, али и савремене изворе информација, њихову садржину, веродостојност и поузданост; селекују и анализирају податке о догађају, појави, процесу, личности и постављају хипотезу; формулишу истраживачко питање и, у складу са његовом природом, бирају одговарајуће методолошке принципе историјске науке; доносе закључке и резултате представљају на различите начине – усмено, писано, табеларно, графички уз коришћење дигиталних технологија; реконструишу и приказују промене на историјско-географском простору поређењем историјских карата са савременим политичким картама; разликују научну од уметничке интерпретације историјског догађаја, појаве и/или личности. Ученици: образлажу улогу и значај историјске науке за разумевање развоја друштва и његових савремених токова; разумеју значај цивилизацијских тековина за развој хуманистичког, демократског, инклузивног друштва заснованог на поштовању различитости и интеркултуралности; анализирају друштвене појаве и институције и идентификују промене које су током историјског развоја доживеле; изражавају критички став према различитим врстама манипулације и супротстављају им се користећи аргументе засноване на науци; покрећу и спроводе активности усмерене на неговање културно-историјске баштине и развој културе сећања.
Корелација	Српски језик и књижевност - Култура и наука народа Старог истока; Географија - Географске одреднице држава старог века – државе Старог истока Верска настава - Веровања народа Старог истока;

	Ликовна култура - Сликарство и вајарство старог века и Старог истока; Архитектура Старог истока Српски језик и књижевност - Култура и наука Старог Рима; Географија - Географске одреднице држава старог века – Стари Рим Верска настава – Веровања Старог Рима; Ликовна култура - Сликарство и вајарство Старог Рима ; Архитектура Старог Рима Српски језик и књижевност - Култура и наука народа хеленског света; Географија - Географске одреднице држава старог века – државе Старе Грчке Верска настава - Веровања античке Грчке ; Ликовна култура - Сликарство и вајарство Старе Грчке; Архитектура Старе Грчке
Наставна тема/област:	Прошлост
Садржај теме	Прошлост, историја, хронологија, периодизација, историјски извори, историјско наслеђе

Исходи наставе и учења у оквиру теме	Основни ниво: Ученик препознаје историју као науку о прошлости, разликује основне врсте историјских извора (материјалне, писане, усмене, визуелне) и уочава значај времена у проучавању историје. Уме да се оријентише у основним временским одредницама и препознаје да се прошлост може тумачити на различите начине. Уме да уочи узроке, ток и последице историјских догађаја и процеса. Средњи ниво: Ученик објашњава значај историјских извора за проучавање прошлости, повезује историјске догађаје и процесе у временском контексту и користи основне појмове историографије. Уме да уочи различита тумачења историјских догађаја и да их аргументовано упоређује. Напредни ниво: Ученик критички анализира и тумачи различите историјске изворе, самостално повезује историјске догађаје и процесе у ширем временском и друштвеном контексту и аргументовано процењује различита историографска тумачења, разуме улогу историчара и историографије у тумачењу прошлости,. Развија способност самосталног закључивања и критичког односа према представама о прошлости.
Наставна тема/област:	Праисторија
Садржај теме	Праисторија, камено доба, метално доба, Лепенски Вир, Винча, пећинска уметност, археологија.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Основни ниво: препознаје основне одлике праисторије; разликује камено и метално доба; именује значајна праисторијска налазишта као што су Лепенски Вир и Винча – Бело брдо; описује основне карактеристике живота људи у праисторији; препознаје примере пећинске уметности и њихов значај; разуме улогу археологије у проучавању прошлости. Средњи ниво: објашњава основне одлике праисторије и разлике између каменог и металног доба; описује начин живота људи у праисторији (становање, исхрана, оруђа, веровања); објашњава значај праисторијских налазишта

	Лепенски Вир и Винча – Бело брдо за проучавање прошлости; повезује развој оруђа и употребу метала са променама у животу људи; тумачи улогу пећинске уметности као извора за проучавање праисторије; објашњава значај археологије и археолошких налаза у реконструкцији прошлости. Напредни ниво: критички анализира начин живота људи у праисторији и уочава промене настале развојем оруђа, пољопривреде и металургије; упоређује карактеристике каменог и металног доба и процењује њихов значај за развој људског друштва; објашњава значај праисторијских локалитета Лепенски Вир и Винча – Бело брдо у европској праисторији; тумачи пећинску уметност и археолошке налазе као историјске изворе; анализира улогу археологије у реконструкцији прошлости и процењује значај археолошких открића за разумевање праисторије; самостално повезује праисторијске процесе са развојем првих људских заједница и цивилизација.
Наставна тема/област:	Стари Исток
Садржај теме	СТАРИ ИСТОК Историјско-географске одреднице: Стари исток, историјска карта, Средоземље, Месопотамија, Египат, Феникија, Јудеја, Нил, Еуфрат, Тигар. Држава и политика: Цивилизација, град-држава, Сумер и Акад, Вавилонско царство, стари Египат, Асирија, Персија, царство, фараон, Хамурабијев законик, Рамзес II, Мојсије, Нефертити. Друштво: Друштвено раслојавање, робовласништво. Култура и наука: Клинасто писмо, хијероглифи, алфавет, једнобоштво, многобоштво, јудаизам, пирамиде, храмови, Еп о Гилгамешу, научна знања, трговина, систем за наводњавање, робно-новчана привреда.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Основни ниво: препознаје основне историјско-географске одреднице Старог истока; именује најзначајније цивилизације Старог истока (Египат, Месопотамија, Феникија, Индија, Кина); описује основне карактеристике државе и власти у цивилизацијама Старог истока; препознаје основне друштвене слојеве и њихову улогу; наводи примере културних и научних достигнућа народа Старог истока; уочава значај река за настанак и развој првих цивилизација. Средњи ниво:

	објашњава историјско-географске услове који су утицали на настанак цивилизација Старог истока; описује организацију државе и власти у цивилизацијама Старог истока; објашњава улогу владара, свештенства и других друштвених слојева; повезује развој пољопривреде, трговине и градова са јачањем државе; описује најзначајнија културна и научна достигнућа народа Старог истока (писмо, календар, грађевинарство, математика); уочава сличности и разлике између цивилизација Старог истока. Напредни ниво: анализира утицај природних и географских услова на настанак и развој цивилизација Старог истока; упоређује државно уређење и политичке системе различитих цивилизација Старог истока; објашњава односе између друштвених слојева и њихов утицај на развој државе; процењује значај привреде, трговине и развоја градова за јачање цивилизација; критички тумачи културна и научна достигнућа народа Старог истока и њихов утицај на касније цивилизације; повезује историјске процесе и појаве Старог истока са развојем светске цивилизације.
Наставна тема/област:	Стара Грчка
Садржај теме	АНТИЧКА ГРЧКА Историјско-географске одреднице: Балканско полуострво, Пелопонез, Олимп, Атика, Крит, Мала Азија, Велика Грчка. Држава и политика: Хелени, полис, Микена, Спарта, Атина, аристократија, демократија, народна скупштина, Тројански рат, грчкоперсијски ратови, Пелопонески рат, Леонида, Перикле, Александар Велики. Друштво: Аристократе, демос, робови, спартанско васпитање. Култура и наука: Минојска култура, микенска култура, грчка митологија, хомерски епови, хеленизација, олимпијске игре, позориште, филозофија, беседништво, архитектура, Партенон, вајарство, хеленизам, Александријска библиотека, Херодот, Тукидид, Аристотел, грчка колонизација, поморство.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Основни ниво: препознаје основне историјско-географске одреднице Старе Грчке; именује најзначајније грчке полисе, као што су Атина и Спарта; описује основне карактеристике државног уређења и живота у грчким полисима; препознаје основне друштвене слојеве у Старој Грчкој; наводи примере достигнућа грчке културе,

	уметности, науке и спорта; уочава значај Старе Грчке за развој европске цивилизације. Средњи ниво: објашњава утицај географских услова на развој Старе Грчке; описује организацију и особености грчких полиса, посебно Атина и Спарта; упоређује државно уређење и начин живота у различитим грчким полисима; објашњава структуру грчког друштва и улогу појединих друштвених група; описује најзначајнија достигнућа грчке културе, филозофије, науке, уметности и спорта; повезује достигнућа Старе Грчке са развојем европске културе и цивилизације. Напредни ниво: анализира утицај природних и географских услова на развој грчких полиса; упоређује политичке системе и државно уређење полиса, посебно Атина и Спарта; критички процењује односе између друштвених слојева и њихов утицај на политички и културни развој; анализира значај грчке филозофије, науке, уметности и спорта за развој светске цивилизације; повезује историјске догађаје и процесе Старе Грчке са развојем демократије и европске културе; аргументовано тумачи наслеђе Старе Грчке у савременом друштву.
Наставна тема/област:	Стари Рим
Садржај теме	АНТИЧКИ РИМ Историјско-географске одреднице: Апенинско полуострво, Картагина, Галија, Мезија, Панонија, Далмација, Константинопољ. Римско наслеђе на територији Србије: Сирмијум, Сингидунум, Виминацијум, Наисус. Држава и политика: Рим, Латини, Етрурци, римски краљеви, Римска република, Римско царство, принципат, доминат, провинције, сенат, конзули, народни трибуни, диктатор, грађански ратови, легије, Пунски ратови, Велика сеоба народа, Ханибал, Гај Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Трајан, Диоклецијан, Константин Велики, Теодосије Друштво: Патрицији, плебејци, гладијатори, варвари. Култура и наука: Легенда о Ромулу и Рему, римско право, романизација, римска митологија, хришћанство, Библија, латинско писмо, форум, Колосеум, календар, римски бројеви, Цицерон, Тацит, римски путеви,

	аквадукт, терме.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Основни ниво: препознаје основне историјско-географске одреднице Старог Рима; именује главне периоде развоја римске државе (краљевина, република, царство); описује основне карактеристике римске државе и власти; препознаје основне друштвене слојеве у Старом Риму; наводи примере достигнућа римске културе, права, градитељства и науке; уочава значај Старог Рима за развој европске цивилизације. Средњи ниво: објашњава утицај географских услова на развој Старог Рима; описује развој римске државе кроз периоде краљевине, републике и царства; објашњава организацију власти и улогу појединих државних институција; описује структуру римског друштва и односе између друштвених слојева; повезује развој војске, освајања и трговине са јачањем римске државе; описује најзначајнија достигнућа римске културе, права, архитектуре и науке; уочава утицај римске цивилизације на развој европске културе и друштва. Напредни ниво: анализира утицај природних и географских услова на развој римске државе; упоређује облике државног уређења Старог Рима (краљевина, република, царство) и процењује њихов значај; критички тумачи односе између друштвених слојева и њихов утицај на политички живот; анализира значај римских освајања, војске и права за ширење и јачање римске државе; процењује допринос римске културе, архитектуре, науке и права развоју европске цивилизације; повезује наслеђе Старог Рима са савременим друштвом и институцијама.

Образовни стандарди			
Наставна тема-област	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

Прошлост	Основни ниво: – ИСТ.ОО.О.1.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их саописима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја.	Средњи ниво: – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес – ИСТ.ОО.С.3.1. Објашњавају значај историје (наука и наставни предмет) за формирање ставова и за лични развој; разумевање савремених друштвених токова.	Напредни ниво: – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквире.
Праисторија	Основни ниво: ИСТ.ОО.О.1.1.1. Именују основне појмове историјске	Средњи ниво: ИСТ.ОО.С.1.5. Препознају и лоцирају историјски простор на географској	Напредни ниво: – ИСТ.ОО.Н.1.5. Повезују појаве,

	науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске наратије, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између	карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе. – ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају.	догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима.
--	--	--	--

	догађаја – ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости.		
Стари исток	Основни ниво: – ИСТ.ОО.О.1.1.Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске наративе, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске	Средњи ниво: .ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације. – ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају	Напредни ниво – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.5. Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима

	периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно-технолошке изуме и	њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.1.5. Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе. – ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји. – ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. – ИСТ.ОО.С.2.2. Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и сазнајне вредности за одређену тему. – ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају	– ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима, узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, привреде, културе и народи. – ИСТ.ОО.Н.1.7. Повезују знања из историје са знањима из других наставних предмета при описивању и објашњавању научно-технолошких и уметничких достигнућа – ИСТ.ОО.Н.2.1. Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена одигравања, а не на основу савременог контекста. – ИСТ.ОО.Н.2.2. Одређују из ког историјског периода и са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене информације о особинама периода или географског простора.
--	---	--	--

	уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. – ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. – ИСТ.ОО.О.2.2. Прикупљај информације из различитих извора и издвајају кључне податке у вези са одређеном темом. – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикана. – ИСТ.ОО.О.2.5. Пореде различите изворе о истој историјској појави, догађају и/ или личности и идентификују сличности и	стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. – ИСТ.ОО.С.2.5. Издвајају и анализирају сличности и разлике у изворима информација који се односе на исту историјску појаву, догађај или личност. – ИСТ.ОО.С.2.6. Разликују митове и легенде од историјских чињеница. – ИСТ.ОО.С.2.7. Разликују историјски наратив од уметничке представе о историјској личности, догађају, појави и процесу. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија.	– ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.2.4. Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација. – ИСТ.ОО.Н.2.5. Издвајају и наводе разлике у научној и уметничкој интерпретацији књижевног или уметн – ИСТ.ОО.Н.3.3. Анализирају и приказују развој савремених друштвених појава и/или институција током прошлости и садашњости и наводе промене које су уочили.
--	--	---	---

	разлике у њиховом представљању и/ или интерпретацији. – ИСТ.ОО.О.2.6. Препознају историјске теме у књижевним и уметничким делима и идентификују сличности и разлике у њиховој научној и уметничкој интерпретацији – ИСТ.ОО.О.3.1. Разликују историју као науку, наставни предмет и раздобље прошлости и објашњавају повезаност историје са другим наставним предметима. – ИСТ.ОО.О.3.3. Наводе и објашњавају значај кључних појава, догађаја, процеса и личности за развој људских права и друштва заснованог на њиховом поштовању. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју	– ИСТ.ОО.С.3.1. Објашњавају значај историје (наука и наставни предмет) за формирање ставова и за лични развој; разумевање савремених друштвених токова. – ИСТ.ОО.С.3.2. Дискутују или дебатују у различитим окружењима о историјским и савременим темама уз уважавање разлика у становиштима и мишљењима других. – ИСТ.ОО.С.3.3. Илуструју, на примерима из прошлости и садашњости, последице различитих врста манипулације на појединца, групе и друштво. – ИСТ.ОО.С.3.4. Идентификују улогу митова и легенди у изградњи идентитета. – ИСТ.ОО.С.3.7. Учествоју у организовању и спровођењу заједничких активности у вези са културом сећања и залажу се за равноправност различитих заједница, њихових традиција и културног идентитета.	
--	---	--	--

	културно-историјско наслеђе сопственог и других народа. – ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета.		
Стара Грчка	Основни ниво: – ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске наративе, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. –	Средњи ниво: – ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације. – ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне	Напредни ниво – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквири. – ИСТ.ОО.Н.1.5. Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским

	ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје.	карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.1.5. Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе. – ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји. – ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. – ИСТ.ОО.С.2.2. Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и	периодима. – ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима, узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, привреде, културе и народи. – ИСТ.ОО.Н.1.7. Повезују знања из историје са знањима из других наставних предмета при описивању и објашњавању научно-технолошких и уметничких достигнућа – ИСТ.ОО.Н.2.1. Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена одигравања, а не на основу савременог контекста. – ИСТ.ОО.Н.2.2. Одређују из ког историјског периода и са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у
--	---	--	--

	– ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно-технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. – ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе премаосновној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. – ИСТ.ОО.О.2.2. Прикупљај информације из различитих извора и издавају кључне податке у вези са одређеном темом. – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикана.	сазнајне вредности за одређену тему. – ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. – ИСТ.ОО.С.2.5. Издавају и анализирају сличности и разлике у изворима информација који се односе на исту историјску појаву, догађај или личност. – ИСТ.ОО.С.2.6. Разликују митове и легенде од историјских чињеница. – ИСТ.ОО.С.2.7. Разликују историјски наратив од уметничке представе о историјској личности, догађају, појави и процесу. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите	њему наведене информације о особинама периода или географског простора. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.2.4. Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација. – ИСТ.ОО.Н.2.5. Издавају и наводе разлике у научној и уметничкој интерпретацији књижевног или уметн – ИСТ.ОО.Н.3.3. Анализирају и приказују развој савремених друштвених појава и/или институција током прошлости и садашњости и наводе промене које су
--	--	---	---

	– ИСТ.ОО.О.2.5. Пореди различите изворе о истој историјској појави, догађају и/ или личности и идентификују сличности и разлике у њиховом представљању и/ или интерпретацији. – ИСТ.ОО.О.2.6. Препознају историјске теме у књижевним и уметничким делима и идентификују сличности и разлике у њиховој научној и уметничкој интерпретацији. – ИСТ.ОО.О.3.1. Разликују историју као науку, наставни предмет и раздобље прошлости и објашњавају повезаност историје са другим наставним предметима. – ИСТ.ОО.О.3.3. Наводе и објашњавају значај кључних појава, догађаја, процеса и личности за развој људских	начине и уз коришћење дигиталних технологија. – ИСТ.ОО.С.3.1. Објашњавају значај историје (наука и наставни предмет) за формирање ставова и за лични развој; разумевање савремених друштвених токова. – ИСТ.ОО.С.3.2. Дискутују или дебатују у различитим окружењима о историјским и савременим темама уз уважавање разлика у становиштима и мишљењима других. – ИСТ.ОО.С.3.3. Илуструју, на примерима из прошлости и садашњости, последице различитих врста манипулације на појединца, групе и друштво. – ИСТ.ОО.С.3.4. Идентификују улогу митова и легенди у изградњи идентитета. – ИСТ.ОО.С.3.7. Учествују у организовању и спровођењу заједничких активности у вези са	учили.
--	---	---	---------------

	права и друштва заснованог на њиховом поштовању. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог и других народа. – ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета. .	културом сећања и залажу се за равноправност различитих заједница, њихових традиција и културног идентитета	
Стари Рим	ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске наратије, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења	ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације. – ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада	ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквири. –

	саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно-технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације.	одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.1.5. Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе. – ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји. – ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају СТ.ОО.С.2.2. Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и сазнајне вредности за одређену т – ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом –	ИСТ.ОО.Н.1.5. Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. – ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима, узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, привреде, културе и народи. – ИСТ.ОО.Н.1.7. Повезују знања из историје са знањима из других наставних предмета при описивању и објашњавању научно-технолошких и уметничких достигнућа – ИСТ.ОО.Н.2.1. Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена одигравања, а не на основу савременог контекста. – ИСТ.ОО.Н.2.2. Одређују из ког
--	--	--	--

	– ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе премаосновној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. – ИСТ.ОО.О.2.2. Прикупљај информације из различитих извора и издавају кључне податке у вези са одређеном темом. – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикана – ИСТ.ОО.О.2.5. Пореди различите изворе о истој историјској појави, догађају и/ или личности и идентификују сличности и разлике у њиховом представљању и/ или интерпретацији. – ИСТ.ОО.О.2.6. Препознају историјске теме у књижевним и уметничким делима и идентификују сличности и	ИСТ.ОО.С.2.5. Издавају и анализирају сличности и разлике у изворима информација који се односе на исту историјску појаву, догађај или личност. – ИСТ.ОО.С.2.6. Разликују митове и легенде од историјских чињеница. – ИСТ.ОО.С.2.7. Разликују историјски наратив од уметничке представе о историјској личности, догађају, појави и процесу. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија. – ИСТ.ОО.С.3.1. Објашњавају значај историје (наука и наставни предмет) за формирање ставова и за лични развој; разумевање савремених друштвених токова. – ИСТ.ОО.С.3.3. Илуструју, на примерима из прошлости и садашњости, последице различитих врста манипулације на појединца, групе и друштво. – ИСТ.ОО.С.3.4. Идентификују улогу	историјског периода и са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене информације о особинама периода или географског простора. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.2.4. Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација. – ИСТ.ОО.Н.2.5. Издавају и наводе разлике у научној и уметничкој интерпретацији књижевног или уметн – ИСТ.ОО.Н.3.3. Анализирају и приказују развој савремених друштвених појава и/или
--	---	--	---

	разлике у њиховој научној и уметничкој интерпретацији. – ИСТ.ОО.О.3.1. Разликују историју као науку, наставни предмет и раздобље прошлости и објашњавају повезаност историје са другим наставним предметима. – ИСТ.ОО.О.3.3. Наводе и објашњавају значај кључних појава, догађаја, процеса и личности за развој људских права и друштва заснованог на њиховом поштовању. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог и других народа. – ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета.	митова и легенди у изградњи идентитета. – ИСТ.ОО.С.3.5. Препознају значај локалне културне баштине у ширим цивилизацијским оквирима и учествују у њеном очувању и афирмацији. – ИСТ.ОО.С.3.6. Повезују културно-историјску и природну баштину са историјским и савременим контекстом и активно учествују у њиховом очувању. – ИСТ.ОО.С.3.7. Учествоју у организовању и спровођењу заједничких активности у вези са културом сећања и залажу се за равноправност различитих заједница, њихових традиција и културног идентитета.	институција током прошлости и садашњости и наводе промене које су уочили.
--	---	---	--

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Наставни предмет: Историја		
Разред: пети	Годишњи фонд часова: 13	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: Циљ наставе и учења историје јесте да ученик стекне основна знања о прошлости и гради компетенције неопходне за разумевање савременог света, развија вештине критичког мишљења и историјску свест као предуслов неговања личног идентитета, националног и других колективних идентитета, интеркултуралности, одговорног односа према културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.		
Тема:	Прошлост, Праисторија, Стари Исток, Стара Грчка, Стари Рим	
Начини и поступци остваривања садржаја/теме Прошлост Праисторија	Методе:разговор, усмено излагање, метода демонстрације, рад са текстом, илустративна метода Технике:Кратка и усмерена питања, разговор и вођена дискусија, подвлачење кључних појмова, прављење табела, рад са историјском картом, анализа слика, квизови и кратке провере знања. Облици рада:Индивидуални , рад у пару, групни рад, комбиновни рад	
Активност наставника	Прилагођавање градива способностима ученика, додатно објашњавање историјских појмова и процеса, коришћење једноставнијих примера, организовање понављања и вежбања.	
Активност ученика	Слушање објашњења наставника, постављање питања, рад са историјском картом, читање и анализа краћих историјских текстова и извора.	
Начини праћења постигнућа	Усмено испитивање и разговор са учеником, проверу разумевања, праћење активности, провера сналажења на историјској карти, кратке писане провере	

Додатна настава		
Наставни предмет: Историја		
Разред: пети	Годишњи фонд часова: 13	Недељни фонд часова:1
Циљ учења: Циљ наставе и учења историје јесте да ученик стекне основна знања о прошлости и гради компетенције неопходне за разумевање савременог света, развија вештине критичког мишљења и историјску свест као предуслов неговања личног идентитета, националног и других колективних идентитета, интеркултуралности, одговорног односа према културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.		
Тема:	Прошлост, Праисторија, Стари Исток, Стара Грчка, Стари Рим	
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе:Истраживачки рад, Рзговор и дискусија, рад на историјским изворима, пројектна настава, метода анализе и аргументације. Технике:Анализа историјских извора и докумената, израда презентација, плаката, анализа фотографија, филмова и илустрација, тестови знања и историјске игре, Облици рада:Самостално истраживање, заједничко решавање задатака, пројекти,	
Активност наставника	Планирање и избор тема за проширено учење, подстицање ученика за исраживање, организовање пројектних и истраживачких задатака, објашњавање сложенијих историјских процеса.	
Активност ученика	Самостално истраживање историјских тема, анализа и тумачење историјских извора, израда презентација и пројеката, учешће у дискусијама	
Начини праћења постигнућа	Праћење и анализа ученичких истраживачких раова и пројеката, оцењивање презентација, есеја, процена самосталности у раду и	

	истраживању.
--	--------------

ГЕОГРАФИЈА

Разред: ПЕТИ	Годишњи фонд часова: 36
Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА	Недељни фонд часова: 1
Службени гласник бр: „Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон и 10/2019; „Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025); „Службени гласник РС”, број 104/2024; „Службени гласник РС”, број 10/2024	
Циљ учења предмета Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма	

Опште предметне компетенције

Учење географије има за циљ да оспособи ученике да препознају, именују, дефинишу, лоцирају, описују и објашњавају основне астрономске феномене, као и физичко-географске и друштвено-географске објекте, појаве и процесе у својој локалној средини и на Земљи, чиме овај наставни предмет доприноси развоју логичког мишљења и научног погледа на свет. Ученици се на настави географије обучавају да прикупљају податке о елементима географске средине применом различитих метода, користе научну литературу и изворе, као и једноставне технике за обраду и приказивање резултата у виду табела, графика и карата, анализирају их и аргументовано дискутују о њима. Уз помоћ дигиталних и других алата, ученици стичу географске вештине које ће примењивати у реалним животним околностима и даљем школовању. На примерима економских, политичких, културних и еколошких појава и процеса у свету, географија доприноси да се ученици вредносно оријентишу и имају позитиван став према различитостима. Захваљујући настави географије моћи ће да уоче проблеме, предлажу решења и активно учествују у унапређивању и заштити животне средине и културног наслеђа. Сечена искуства ученици ће интегрисати и користити за решавање сложенијих географских задатака на основу чега ће моћи да сагледају сопствена професионална интересовања. Кроз различите облике вршњачке сарадње у настави географије ученици развијају знатижељу, креативност и предузимљивост. На крају основног образовања ученици ће имати системски повезана географска знања, вештине и ставове потребне за даље школовање.

Међупредметне компетенције

- Компетенција за учење
- Сарадња
- Комуникација
 - Рад са подацима и- информацијама
- Дигитална компетенција
- Одговоран однос према околини
- Одговоран однос према здрављу
- Одговорно учешће у демократском друштву
 - Естетичка компетенција
 - Решавање проблема

Активности наставника

- Планира, организује час, објашњава, предаје, посматра, прати, појашњава, показује, поставља питања, води

дискусију, подстиче самостално закључивање, одговара на питања, проверава оствареност исхода, бележи, демонстрира на карти

Активности ученика

- Повезују раније стечена знања са новим садржајима, самостално одређују, извршава постављени задатак, поставља питања, сарађује, одговара на питања, приступа иницијалном и другом тестирању-учествује у групном раду, раду у пару, проналази материјал, чита, користи статистичке података, анализира, изводи закључке, усмено се изражава и објашњава записује, упоређује физиономске и функционалне регије, поставља питања, израђује кратак семинарски рад и презентује, израђује пројектни задатак у групи и презентује, самооцењује се, користи ИКТ, издваја примере, објашњава..

*Напомена за ИОП-1,2,3.-

Што већа индивидуализација наставе у зависности од могућности ученика

Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

Показивање континената, држава, река, планина и градова на карти; рад са неом картом уз помоћ боја, симбола и слика; препознавање географских појмова помоћу фотографија и илустрација; повезивање појмова и слика заокруживање тачних одговора; кратке усмене одговоре уз подршку наставника; рад у пару са учеником који пружа подршку; гледање едукативних видео-садржаја; израда панорама, цртежа или модела рељефа; сортирање појмова по групама; описивање природних појава једноставним реченицама; истраживање занимљивости о државама и народима.

Начини и поступци остваривања садржаја

Методе рада:

Вербално-текстуалне методе (метода монолога, метода дијалога, метода дискусије, текстуална метода Илустративно-демонстративне методе (метода демонстрације, метода илустрације)

Савремене и иновативне наставне методе (пројектна настава, проблемска настава, кооперативно учење, истраживачка метода)

Технике рада: олуја идеја, инсерт техника, коцкарење

Облици рада: фронтални, групни, рад у пару, тимски и индивидуални.

ИОП: Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка: просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног

	програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...) ;што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима ;размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи... ;коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем Диференцирана настава: Диференцирана настава у географији за 5. разред подразумева прилагођавање наставе различитим способностима, интересовањима и темпу учења ученика. Циљ је да сваки ученик напредује у складу са својим могућностима и да активно учествује у наставном процесу. У диференцираној настави ученици не морају сви радити исте задатке на исти начин и истим темпом. Наставник организује наставу према нивоу знања ученика; према интересовањима ученика; према темпу рада; индивидуалним, паровским и групним радом; различитим наставним средствима и изворима знања. Најчешћи облици организације су: индивидуализовани задаци, рад у групама различитог нивоа, изборни задаци, пројектна и истраживачка настава, додатна и допунска настава. У настави географије диференцијација се може спроводити кроз: различите задатке на немој карти, анализу климатских дијаграма различите сложености, истраживање држава и регија, рад са статистичким подацима и тематским картама.
Начини праћења и вредновања постигнућа	Праћење и вредновање постигнућа ученика у настави географије има за циљ да утврди у којој мери су ученици усвојили знања, развили географске вештине и стекли навике самосталног истраживања и закључивања. Вредновање треба да буде континуирано, објективно и усмерено на напредак ученика. Најчешћи начини праћења и вредновања су: Усмено испитивање – провера разумевања географских појмова, процеса и појава, као и способности ученика да повезују научене садржаје и износе закључке. Писмене провере знања – контролни задаци, тестови знања, кратке провере након обрађених наставних јединица или тематских целина. Практични радови – рад на географским картама, коришћење атласа, одређивање географског положаја, читање картографских симбола и анализа различитих географских приказа. Израда пројеката и презентација – ученици самостално или у групама истражују одређене географске

	теме, прикупљају податке и презентују резултате рада. Посматрање активности ученика на часу – праћење учешћа у дискусијама, сарадње у групном раду, заинтересованости и ангажовања током наставе. Домаћи задаци – провера редовности рада, примене стечених знања и способности самосталног решавања задатака. Истраживачки задаци – прикупљање и анализа података из различитих извора, израда графикона, табела, скица и тематских карата. Самовредновање и вршњачко вредновање – ученици процењују сопствени рад и рад својих вршњака, чиме развијају критичко мишљење и одговорност према учењу. Приликом оцењивања наставник вреднује: усвојеност географских знања, разумевање појмова и процеса, примену знања у новим ситуацијама, сналажење на карти и коришћење географских извора, истраживачке и презентационе способности, активност и одговоран однос према раду.
Место извођења	Учионица
Наставна средства	Уџбеник, географска карта, атлас, свеска, табла, лап-топ, пројектор, нема карта
Специфичне предметне компетенције	Основни ниво: СПК1 На основном нивоу ученици описују облик и кретања планете Земље и овладавају појмовном структуром о географском омотачу (рељеф, тектонски покрети и ерозије, време и клима, океани и воде на копну, земљиште и биоми). У домену картографске писмености категоризују географске карте по различитим критеријумима. У области друштвене географије исправно користе појмове везане за природно и механичко кретање становништва, насеља, привреду и државу. Географске објекте, појаве и процесе упоређују и одређују њихову припадност географским регијама у Србији и свету. СПК2 На основном нивоу ученици изводе закључке који су очигледни и засновани на експлицитно датим информацијама. Тумаче елементе географске карте и оријентишу се у простору. Очитавају вредности са аналогних и дигиталних мерних инструмената и податке са графичких приказа. У циљу географског закључивања, ученици илуструју географске објекте, појаве и процесе цртежом, скицом или једноставнијим

	географским моделом. СПК3 На основном нивоу ученици развијају научну писменост и апстрактно мишљење кроз усвајање појмовне структуре географије и сродних наука (астрономија, геологија, педологија, екологија, социологија, економија), што подразумева извођење дословних интерпретација односа и веза између објеката, појава и процеса у познатом просторном контексту. Одговорно се опходе према очувању животне средине и дају лични допринос у еколошким активностима групе и тима. Поседују географска знања која им омогућавају извођење закључака и доношење одлука релевантних за приватни или живот заједнице. Средњи ниво: СПК1 На средњем нивоу ученици објашњавају узроке и последице облика и кретања Земље, Сунца и Месеца. Ученици доводе у везу различи те појаве и процесе у географском омотачу и процењују стање животне средине. Анализирају факторе и динамику развоја друштвено-географских елемената простора. Идентификују, описују и објашњавају конститутивне елементе географских регија у Србији и свету. У домену картографске писмености упоређују садржаје географских карата по различитим критеријумима. СПК2 На средњем нивоу ученици су оспособљени да посматрају географске појаве и врше мерења у познатом просторном контексту. У процесу усвајања географских знања конструишу једноставније географске моделе, који репрезентују просторне и односе величина релевантних географских објеката. Као изворе информација користе готове статистичке податке и приказе (графиконе, дијаграме), географске карте и релевантне научно-популарне и илустративне материјале. Израђују тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта. На основу расположивих статистичких података, врше једноставнија израчунавања (средње вредности, стопе промене географских величина, пропорције и размере). Ученици користе средства информационо-комуникационих технологија (ИКТ) као изворе информација и средства саопштавања резултата кроз мултимедијалне презентације. СПК3 На средњем нивоу ученици анализирају информације о географском простору ради активног учешћа у доношењу одлука о уређењу свог насеља. Развијају друштвено прихватљиве ставове, користе научне концепте и примењују их у различитим животним ситуацијама. Проучавање географских одлика свог краја,
--	---

Републике Србије и света у целини доприноси да ученици лакше доносе одлуке у вези са наставком школовања и избором будућег занимања. Заступају широку друштвену партиципацију и неговање различитости у заштити непосредне животне средине и обезбеђивању одрживог развоја

Напредни ниво:

СПК1

На напредном нивоу ученици изводе закључке о утицајима појава у Сунчевом систему на географски омотач Земље (плима и осека, Месечеве мене, метеоритски кратери...). Разумевањем физичко-географских и друштвено-географских структурних елемената географског простора, ученици идентификују и тумаче узрочно-последичне, просторне, временске, хоризонталне и вертикалне везе и односе међу њима. Процењују утицаје природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине. Повезивањем географије са релевантним садржајима из домена сродних наука (астрономија, геологија, биологија, педологија, екологија, социологија, економија), ученици развијају комплексна, системски условљена знања која су у функцији анализирања географског простора на локалном, националном, регионалном и глобалном нивоу.

СПК2

На напредном нивоу ученици планирају и спроводе географско истраживање уз одређену помоћ и подршку. Податке добијене анализом географских карата, посматрањем, мерењем и анкетирањем пореде са подацима из литературе. Утврђују узроке и последице проучаваних географских појава и резултате истраживања илуструју, демонстрирају и презентују у виду тематских карата, макета и/или модела. У процесу географског закључивања користе и средства ИКТ-а и то као: изворе информација, алате за прикупљање и обраду података, мерне инструменте и средства за саопштавање резултата.

СПК3

На напредном нивоу ученици су оспособљени да аргументовано, уз уважавање ставова других, дискутују о сложенијим географским проблемима и да формулишу предлоге који на специфичан начин уважавају различите интересе и вредности. Критички анализирају стање географске средине и предлажу мере њене заштите. Вредновањем материјалног и нематеријалног културног наслеђа и учешћем у пројектима и организацији различитих манифестација, ученици негују осећање припадности свом народу и развијају однос поштовања према тековинама других народа.

Корелација	Историја, биологија
Наставна тема/област:	.Физичка географија
Садржај теме	Физичка географија,предмет проучавања и подела
Исходи наставе и учења у оквиру теме	-Успоставља везе између физичкогеографских и друштвеногеографских објеката, појава и процеса;
Наставна тема/област:	. Васиона
Садржај теме	Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа. Сунчев систем. Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете, метеори.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	- Разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; - Објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; - Разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; - Одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене;
Наставна тема/област:	.ПЛАНЕТА ЗЕМЉА
Садржај теме	-Облик и димензије Земље, распоред воде и копна на Земљи. -Сила земљине теже, глобус, екватор, полови.
Исходи наставе и учења у	-Помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику;

оквиру теме	-Помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; - Примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач.
Наставна тема/област:	.УНУТРАШЊА ГРАЂА И РЕЉЕФ ЗЕМЉЕ
Садржај теме	Постанак и унурашња грађа земље, литосферне плоче; кретање плоча,промена положаја континената. Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак. Стене: магматске,седиментне, метаморфне. Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина.Обликовање рељефа под дејством воде, река, таласа, леда,растварања стена и ветра. Човек и рељеф.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	- Разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); - Разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; - Наведе спољашње силе Земље. - Помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча. - Разликује хипоцентар и епицентар. - Опише процесе вулканске ерупције и њене последице; - Разликује ерозивне и акумулативне процесе;
Наставна тема/област:	. ВАЗДУШНИ ОМОТАЧ ЗЕМЉЕ- АТМОСФЕРА
Садржај теме	Атмосфера (састав, структура и значај).

	Време и клима: Климатски елементи и појаве (температура, притисак, влажност, падавине, облачност, ветар). Климатски чиниоци, основни типови климе. Човек и клима.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	• Наведе временске промене које се дешавају и тропосфери. • Разликује појам времена од појма клима; • Наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; • Наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице;
Наставна тема/област:	ВОДЕ НА ЗЕМЉИ - ХИДРОСФЕРА
Садржај теме	• Светско море и његова хоризонтална подела, својства морске воде, кретања морске воде. • Воде на копну: подземне воде и извори, реке, језера и ледници. • Човек и вода
Исходи наставе и учења у оквиру теме	• Уочава и разликује на географској карти океане, мора, заливе и мореузе. • Наведе и опише својства морске воде; • Помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива. • Наведе и опише елементе реке. • Разликује типове језерских басена према начину постанка.
Наставна тема/област:	.БИЉНИ И ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ НА ЗЕМЉИ - БИОСФЕРА
Садржај теме	Распростирање биљног и животињског света на Земљи. Угроженост изаштита живог света.
Исходи наставе и учења у	-Помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи. - Наведе примере за заштиту живог света на Земљи.

оквиру теме	
-------------	--

Образовни стандарди			
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
1.Човек и географија	ГЕО.ОО.О.1.1. -Објашњавају својим речима предмет проучавања географије.	ГЕО.ОО.С.1.1. -Процењују повезаност географије са осталим природним и друштвеним наукама у истраживању просторних феномена.	
Наставна тема-област Унутрашња грађа Земље	Основни ниво: ГЕО.ОО.С.1.4. Доводе у везу географске објекте са географским појавама у Земљиним сферама.	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Наставна тема-област АТМОСФЕРА	Основни ниво:	Средњи ниво: -ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената у географској средини.	Напредни ниво:

Наставна тема-област ХИДРОСФЕРА	Основни ниво: -ГЕО.ОО.О.1.4. Класификује земљине сфере и њихове елементе на основу главних физичко-географских одлика	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Наставна тема-област БИОСФЕРА	Основни ниво: • ГЕО.ОО.С.1.4. • Доводе у везу геграфске објекте са географским појавама у Земљиним сф	Средњи ниво:	Напредни ниво: —

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Наставни предмет ГЕОГРАФИЈА		
Разред: ПЕТИ	Годишњи фонд часова:36	Недељни фонд часова:1
Циљ учења: Циљ допунске наставе је да ученик, уз додатну помоћ наставника, стекне минимум основних знања из садржаја које предвиђа наставни програм у основној школи. Допунску наставу похађају ученици који у редовној настави нису остварили резултате предвиђене стандардима основног нивоа.		
Тема:	Физичка географија	
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Дијалогска метода, илустративно-демонстративна метода, метода практичног рада, текстуална Технике: Рад на карти, дискусија, анализа података, концепт, „кључне речи“ Облици рада: Фронтални рад, групни рад, индивидуални рад.	

Активност наставника	Објашњава наставне садржаје, прилагођава задатке ученицима, помаже у раду и прати напредовање ученика, мотивише
Активност ученика	Посматра, тражи, показује, повезује, излаже, поставља питања, записује, попуњава листиће
Начини праћења постигнућа	Усмено испитивање, тестови, активност на часу, практичан рад, продукти ученикових активности, задовољство на часу
Тема:	Васиона
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Дијалогска метода, илустративно-демонстративна метода, метода практичног рада, текстуална Технике: Рад на карти, дискусија, анализа података, концепт, „кључне речи“ Облици рада: Фронтални рад, групни рад, индивидуални рад.
Активност наставника	Објашњава наставне садржаје, прилагођава задатке ученицима, помаже у раду и прати напредовање ученика, мотивише
Активност ученика	Посматра, тражи, показује, повезује, излаже, поставља питања, записује, попуњава листиће
Начини праћења постигнућа	Усмено испитивање, тестови, активност на часу, презентације и практичан рад, продукти ученикових активности, задовољство на часу
Тема:	Планета Земља
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Дијалогска метода, демонстративна метода, метода практичног рада. Технике: Рад на карти, дискусија, презентација, анализа података. концепт, „кључне речи“ Облици рада: Фронтални рад, групни рад, индивидуални рад.
Активност наставника	Објашњава наставне садржаје, прилагођава задатке ученицима, помаже у раду и прати напредовање ученика, мотивише
Активност ученика	Посматра, тражи, показује, повезује, излаже, поставља питања, записује, попуњава листиће

Начини праћења постигнућа	Усмено испитивање, тестови, активност на часу, практичан рад, производи ученикових активности, задовољство на часу
Тема:	Унутрашња грађа и рељеф Земље
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Дијалогска метода, демонстративна метода, метода практичног рада. Технике: Рад на карти, дискусија, презентација, анализа података. Облици рада: Фронтални рад, групни рад, индивидуални рад.
Активност наставника	Објашњава наставне садржаје, прилагођава задатке ученицима, помаже у раду и прати напредовање ученика, мотивише
Активност ученика	Решава задатке, анализира карте, учествује у дискусији и израђује презентације
Начини праћења постигнућа	Усмено испитивање, тестови, активност на часу, презентације и практичан рад, производи ученикових активности, задовољство на часу
Тема:	Ваздушни омотач Земље
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Дијалогска метода, демонстративна метода, метода практичног рада. Технике: Рад на карти, дискусија, презентација, анализа података, концепт „кључне речи“ Облици рада: Фронтални рад, групни рад, индивидуални рад.
Активност наставника	Објашњава наставне садржаје, прилагођава задатке ученицима, помаже у раду и прати напредовање ученика, мотивише
Активност ученика	Решава задатке, анализира карте, учествује у дискусији и израђује презентације
Начини праћења постигнућа	Усмено испитивање, тестови, активност на часу и практичан рад, задовољство на часу
Тема:	Воде на Земљи-хидросфера
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Дијалогска метода, демонстративна метода, метода практичног рада. Технике: Рад на карти, дискусија, презентација, анализа података

	концепт „кључне речи“ Облици рада: Фронтални рад, групни рад, индивидуални рад.
Активност наставника	Објашњава наставне садржаје, прилагођава задатке ученицима, помаже у раду и прати напредовање ученика, мотивише
Активност ученика	Решава задатке на карти, анализира карте, учествује у дискусији и израђује презентације
Начини праћења постигнућа	Усмено испитивање, тестови, активност на часу, практичан рад, задовољство на часу
Тема:	Биљни и животињски свет-биосфера
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Дијалогска метода, демонстративна метода, метода практичног рада. Технике: Рад на карти, дискусија, презентација, анализа података концепт „кључне речи“ Облици рада: Фронтални рад, групни рад, индивидуални рад.
Активност наставника	Објашњава наставне садржаје, прилагођава задатке ученицима, помаже у раду и прати напредовање ученика, мотивише
Активност ученика	Решава задатке на карти, анализира карте, учествује у дискусији и израђује презентације
Начини праћења постигнућа	Усмено испитивање, тестови, активност на часу, практичан рад, задовољство на часу

ДОДАТНА НАСТАВА
Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА

Разред: ПЕТИ	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: Основни циљ додатне је продубљивање већ стечених знања, како да примене научено и како да приступе изради такмичарских задатака. На часовима додатне наставе подстиче се креативност, радозналост, сарадња и истраживачки рад. У додатној настави географије нагласак је на активном учешћу ученика, развијању истраживачких способности, критичком размишљању и примени географских знања у свакодневном животу. Посебно су погодни пројектна настава, истраживачки задаци и рад са различитим географским изворима .		
Тема:	Физичка географија	
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошка, дијалогска, истраживачка метода, проблемска метода, практични радови, демонстративна метода. Технике: Презентација, дебата, анализа података, рад на карти, анализа географских карата и тематских карата, графикона и табела, рад на пројектима, израда презентација и постера, коришћење дигиталних алата и географских информационих система, квизови знања и едукативне игре; истраживање путем интернета и стручне литературе; посматрање и бележење појава у локалној средини. Облици рада: Индивидуални рад, рад у пару, групни рад, тимски рад	
Активност наставника	Усмерава ученике, организује истраживачке активности и подстиче критичко мишљење, подржава и мотивише	
Активност ученика	Самостално истражује различите географске изворе, ради на пројектним задацима, презентује резултате, израђује квизове и едукативне игре, анализира податке и учествује у дискусији, посматра и истражује околину	
Начини праћења постигнућа	Презентације, пројектни задаци, усмено излагање, активност и резултати истраживања...	
Тема:	Васиона	
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошка, дијалогска, истраживачка метода, проблемска метода, практични радови, демонстративна метода.	

	Технике: Презентација, дебата, анализа података, рад на карти, анализа географских карата и тематских карата, графикона и табела, рад на пројектима, израда презентација и постера, коришћење дигиталних алата и географских информационих система, квизови знања и едукативне игре; истраживање путем интернета и стручне литературе; посматрање и бележење појава у локалној средини. Облици рада: Индивидуални рад, рад у пару, групни рад, тимски рад
Активност наставника	Усмерава ученике, организује истраживачке активности и подстиче критичко мишљење.
Активност ученика	Самостално истражује, презентује резултате, анализира податке и учествује у дискусији.
Начини праћења постигнућа	Презентације, пројектни задаци, усмено излагање, активност и резултати истраживања.
Тема:	Планета Земља
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошка, дијалогска, истраживачка метода, проблемска метода, практични радови, демонстративна метода. Технике: Презентација, дебата, анализа података, рад на карти, анализа географских карата и тематских карата, графикона и табела, рад на пројектима, израда презентација и постера, коришћење дигиталних алата и географских информационих система, квизови знања и едукативне игре; истраживање путем интернета и стручне литературе; посматрање и бележење појава у локалној средини. Облици рада: Индивидуални рад, рад у пару, групни рад, тимски рад
Активност наставника	Усмерава ученике, организује истраживачке активности и подстиче критичко мишљење, подржава и мотивише
Активност ученика	Самостално истражује различите географске изворе, ради на пројектним задацима, презентује резултате, израђује квизове и едукативне

	игре, анализира податке и учествује у дискусији, посматра и истражује околину
Начини праћења постигнућа	Презентације, пројектни задаци, усмено излагање, активност и резултати истраживања...
Тема:	Унутрашња грађа и рељеф Земље
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошка, дијалогска, истраживачка метода, проблемска метода, практични радови, демонстративна метода. Технике: Презентација, дебата, анализа података, рад на карти, анализа географских карата и тематских карата, графикона и табела, рад на пројектима, израда презентација и постера, коришћење дигиталних алата и географских информационих система, квизови знања и едукативне игре; истраживање путем интернета и стручне литературе; посматрање и бележење појава у локалној средини. Облици рада: Индивидуални рад, рад у пару, групни рад, тимски рад
Активност наставника	Усмерава ученике, организује истраживачке активности и подстиче критичко мишљење, подржава и мотивише
Активност ученика	Самостално истражује различите географске изворе, ради на пројектним задацима, презентује резултате, израђује квизове и едукативне игре, анализира податке и учествује у дискусији, посматра и истражује околину
Начини праћења постигнућа	Презентације, пројектни задаци, усмено излагање, активност и резултати истраживања...

Тема:	Ваздушни омотач Земље
Начини и поступци остваривања	Методе: монолошка, дијалогска, истраживачка метода, проблемска

садржаја/теме	метода, практични радови, демонстративна метода. Технике: Презентација, дебата, анализа података, рад на карти, анализа географских карата и тематских карата, графикона и табела, рад на пројектима, израда презентација и постера, коришћење дигиталних алата и географских информационих система, квизови знања и едукативне игре; истраживање путем интернета и стручне литературе; посматрање и бележење појава у локалној средини. Облици рада: Индивидуални рад, рад у пару, групни рад, тимски рад
Активност наставника	Усмерава ученике, организује истраживачке активности и подстиче критичко мишљење, подржава и мотивише
Активност ученика	Самостално истражује различите географске изворе, ради на пројектним задацима, презентује резултате, израђује квизове и едукативне игре, анализира податке и учествује у дискусији, посматра и истражује околину
Начини праћења постигнућа	Презентације, пројектни задаци, усмено излагање, активност и резултати истраживања...
Тема:	Воде на Земљи-хидросфера
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошка, дијалoшка, истраживачка метода, проблемска метода, практични радови, демонстративна метода. Технике: Презентација, дебата, анализа података, рад на карти, анализа географских карата и тематских карата, графикона и табела, рад на пројектима, израда презентација и постера, коришћење дигиталних алата и географских информационих система, квизови знања и едукативне игре; истраживање путем интернета и стручне литературе; посматрање и бележење појава у локалној средини. Облици рада: Индивидуални рад, рад у пару, групни рад, тимски рад
Активност наставника	Усмерава ученике, организује истраживачке активности и подстиче критичко

	мишљење,подржава и мотивише
Активност ученика	Самостално истражује различите географске изворе,ради на пројектним задацима, презентује резултате, израђује квизове и едукативне игре,анализира податке и учествује у дискусији,посматра и истражује околину
Начини праћења постигнућа	Презентације, пројектни задаци, усмено излагање, активност и резултати истраживања...
Тема:	Биљни и животињски свет-биосфера
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе:,монолошка,дијалoшка, истраживачка метода, проблемска метода,практични радови, демонстративна метода. Технике: Презентација, дебата, анализа података, рад на карти, анализа географских карата и тематских карата, графикона и табела,рад на пројектима,израда презентација и постера,коришћење дигиталних алата и географских информационих система ,квизови знања и едукативне игре; истраживање путем интернета и стручне литературе; посматрање и бележење појава у локалној средини. Облици рада: Индивидуални рад, рад у пару, групни рад,тимски рад
Активност наставника	Умерава ученике, организује истраживачке активности и подстиче критичко мишљење,подржава и мотивише
Активност ученика	Самостално истражује различите географске изворе,ради на пројектним задацима, презентује резултате, израђује квизове и едукативне игре,анализира податке и учествује у дискусији,посматра и истражује околину
Начини праћења постигнућа	Презентације, пројектни задаци, усмено излагање, активност и резултати истраживања...

МАТЕМАТИКА

Разред: Пети	Годишњи фонд часова : 144
Наставни предмет: Математика	Недељни фонд часова: 4
Службени гласник бр: „Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон и 10/2019; „Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025); „Службени гласник РС”, број 104/2024; „Службени гласник РС”, број 10/2024	
Циљ учења предмета – Циљ наставе математике у основној школи је овладавање математичким концептима, знањима, вештинама и њиховом применом у решавању проблема и разумевању природних и друштвених законитости, развој основа апстрактног и критичког мишљења, истраживачког духа, позитивних ставова према математици и другим наукама, развој способности комуникације математичким писмом и језиком, повезивање стечених знања и вештина са новим сазнањима и применама у даљем школовању.	
Опште предметне компетенције – Ученици усвајају основне математичке концепте и знања, груписане у три велике међусобно повезане области: бројеви и алгебра (А), геометрија и мерење (Г), обрада података и случајност (С), развијају математичку функционалну писменост, критичко мишљење и стичу основе апстрактног мишљења, чиме постају припремљени за даље образовање. Оспособљени су да комуницирају користећи математички језик и симболе, као и за тумачење природних и друштвених појава и процеса са становишта математике. Решавају проблеме из свакодневног живота, доносе и образлажу одлуке, користећи математику, индивидуално или у сарадњи са другима. Ученици развијају истраживачки дух и креативност. Мотивисани су да уче, напредују и изграђују позитивне ставове према математици и науци	

уопште. Развијају ставове о значају математичко-логичког резонувања као основе за доношење личних, друштвених, финансијских, еколошких и других одлука. Одговорно користе дигиталне технологије и податке за учење и решавање проблема. Прикупљају податке из поузданих извора, обрађују их, изводе закључке и презентују добијене резултате.	
Међупредметне компетенције – Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Сарадња; Рад с подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Решавање проблема	
Активности наставника - Упућује, саветује, коригује, припрема, помаже, мотивише, сарађује, анализира, повезује, разговара, планира, охрабрује, прати, слуша, подстиче, поучава, објашњава, демонстрира, илуструје, вреднује, води и усмерава ученике. Активности ученика - Посматра, уочава везе, именује, активно слуша и примењује информације, препознаје, комуницира, пише, чита, мери, црта, рачуна, размишља, рачуна напамет, решава проблеме, упоређује, групише, закључује, проналази разна и оригинална решења, уочава закони тости и правилно их примењује, повезује области *Напомена за ИОП-1,2,3.- Прилагођавање начина рада (градиво је исто); прилагођавање исхода (измењени, нижи ниво градива); проширивање програма (виши ниво градива)	
Начини и поступци остваривања садржаја	Методе рада: Вербална размена (дијалогско – монологско), метода дискусије, илустративна метода, демонстративна метода, проблемска настава, пројектна настава, самосталан рад ученика. Технике рада: Олуја идеја, инсерт техника, мисли - размени у пару. Облици рада: Фронтални, индивидуални, рад у паровима, групни рад ИОП: Рад уз помоћ наставника/родитеља/других ученика. Прилагођавање наставних садржаја, метода, облика рада, наставних средстава и начина провере знања у складу са индивидуалним потребама и могућностима ученика.

	Диференцирана настава: Груписање ученика различитих могућности где једни другима помажу и уче уз сарадњу. Примена задатака различитог нивоа сложености, индивидуализован приступ ученицима, прилагођавање темпа рада, наставних материјала и активности способностима, интересовањима и потребама ученика.
Начини праћења и вредновања постигнућа	контролне вежбе, писмени задаци, усмено испитивање, посматрање, активност на часу, вршњачко оцењивање, формативно и сумативно оцењивање
Место извођења	Учионица
Наставна средства	Писани материјали (уџбеник, збирка задатака, наставни листићи), графички прикази, модели, видео материјали (рачунар, пројектор, образовне платформе и други мултимедијални садржаји прилагођени настави математике).
Специфичне предметне компетенције	Основни ниво: СПК1 Ученици су овладали базичним знањима из области бројеви и алгебра, геометрија и мерење, обрада података и случајност, што чини најнужнија знања потребна за свакодневни живот и даље школовање. Ученици су усвојили основне појмове у вези са природним бројевима и одређују вредности једноставнијих израза. Изводе основне поступке при раду са именованим бројевима, што им омогућује да разумеју квантитативне одлике објеката и процеса. Ученици су овладали техником рада са основним алгебарским формама, одређују и проверавају решења једноставне линеарне једначине и неједначине. Објекте са заједничком особином представљају као скупове и елементарно користе скуповне операције и Венове дијаграме при закључивању. Као основ за разумевање односа објеката у реалном окружењу, ученици

	препознају и представљају геометријске објекте у равни, познају и разликују њихова својства и односе припадања, одређују и упоређују мере. СПК2 Ученици су овладали основним способностима комуникације користећи математички језик и симболе. Усвајају математичке појмове и концепте као менталне слике, користе конкретизацију, повезују познате чињенице на логичан начин. Учествоју у методи вођеног откривања и едукативним играма које помажу и подстичу развој основних математичких вештина. Правилно користе геометријски прибор, калкулатор и едукативне софтвере на основном нивоу. Учећи математичке садржаје развијају систематичност, упорност и стичу одговорност према сопственом напретку у учењу. СПК3 Овладавањем основним математичким знањима и вештинама ученици су оспособљени за сналажење у свакодневним ситуацијама (управљање новцем, мерење, сналажење у простору, тумачење статистичких информација и сл.) и уједно припремљени за даље школовање у областима које захтевају само основне математичке компетенције. Свесни су примене математике у другим дисциплинама и значаја математике за развој логичког, апстрактног и критичког мишљења сваког појединца. Средњи ниво: СПК1 Ученици су овладали ширим знањима из области бројеви и алгебра, геометрија и мерење, обрада података и случајност, и примењују их за решавање разноврсних математичких проблема. Израчунавају и процењују вредност бројевног израза. Овладали су појмовима у вези са дељивошћу и примењују правила дељивости. Овладали су техником рада са сложенијим алгебарским формама: решавају линеарне једначине и
--	--

	неједначине. Врше основне конструкције и изометријске трансформације геометријских фигура. Одређују и процењују мере геометријских објеката у равни. СПК2 Ученици су математички функционално писмени. Користе аналогију за повезивање сличних математичких ситуација и проналажење решења у различитим, али сродним проблемима. Користе индуктивно закључивање, прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. Развијају аналитичке вештине, логичко и критичко размишљање. Истражују различите приступе проблему уз подршку наставника или вршњака. Индивидуално и тимски реализују једноставније пројекте, користе одговарајуће софтвере у циљу усвајања, проширивања или продубљивања математичког знања. Ученици су отворени за критичко преиспитивање свог и туђег рада у циљу унапређења понуђених/добijenих решења. СПК3 Ученици су оспособљени да адекватно користе математички језик у научној комуникацији, примењују математику при изучавању других наука (наставних предмета), доносе математички засноване одлуке у различитим областима личног и друштвеног контекста. Имају развијене математичке компетенције на нивоу који им омогућава успешан наставак школовања. Напредни ниво: СПК1 Ученици су овладали напредним знањима из области бројеви и алгебра, геометрија и мерење, обрада података и случајност. Оспособљени су за решавање сложенијих математичких проблема, показују дубље разумевање математичких појмова и концепата, као и прецизност у раду. Проблеме из свакодневног живота решавају примењујући сложеније линеарне једначине и неједначине. Прикупљају податке из поузданих
--	--

	извора, обрађује их, изводе закључке и презентују добијене резултате. СПК2 Ученици користе генерализацију, примењују анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема, користе аналогiju у односу на објекте, својства и поступке, као и апстракцију без ослањања на конкретизацију. Користе ИКТ алате за решавање сложенијих математичких задатака. Реализују пројекте где повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе. Заинтересовани су за учење математике и доживљавају га као интелектуални изазов. СПК3 Ученици јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. Примењују аналитичке и логичке вештине у сложеним животним ситуацијама. Примењују сложенија математичка знања и вештине засноване на апстрактном закључивању при решавању проблема. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. Имају развијено апстрактно и критичко мишљење, аналитички расуђују, спровode анализе података у контексту других области и доносе одговарајуће закључке. Користе математичко-логичка знања у конструктивном дијалогу о различитим друштвеним и природним појавама. Показују интелектуалну радозналост и љубав према математици.
Корелација	Физика, Ликовна култура, Информатика, Техника и технологија, Хемија

Наставна тема /област:	Природни бројеви и дељивост
-------------------------------	-----------------------------

Садржај теме	Дељење у скупу N_0 (једнакост $a=bq+r$, $0 \leq r < b$). Појам дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја. Дељивост декадним јединицама. Дељивост са 2, 5, 3. Дељивост са 4 и 9. Прости и сложени бројеви. Растављање природних бројева на просте чиниоце. Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Скуп, елементи, подскуп, једнакост скупова, празан скуп (с одговарајућим знацима). Венови дијаграми. Скуповне операције: унија, пресек, разлика.
Исходинаставе и учења у оквиру теме	Ученик ће бити у стању да: - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама; - разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; - одреди и примени НЗС и НЗД; - изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке;
Наставна тема/област:	Основни појмови геометрије
Садржај теме	Права, дуж, полуправа, раван. Изломљене линије; области. Кружница (кружна линија), круг. Кружница и права; тетива и тангента. Преношење и надовезивање дужи. Централна симетрија. Вектор и транслација.

Исходинастав е и учења у оквиру теме	Ученик ће бити у стању да: - анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; - опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг; - нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор; - упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; - преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом, - правилно користи геометријски прибор
Наставна тема/област:	Угао
Садржај теме	Угао (појам, елементи, обележавање). Централни угао; кружни лук и тетива. Преношење углова. Врсте углова (опружен, прав, оштар, туп, пун угао). Упоредивање углова. Мерење углова (јединице: степен, минут, секунд; угломер). Сабирање и одузимање углова. Појам комплементних и суплементних углова. Суседни, упоредни и унакрсни углови. Паралелне праве с трансверзалом и углови које оне чине. Углови с паралелним крацима.
Исходинастав е и учења у оквиру теме	Ученик ће бити у стању да: - идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе; - нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор; - измери дати угао и нацрта угао задате мере; - упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно, - реши једноставан задатак применом основних својства паралелограма

	(једнакост наспрамних страница и наспрамних углова)
Наставна тема/област:	Разломци
Садржај теме	Појам разломка облика a/b. Проширивање и скраћивање разломака. Упоредивање разломака. Децимални запис разломка. Превођење децималног записа разломка у запис облика a/b. Заокругљивање бројева. Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима. Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа - обичном и децималном) и њихова својства. Изрази. Једначине и неједначине. Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера).
Исходинаставе и учења у оквиру теме	Ученик ће бити у стању да: - прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преводи их из једног записа у други; - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину; - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; - одреди проценат дате величине; - примени размеру у једноставним реалним ситуацијама; - примени аритметичку средину датих бројева; - сакупи податке и прикаже их табелом

Наставна тема/област:	Осна симетрија
Садржај теме	Осна симетрија у равни. Симетричне тачке; симетричност двеју фигура у односу на праву. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и симетрала угла; конструкција нормале.
Исходинаставе и учења у оквиру теме	Ученик ће бити у стању да: - идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије; - симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор; - конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства; - конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој прави.

Образовни стандарди			
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:

Природни бројеви и дељивост	МАТ.А.00.О.1.1. Имају шира појам скупа и изводе једноставне скуповне операције са два задата скупа. МАТ.А.00.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. МАТ.А.00.О.1.3. Изводе основне поступке при раду са општим бројевима.	МАТ.А.00.С.1.2. Имају шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. МАТ.А.00.С.1.3. Решавају линеарне једначине и неједначине, као и системе линеарних једначина са две непознате.	МАТ.А.00.Н.1.1. Користе скуповне операције и релације у садржајима из геометрије и алгебре. МАТ.А.00.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима.
Основни појмови геометрије	МАТ.Г.00.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. МАТ.Г.00.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. МАТ.Г.00.О.1.8. Користе јединице мере за дужину,	МАТ.Г.00.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, МАТ.Г.00.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим	МАТ.Г.00.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. МАТ.Г.00.Н.1.5. Конструирају геометријске фигуре, по потреби примењујући више познатих тврђења.

	површину, запремину, масу, време и углове. МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни.	проблемима.	
Угао	МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције.	МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. МАТ.ОО.С.2.8. Користе одговарајуће софтвере за решавање задатака и усвајање математичких концепата. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.	МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. МАТ.Г.ОО.Н.1.5. Конструирају геометријске фигуре, по потреби примењујући више познатих тврђења.
Разломци	МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и	МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шира	МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно

	правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. МАТ.А.ОО.О.1.3. Изводе основне поступке при раду са општим бројевима. МАТ.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставне линеарне једначине и неједначине.	знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. МАТ.А.ОО.С.1.3. Решавају линеарне једначине и неједначине, као и системе линеарних једначина са две непознате.	манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. МАТ.А.ОО.Н.1.3. Оспособљени су за елементарно математичко моделирање у познатом контексту.
Осна симетрија	МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни.	МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају и користе основне изометријске трансформације и пресликавају фигуре конструкцијски или уз помоћ дате квадратне мреже.	

Наставни предмет: Математика		
Разред: Пети	Годишњи фонд часова: 18	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: Допунска настава се организује за ученике који након редовних часова математике нису успели да савладају садржаје предвиђене програмом. Циљ одржавања ових часова је пружање подршке ученицима у савладавању основних математичких појмова и рад на једноставним, већ познатим примерима за што лакше савладавање основних појмова.		
Тема:	Природни бројеви и дељивост Ученик вежба да: сабира, одузима, множи два (једноцифрена, двоцифрена) природна броја; издвоји из скупа бројеве дељиве бројем 2, 5, 10 и 100; прочита елементе скупа и зна графички да прикаже скуп; одреди пресек, унију и разлику за два скупа дата преко елемената	
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошка, дијалошка, илустративна, демонстративна Технике: рад на наставним листићима, инсерт техника, мисли – размени у пару Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у пару, групни	
Активност наставника	Пружа додатна објашњења, задаје задатке, усмено излаже; образлаже, објашњава, црта, мотивише, усмерава ученике у раду, прилагођава задатке нивоу знања ученика	
Активност ученика	Слуша, бележи, црта, поставља питања, одговара на питања, рачуна	
Начини праћења постигнућа	Вредновање кроз различите активности и задатке дате на часу и на тесту посебно припремљеном за овај вид рада	

Тема:	Основни појмови геометрије Ученик вежба да: препозна, нацрта и обележи дуж, полуправу, праву и раван; нацрта дуж задате дужине; нацрта круг задатог полупречника
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошка, дијалогска, илустративна, демонстративна Технике: рад на наставним листићима, инсерт техника, мисли – размени у пару Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у пару, групни
Активност наставника	Пружа додатна објашњења, задаје задатке, усмено излаже; образлаже, објашњава, црта, мотивише, усмерава ученике у раду, прилагођава задатке нивоу знања ученика
Активност ученика	Слуша, бележи, црта, поставља питања, одговара на питања, рачуна
Начини праћења постигнућа	Вредновање кроз различите активности и задатке дате на часу и на тесту посебно припремљеном за овај вид рада
Тема:	Угао Ученик вежба да: нацрта и обележи угао (оштар, прав и туп); разврстава углове по врсти којој припадају и зна меру правог и опруженог угла; зна како се зову јединице за мерење углова; сабира и одузима два угла дата у степенима
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошка, дијалогска, илустративна, демонстративна Технике: рад на наставним листићима, инсерт техника, мисли – размени у пару

	Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у пару, групни
Активност наставника	Пружа додатна објашњења, задаје задатке, усмено излаже; образлаже, објашњава, црта, мотивише, усмерава ученике у раду, прилагођава задатке нивоу знања ученика
Активност ученика	Слуша, бележи, црта, поставља питања, одговара на питања, рачуна
Начини праћења постигнућа	Вредновање кроз различите активности и задатке дате на часу и на тесту посебно припремљеном за овај вид рада
Тема:	Разломци Ученик вежба да: чита и записује различите врсте бројев а(разломак, децимални запис, мешовити број); преведе децимални запис броја у разломак и обрнуто; прикаже дати разломак сликом; сабира и одузима разломке једнаких именилаца као и два броја у децималном запису; примени правила множења и дељења разломака
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошка, дијалoшка, илустративна, демонстративна Технике: рад на наставним листићима, инсерт техника, мисли – размени у пару Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у пару, групни
Активност наставника	Пружа додатна објашњења, задаје задатке, усмено излаже; образлаже, објашњава, црта, мотивише, усмерава ученике у раду, прилагођава задатке нивоу знања ученика
Активност ученика	Слуша, бележи, црта, поставља питања, одговара на питања, рачуна

Начини праћења постигнућа	Вредновање кроз различите активности и задатке дате на часу и на тесту посебно припремљеном за овај вид рада
Тема:	Осна симетрија Ученик вежба да: уочи једноставније односиметричне фигуре; конструише симетралу дужи и угла; преслика осном симетријом дату дуж користећи квадратну мрежу
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошка, дијалогска, илустративна, демонстративна Технике: рад на наставним листићима, инсерт техника, мисли – размени у пару Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у пару, групни
Активност наставника	Пружа додатна објашњења, задаје задатке, усмено излаже; образлаже, објашњава, црта, мотивише, усмерава ученике у раду, прилагођава задатке нивоу знања ученика

ДОДАТНА НАСТАВА		
Наставни предмет: Математика		
Разред: Пети	Годишњи фонд часова: 18	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: Додатна настава се организује за ученике који врло успешно савладавају наставне садржаје и имају изражену способност за математику. Циљ организовања ове наставе је продубљивање и примена стечених знања.		
Тема:	Природни бројеви и дељивост Ученик вежба да: користи рачунске операције са природним бројевима у	

	реалним ситуацијама; користи правила дељивости у једноставним реалним ситуацијама; користи одређивање НЗСа и НЗДа у једноставним реалним ситуацијама; изводи више скуповних операција са више од два скупа; примењује скуповне операције у реалним ситуацијама, решава једначине
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методe: монолошка, дијалoшка, илустративна, демонстративна, кооперативна, цртање, истраживачка метода Технике: израда задатака, демонстрација, илустрације и графички прикази, презентација, решавање проблема, мисли – размени у пару Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у пару, групни
Активност наставника	Објашњава, задаје задатке, усмено излаже; образлаже, објашњава, црта, мотивише
Активност ученика	Слуша, бележи, црта, конструише, поставља питања, одговара на питања, рачуна, анализира, закључује, повезује
Начини праћења постигнућа	Вредновање кроз различите активности и задатке дате на часу и на тесту посебно припремљеном за овај вид рада
Тема:	Основни појмови геометрије Ученик вежба да: примени скуповне операције на скупове тачака; нацрта различите узајамне положаје круга и праве са датим условима; конструише централносиметричне слике
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методe: монолошка, дијалoшка, илустративна, демонстративна, кооперативна, цртање, истраживачка метода

	Технике: израда задатака, демонстрација, илустрације и графички прикази, презентација, решавање проблема, мисли – размени у пару Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у пару, групни
Активност наставника	Објашњава, задаје задатке, усмено излаже; образлаже, објашњава, црта, мотивише
Активност ученика	Слуша, бележи, црта, конструише, поставља питања, одговара на питања, рачуна, анализира, закључује, повезује
Начини праћења постигнућа	Вредновање кроз различите активности и задатке дате на часу и на тесту посебно припремљеном за овај вид рада
Тема:	Угао Ученик вежба да: сабира, одузима углове укључујући претварање угаоних мера; сабира, одузима више датих углова конструктивно; користи особине комплементних и суплементних углова као и унакрсних и упоредних углова; користи особине углова на трансверзали
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошка, дијалогска, илустративна, демонстративна, кооперативна, цртање, истраживачка метода Технике: израда задатака, демонстрација, илустрације и графички прикази, презентација, решавање проблема, мисли – размени у пару Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у пару, групни
Активност наставника	Објашњава, задаје задатке, усмено излаже; образлаже, објашњава, црта, мотивише

Активност ученика	Слуша, бележи, црта,конструише, поставља питања, одговара на питања, рачуна, анализира, закључује, повезује
Начини праћења постигнућа	Вредновање кроз различите активности и задатке дате на часу и на тесту посебно припремљеном за овај вид рада
Тема:	Разломци Ученик вежба да: процени и заокругли дате податке и рачуна са приближним вредностима; одреди вредност сложенијег бројевног израза; састави и реши бројевни израз, линеарну једначину и неједначину и њиховом применом решава сложеније текстуалне задатке; примене процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошка, дијалошка, илустративна, демонстративна, кооперативна, цртање, истраживачка метода Технике: израда задатака, демонстрација, илустрације и графички прикази, презентација, решавање проблема, мисли – размени у пару Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у пару, групни
Активност наставника	Објашњава, задаје задатке, усмено излаже; образлаже, објашњава, црта, мотивише
Активност ученика	Слуша, бележи, црта,конструише, поставља питања, одговара на питања, рачуна, анализира, закључује, повезује
Начини праћења постигнућа	Вредновање кроз различите активности и задатке дате на часу и на тесту посебно припремљеном за овај вид рада

Тема:	Осна симетрија Ученик вежба да: примени својства осне симетрије у сложенијим задацима
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: монолошка, дијалошка, илустративна, демонстративна, кооперативна, цртање, истраживачка метода Технике: израда задатака, демонстрација, илустрације и графички прикази, презентација, решавање проблема, мисли – размени у пару Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у пару, групни
Активност наставника	Објашњава, задаје задатке, усмено излаже; образлаже, објашњава, црта, мотивише
Активност ученика	Слуша, бележи, црта, конструише, поставља питања, одговара на питања, рачуна, анализира, закључује, повезује
Начини праћења постигнућа	Вредновање кроз различите активности и задатке дате на часу и на тесту посебно припремљеном за овај вид рада

БИОЛОГИЈА

Разред: 5.	Годишњи фонд часова : 72
Наставни предмет: биологија	Недељни фонд часова: 2
Службени гласник бр: „Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон и 10/2019; „Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025); „Службени гласник РС”, број 104/2024;	

„Службени гласник РС”, број 10/2024
Циљ учења предмета је да ученик, упознавањем разноврсности и повезаности живог и неживог света, структуре и функције живих бића, њиховог порекла и еволуције, развије биолошку писменост. Настава треба да подстакне развој научног начина размишљања, критичког мишљења, одговорног односа према себи, сопственом здрављу, другим живим бићима и животној средини.
Опште предметне компетенције -Учећи биологију у основном образовању ученици овладавају знањима и вештинама који им омогућавају да разумеју биолошке концепте и основне принципе функционисања живота на Земљи, као и место и улогу човека у природи. Знања о грађи и функцији организама, наслеђивању, еволуцији и односима организама с окружењем доприносе разумевању биодиверзитета, порекла живота на Земљи, схватању повезаности организама и неживе природе и прихватању различитости. Ученици сагледавају биолошку разноврсност као природно богатство и усвајају концепт одрживог развоја као предуслов за опстанак и просперитет човечанства. Практикујући основе научног приступа и метода, ученици могу да разликују научна од ненаучних објашњења природних појава. Кроз тимски истраживачки рад ученици развијају способност решавања проблема, иницијативу, сарадњу и етичко понашање, као и језичке, комуникацијске и дигиталне компетенције. Анализирањем и интерпретирањем података и информација развијају критички однос према њиховој релевантности и поузданости извора. Могу да изаберу креативне и адекватне начине да прикажу резултате рада и ставове у вези са значајним биолошким темама. Изучавајући биолошке појаве и процесе, предлажући идеје и дискутујући о њима, ученици развијају радозналост према природи, апстрактно, креативно и критичко мишљење, способности планирања, вођења и вредновања сопственог учења, самопоуздање и истрајност. Развијају проактиван однос у очувању здравља и унапређивању животне средине и учествују у друштвеном животу на локалном нивоу у активностима везаним за биолошка и животна питања.
Међупредметне компетенције -Компетенција за целоживотно учење; Комуникација на матерњем језику; Дигитална компетенција; Решавање проблема; Сарадња; Рад са подацима и информацијама Одговоран однос према здрављу; Одговоран однос према околини;
Активности наставника - Организује и води наставни процес; планира и припрема наставне материјале; демонстрира огледе и природни материјал; подстиче дискусију; примењује ИКТ у настави; прати, вреднује и усмерава напредак ученика; усмерава рад у групама и паровима; припрема материјале за диференцирану наставу Активности ученика-Активно учествује у раду (индивидуално, у пару, у групи); посматра, описује и упоређује биолошке структуре; изводи једноставне огледе и микроскопирање; бележи податке и анализира резултате; повезује теоријско знање са

примерима из свакодневног живота; израђује презентације и паное; самовреднује свој рад.

***Напомена за ИОП-1,2,3.-**

Прилагођавање простора у учионици (нпр. посебно место за седење ученика који имају проблеме са концентрацијом или другим сметњама).

Избор и прилагођавање наставног градива у складу са способностима ученика – олакшани или проширени задаци, различите сложености и облици рада.

Примена различитих метода рада: рад у паровима, групни рад, индивидуални задаци.

Флексибилност у начину и врстама оцењивања (нпр. усмени испити, пројекти, портфолио, самовредновање). Прилагођавање домаћих задатака по потреби – мањи обим или другачији облици задатака.

Начини и поступци остваривања садржаја

Методе рада: Дијалогска (монологско-дијалогска), илустративно-демонстративна, метода практичних и лабораторијских радова, метода текстуалних и графичких радова, истраживачка метода.

Технике рада: Мапе ума, Венов дијаграм, олуја мозгова (brainstorming), инсерт техника, квизови знања, симулације.

Облици рада: фронтални, групни, рад у пару и индивидуални

ИОП:

ИОП-1: Прилагођавање простора, наставних средстава и метода рада (већи фонт, визуелни знаци, поједностављени налози).

ИОП-2: Измена садржаја ,редукција обима градива на кључне појмове. Прилагођавање простора у учионици (нпр. посебно место за седење ученика који имају проблеме са концентрацијом или другим сметњама. Избор и прилагођавање наставног градива у складу са способностима ученика – олакшани задаци. Примена различитих метода рада: рад у паровима, групни рад, индивидуални задаци.

ИОП-3: Обогаћивање и проширивање садржаја за даровите ученике кроз истраживачке и пројектне

	задатке. Диференцирана настава:Припрема задатака на три нивоа сложености (основни, средњи, напредни); пружање помоћи ученицима који спорије напредују кроз додатно појашњење; додатни задаци за ученике који брже напредују.
Начини праћења и вредновања постигнућа	Ученик се из предмета биологија оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере постигнућа и практичног рада, а у складу са програмом предмета. Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада, а нарочито: излагања и представљања (изложба радова, резултати истраживања, модели, цртежи, постери, и др.), учешћа у дебати и дискусији, домаћих задатака, учешћа у различитим облицима групног рада, рада на пројектима а у складу са програмом предмета. Иницијални тест- обавља се у првој или другој недељи школске године. Иницијалним тестом се процењује ученичко постигнуће из претходног разреда. Резултат иницијалног тестирања се не оцењује, а наставнику служи за планирање рада и даље праћење напредовања ученика. Сумативно оцењивање: Усмена провера постигнућа ученика - обавља се у току оба полугодишта. Најмање једна оцена треба добија се на основу усмене провере постигнућа ученика. Одличан (5) добија ученик који: • је у потпуности савладао градиво, • је сигуран и самосталан, брзо и логично закључује, • успешно повезује садржаје, уочава корелације с другим предметима, • зна применити знање у решавању проблемских задатака, • брзо, тачно, опширно, логички и аргументовано одговара на постављена питања, • самостално или у групи ради и презентира пројектне задатке, • је одговоран према раду, наставницима, ученицима, и животном окружењу. Врло добар (4) добија ученик који: • има висок ниво и обим знања и степен разумевања програмских садржаја, • спорије, али тачно, логично и углавном аргументирано одговара на постављена питања, уз евентуално постављање подпитања, • поседује и успешно примењује стечена знања из биологије (уз мању помоћ наставника и висок степен ангажовања ученика), • доноси закључке на већ наученим примерима, се повремено укључује тимски рад при изради пројектних

	задатака, • је одговоран према раду, наставницима, ученицима, и животном окружењу. Добар (3) добија ученик који: • има просечан ниво и обим знања и степен разумевања програмских садржаја, • полагано и углавном тачно одговара на постављена питања, уз помоћ наставника, • углавном разуме наставне садржаје и деломично примењује стечена знања, • изводи закључке уз помоћ наставника, • је понекад и неспреман може изказати знање, способности и вештине из биологије, • је одговоран према наставницима, ученицима, и животном окружењу. Довољан (2) добија ученик који: • има задовољавајући ниво и обим знања (не разуме у потпуности наставне садржаје и отежано примењује стечена знања), • деломично и површно одговара на постављена питања уз помоћ наставника, • уз знатну помоћ наставника на једноставан начин набраја и описује природне и биолошке процесе, • код доношења закључака наилази на веће проблеме и несамоствално доноси закључке. Недовољан (1) добија ученик који: • није достигао задовољавајући ниво и обим знања и разумевања програмских садржаја, • не одговара на постављена питања и није усвојио кључне појмове, • не разуме наставне садржаје и не примењује знање из биологије и у свакодневном животу Формативно оцењивање Праћење активности на часу, преглед домаћих задатака, пројектни задаци, практичан рад.
Место извођења	учионица, школско двориште
Наставна средства	Радни уџбеник, природни материјал (биљке, инсекти, семена), лупе, модели, рачунар, пројектор, енциклопедије

Специфичне предметне компетенције	Основни ниво: СПК1 Ученици усвајају елементарна знања из биологије која су неопходна за разликовање живих бића од неживе природе. Ученици разумеју да су сва жива бића грађена од ћелија у којима се обављају животни процеси. Упознају се са грађом људског тела, што омогућава лакше разумевање грађе и функционисања других живих бића, као и усвајање здравих животних навика. Како би боље упознали аспекте природе, уочавају примере утицаја човека на природу, пре свега у непосредној околини, што их усмерава да својим понашањем доприносе очувању животне средине. Спознају везу између квалитета свог живота и здравља и квалитета животне средине. Увиђајући повезаност између живе и неживе природе и улоге човека у њој, ученици схватају да су човеково здравље и добробит уско повезани са очувањем природе. Разумевањем кључних биолошких појмова, ученици развијају основе логичког и критичког мишљења неопходних за разумевање појава и процеса у природи и функционисање сопственог тела. СПК2 Ученици овладавају вештинама неопходним за разумевање основних појмова и концепата о грађи, процесима и појавама код живих бића. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве и процесе у природи и изводе једноставне експерименте о утицају спољашње и унутрашње средине на жива бића. Приликом огледа и теренског рада ученици примењују безбедносне процедуре како би заштитили себе и друге. Такође, активно и конструктивно учествују у раду групе или пара, поштујући правила заједничког рада и уважавајући разлике у мишљењу и ставовима. До информација долазе на различите начине, а у складу са својим интересовањима и могућностима. ИКТ користе за истраживање, презентацију резултата и ефикасну комуникацију и сарадњу. Овладавајући основним вештинама експерименталног и теренског рада, ученици формирају позитиван став према науци и научним начинима сазнавања и развијају мануелне, аналитичке и дигиталне вештине. Такође, остварују ближи контакт са природом и поштују живи свет око себе. Радом са другима развијају комуникацију и толеранцију. СПК3 Сви ученици примењују стечена знања у свакодневном животу. Ученици разумеју промене кроз које пролазе у периоду пубертета. Имајући у виду могуће здравствене, породичне и социјалне последице болести зависности насталих злоупотребом психоактивних супстанци, ученици бирају и
--	--

усвајају здраве стилове живота. Разумевање извора варијабилности омогућава прихватање различитости у изгледу, понашању и мишљењу. Ученици развијају хуман однос према животињама и у дискусијама аргументују значај дивљих и домаћих врста за човека. Развијају радозналост према природи и своја запажања о њој могу да представе на креативан начин и уз коришћење ИКТ-а, водећи рачуна о безбедности на интернету. Уочавају чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у ужој и широј околини. Своје ставове у погледу права на здраву животну средину и обавеза да је штите заснивају на научним доказима. Кроз тимски рад, усвајају форме понашања и правила комуникације засноване на толерантном и праведном приступу. Критички процењују рад свих чланова тима, као и сопствени рад и улогу у тиму.

Средњи ниво:

СПК1

Ученици истражују особине живих бића и њихову разноликост и анализирају различите утицаје спољашње и унутрашње средине на животне процесе. На основу разумевања полног размножавања и механизма наслеђивања особина, објашњавају разноврсност живог света. Ученици доводе у везу порекло живог света са његовом разноврсношћу и са позицијом група организама на Дрвету живота. На примерима објашњавају природу биолошке еволуције и значај Дарвинове теорије за савремену науку и различите области људског деловања. Повезивањем грађе и функционисања живог света, уз примену математике и других природних наука, ученици објашњавају везу економичности грађе и функције на нивоима од ћелије до биосфере. Повезују узроке и последице глобалних промена на живи свет, животну средину и природне ресурсе. Разумевање последица деловања човека на животну средину, као и значаја очувања и заштите биодиверзитета, омогућава планирање активности које ученици могу да предузму за унапређивање стања и квалитета животне средине на личном нивоу, на нивоу заједнице и глобалном нивоу. Ученици идентификују факторе који унапређују или угрожавају здравље и критички процењују важност здравих животних навика у превенцији болести. Усвајањем основних биолошких концепата, као што су еволуција, екологија, заштита животне средине и очување здравља, ученици уочавају законитости на различитим нивоима организације живих бића и тако стичу систематски повезана биолошка знања.

СПК2

	Ученици постављају једноставна истраживачка питања и користе једноставне методе и технике како би прикупили потребне податке (нпр. опсервирање, узорковање, мерење итд). Спровode теренска истраживања и једноставне огледе о особинама и грађи живих бића, утицају животних навика на здравље и биолошким појавама и процесима у екосистемима. Прикупљене податке обрађују и анализирају и изводе закључке. Резултате истраживања представљају графички и табеларно, израдом модела биолошких објеката и процеса и на друге креативне начине. Микроскопирањем уочавају грађу организама на различитим нивоима биолошке организације. У истраживачком и експерименталном раду ученици примењују знања из математике, природних и друштвених наука. Из релевантних извора информација издвајају и реорганизују потребне информације и податке, развијајући вештине управљања подацима и ефикасног и безбедног коришћења ИКТ-а. Кроз истраживачки рад ученици усавршавају аналитичке вештине, развијају дивергентно мишљење и оспособљавају се да заузимају критички став према подацима и информацијама. Радећи у тиму, ученици развијају способност вредновања резултата рада. СПК3 Ученици развијају нове ставове и вештине које примењују у свакодневном животу и животу заједнице. Користе стечена знања из биологије, природних и друштвених наука, технике и технологије да коригују животне навике и побољшају квалитет сопственог живота. Ученици вреднују биодиверзитет као кључан услов за благостање људи. Дискутују о одрживом коришћењу природних ресурса, о здравим стиливима живота, производњи хране и добробити животиња. Критички процењују информације и податке из медија о климатским променама и изумирању биљних и животињских врста. Ученици разликују поуздане изворе информација од непоузданих, релевантне податке од ирелевантних, као и научна објашњења природних појава од ненаучних. У разговорима о различитим биолошким појавама и процесима развијају вештину јасног, прецизног и аргументованог изражавања идеја и ставова у усменој и писаној форми. Ученици постављају реалне циљеве учења и рада, развијају способности планирања и организације посла и закључују на основу доказа. Процењују сопствене снаге и слабости и самоуверени су и истрајни у раду. Напредни ниво: СПК1
--	---

Ученици повезују и примењују стечена знања у школским ситуацијама и свакодневном животу. Повезујући грађу и функционисање живог света, примерима илуструју деловање спољашњих и унутрашњих утицаја на одржавање хомеостазе организама. Развијају и негују лична интересовања у вези са одржањем хомеостазе и очувањем здравља. Ученици разумеју повезаност главних група организама на основу знања о функцији генетичког материјала, његовом преношењу кроз генерације и настанку нових врста под утицајем еволуционих механизма. Самостално и у сарадњи са другима истражују филогенетске низове, откривају и повезују сродничке односе између врста. Уочавањем промена у природи, а посебно промена под утицајем човека, ученици објашњавају развој екосистема и угроженост биодиверзитета. Анализирањем чинилаца који нарушавају квалитет животне средине могу да разумеју положај човека у природи, његову одговорност за стање животне средине и значај концепта одрживог развоја. Овладавањем одређених биолошких појмова, као што су хомеостаза, еволуциони механизми, специјација и одрживи развој, ученици развијају логичко и критичко мишљење неопходно за разумевање утицаја животне средине на промене биодиверзитета и на здравље човека.

СПК2

Ученици на основу стечених знања, интересовања и информација из различитих извора постављају адекватне хипотезе на које ће моћи да добију одговоре применом научног приступа. Разумеју значај коришћења релевантних и поузданих података и информација за објашњавање појава и процеса у природи, у процесу учења, примени у раду, доношењу одлука и у свакодневном животу. Разликују податак/информацију од њиховог тумачења. Интерпретирају податке користећи текстуалне, математичке, графичке и аудио-визуелне форме. Ученици формулишу објашњења и закључке на основу резултата до којих су дошли. Презентују, дискутују и преиспитују резултате у светлу добијених коментара. Представљају закључке, ставове и мишљења усмено и писано, поштујући ограничења и контекст. Нова и претходно стечена сазнања и вештине повезују у јединствену целину. Примењују одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и расположивим временом. Кроз експерименталан рад, ученици продубљују способност анализе и синтезе и развијају критичко мишљење.

СПК3

Ученици кроз активности у вези са унапређивањем здравља и очувањем животне средине развијају

	иницијативу, креативност и бригу за друге. Разумеју утицај фармацеутских и других производа на здравље, тумаче декларације и упутства на производима, слушају савете стручњака и према њима поступају. Ученици дискутују о утицају биотехнологија на животну средину, здравље и квалитет живота. Практикују активности које подстичу бригу о природи и одрживи развој. Вреднују значај тих активности за свој будући живот, живот заједнице и живот будућих генерација. Ученици се активно укључују у планирање и реализацију друштвених акција у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. Како би развили и спровели активности за очување биодиверзитета, препознају проблем којим ће се бавити, рашчлањују проблемску ситуацију на делове и уочавају везе између њих. Сечена научна знања и вештине омогућавају им активно укључивање у друштвени живот на локалном нивоу и доношење одлука заснованих на доказима и разумевању друштвених вредности и правила.
Корелација	Српски језик, ликовна култура, географија, грађанско васпитање, физичка култура,
1.Наставна тема/област:	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА
Садржај теме	Жива бића, нежива природа и биологија. Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми. Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних

	процеса. Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање. Надражљивост. Покретљивост – кретање. Размножавање: бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Ученик ће моћи да: -истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; – групише жива бића према њиховим заједничким особинама; – одабира макроморфолошки видљиве особине важне за за класификацију живих бића;
2.Наставна тема/област:	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА
Садржај теме	Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин живота Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота.

	Живот под земљом – изглед, прилагођености на начин живота.
Наставна тема/област:	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА
Садржај теме	Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; – разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; – поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; – користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и прикупљању резултата
Наставна тема/област:	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ
Садржај теме	Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину.. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци – да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући

	преносиоци болести, отровне животиње).
Исходи наставе и учења у оквиру теме	– доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; – направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; – предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, – илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава
Наставна тема/област:	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ
Садржај теме	Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напаци. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	- идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања

Образовни стандарди			
Наставна тема-	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:

област Порекло и разноврсност живота	– БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада.	– БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. – БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. – БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. – БИО.ОО.С.2.10. Микроскопирањем уочавају кључне структуре организама.	– БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.
Јединство грађе и функције као основа живота	– БИО.ОО.О.2.3. Проналазе на интернету и у литератури податке о адаптацијама карактеристичних врста на услове који владају у екосистемима типичним за Србију. – БИО.ОО.О.2.5. Уз помоћ наставника изводе једноставне експерименте у којима се истражује утицај спољашње и унутрашње средине на процесе код живих бића. – БИО.ОО.О.3.6. Учествују у дискусијама и дебатама о значају дивљих и гајених врста за човека.	– БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. – БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. – БИО.ОО.С.2.9. Приказују односе, појаве и процесе у различитим екосистемима на различите креативне начине.	– БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.

Наслеђивање и еволуција	– БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.3.2. Развијају толеранцију, превазилазе предрасуде и промовишу социјалну укљученост јер разумеју заједничко порекло живих бића и утицај наследног материјала и средине на развој особина организама.	– БИО.ОО.С.1.5. Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. – БИО.ОО.С.1.8. Изводе закључак о значају и доприносу Дарвинове теорије савременој теорији еволуције и различитим областима људског деловања.	– БИО.ОО.Н.1.2. Објашњавају функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, РНК, ген) и пренос наследне информације кроз генерације.
Живот у екосистему	– БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину. – БИО.ОО.О.3.5. Представљају на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штите од нарушавања. – БИО.ОО.О.3.6. Учествују у дискусијама и дебатама о значају дивљих и гајених врста за човека. – БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују у активностима које имају за циљ очување здравља, животне средине и биодиверзитета непосредне околине	– БИО.ОО.С.3.2. Процењују сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота и принципе одрживог развоја. – БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиливима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста	– БИО.ОО.Н.1.6. Критички вреднују антропогени утицај на животну средину и биодиверзитет. – БИО.ОО.Н.3.1. Иницирају, осмишљавају и учествују у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља, квалитета животне средине и значају одрживог развоја.

Човек и здравље	– БИО.ОО.О.3.1. Избегавају ризична понашања и прихватају да су пубертетске промене (физичке, психичке, емоционалне и социјалне) део одрастања. – БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи.	– БИО.ОО.С.3.1. Решавају проблеме одрастања повезујући их са физиолошким процесима који их узрокују. – БИО.ОО.С.2.8. Изводе једноставна истраживања о утицају животних навика на здравље (утицај буке на слух, физичка неактивност, неправилна исхрана). – БИО.ОО.С.1.12. Критички вреднују важност здравих стилова живота у превенцији болести	– БИО.ОО.Н.3.3. Примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине.
------------------------	---	---	---

ДОДАТНА НАСТАВА		
Наставни предмет: биологија		
Разред: 5.	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: проширивање и продубљивање биолошких знања стечених у редовној настави, оспособљавање ученика за самостално научничко истраживање, критичко мишљење и решавање проблемских задатака, као и развијање високих стандарда еколошке културе и одговорности према живом свету и сопственом здрављу.		
Тема:	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Истраживачка метода Проблемска метода Лабораторијско-експериментална метода	

	Метода пројекта Дијалошка метода Технике: Вршњачко подучавање (ученик у улози наставника) Израда Венових дијаграма за сложене компарације Симулација и моделирање (израда 3D модела) Олуја мозгова (Brainstorming) „Интервју са научником” или дебата Облици рада: Групни рад (истраживачки тимови) Рад у паровима (тандемски рад на пројекту) Индивидуални истраживачки рад Фронтални облик рада
Активност наставника	Осмишљава проблемске задатке, истраживачке ситуације и протоколе за огледе Менторише ученике током самосталног рада и израде пројектата Демонстрира сложеније лабораторијске технике (нпр. прављење свежих микроскопских препарата) Упућује ученике на додатне изворе знања (научно-популарна литература, поуздани интернет сајтови)

	Подстиче дебату, критичко мишљење и аргументовано брњење ставова Организује и припрема ученике за такмичења
Активност ученика	Поставља истраживачка питања и формулише хипотезе Самостално планира и изводи биолошке огледе и микроскопирање Прикупља, анализира и статистички обрађује податке (табеле, графикони) Креира 3D моделе, концептуалне мапе и презентације Ради на пројектним задацима и презентује резултате пред групом Решава сложене логичке задатке са такмичарским карактером
Начини праћења постигнућа	Праћење и евалуација истраживачких дневника и извештаја са огледа Оцењивање квалитета израђених пројеката, макета и презентација Вршњачко оцењивање (ученици вреднују рад и излагања једни других) Тестирање кроз сложеније задатке отвореног типа и такмичарске тестове Праћење нивоа самосталности, креативности и иницијативе у раду Формативно бележење напретка у напредним вештинама (нпр.

	критичко мишљење, научни метод)
--	---------------------------------

Тема:	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Истраживачка метода Проблемска метода Лабораторијско-експериментална метода Метода пројекта Дијалошка метода Технике: Вршњачко подучавање (ученик у улози наставника) Израда Венових дијаграма за сложене компарације Симулација и моделирање (израда 3D модела) Олуја мозгова (Brainstorming) „Интервју са научником” или дебата Облици рада: Групни рад (истраживачки тимови) Рад у паровима (тандемски рад на пројекту) Индивидуални истраживачки рад

	Фронтални облик рада
Активност наставника	Осмишљава проблемске задатке, истраживачке ситуације и протоколе за огледе Менторише ученике током самосталног рада и израде пројеката Демонстрира сложеније лабораторијске технике (нпр. прављење свежих микроскопских препарата) Упућује ученике на додатне изворе знања (научно-популарна литература, поуздани интернет сајтови) Подстиче дебату, критичко мишљење и аргументовано брањење ставова Организује и припрема ученике за такмичења
Активност ученика	Поставља истраживачка питања и формулише хипотезе Самостално планира и изводи биолошке огледе и микроскопирање Прикупља, анализира и статистички обрађује податке (табеле, графикони) Креира 3D моделе, концептуалне мапе и презентације Ради на пројектним задацима и презентује резултате пред групом Решава сложене логичке задатке са такмичарским карактером
Начини праћења постигнућа	Праћење и евалуација истраживачких дневника и извештаја са огледа Оцењивање квалитета израђених пројеката, макета и презентација Вршњачко оцењивање (ученици вреднују рад и излагања једни других) Тестирање кроз сложеније задатке отвореног типа и такмичарске тестове

	Праћење нивоа самосталности, креативности и иницијативе у раду Формативно бележење напретка у напредним вештинама (нпр. критичко мишљење, научни метод)
--	--

Тема:	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Истраживачка метода Проблемска метода Лабораторијско-експериментална метода Метода пројекта Дијалогска метода Технике: Вршњачко подучавање (ученик у улози наставника) Израда Венових дијаграма за сложене компарације Симулација и моделирање (израда 3D модела) Олуја мозгова (Brainstorming) „Интервју са научником” или дебата Облици рада: Групни рад (истраживачки тимови)

	Рад у паровима (тандемски рад на пројекту) Индивидуални истраживачки рад Фронтални облик рада
Активност наставника	Осмишљава проблемске задатке, истраживачке ситуације и протоколе за огледе Менторише ученике током самосталног рада и израде пројеката Демонстрира сложеније лабораторијске технике (нпр. прављење свежих микроскопских препарата) Упућује ученике на додатне изворе знања (научно-популарна литература, поуздани интернет сајтови) Подстиче дебату, критичко мишљење и аргументовано брњење ставова Организује и припрема ученике за такмичења
Активност ученика	Поставља истраживачка питања и формулише хипотезе Самостално планира и изводи биолошке огледе и микроскопирање Прикупља, анализира и статистички обрађује податке (табеле, графикони) Креира 3D моделе, концептуалне мапе и презентације Ради на пројектним задацима и презентује резултате пред групом Решава сложене логичке задатке са такмичарским карактером
Начини праћења постигнућа	Праћење и евалуација истраживачких дневника и извештаја са огледа Оцењивање квалитета израђених пројеката, макета и презентација

	Вршњачко оцењивање (ученици вреднују рад и излагања једни других) Тестирање кроз сложеније задатке отвореног типа и такмичарске тестове Праћење нивоа самосталности, креативности и иницијативе у раду Формативно бележење напретка у напредним вештинама (нпр. критичко мишљење, научни метод)
--	---

Тема:	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Истраживачка метода Проблемска метода Лабораторијско-експериментална метода Метода пројекта Дијалошка метода Технике: Вршњачко подучавање (ученик у улози наставника) Израда Венових дијаграма за сложене компарације Симулација и моделирање (израда 3D модела) Олуја мозгова (Brainstorming) „Интервју са научником” или дебата

	Облици рада: Групни рад (истраживачки тимови) Рад у паровима (тандемски рад на пројекту) Индивидуални истраживачки рад Фронтални облик рада
Активност наставника	Осмишљава проблемске задатке, истраживачке ситуације и протоколе за огледе Менторише ученике током самосталног рада и израде пројеката Демонстрира сложеније лабораторијске технике (нпр. прављење свежих микроскопских препарата) Упућује ученике на додатне изворе знања (научно-популарна литература, поуздани интернет сајтови) Подстиче дебату, критичко мишљење и аргументовано брњење ставова Организује и припрема ученике за такмичења
Активност ученика	Поставља истраживачка питања и формулише хипотезе Самостално планира и изводи биолошке огледе и микроскопирање Прикупља, анализира и статистички обрађује податке (табеле, графикони) Креира 3D моделе, концептуалне мапе и презентације Ради на пројектним задацима и презентује резултате пред групом Решава сложене логичке задатке са такмичарским карактером

Начини праћења постигнућа	Праћење и евалуација истраживачких дневника и извештаја са огледа Оцењивање квалитета израђених пројеката, макета и презентација Вршњачко оцењивање (ученици вреднују рад и излагања једни других) Тестирање кроз сложеније задатке отвореног типа и такмичарске тестове Праћење нивоа самосталности, креативности и иницијативе у раду Формативно бележење напретка у напредним вештинама (нпр. критичко мишљење, научни метод)
----------------------------------	---

Тема:	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Истраживачка метода Проблемска метода Лабораторијско-експериментална метода Метода пројекта Дијалошка метода Технике: Вршњачко подучавање (ученик у улози наставника) Израда Венових дијаграма за сложене компарације Симулација и моделирање (израда 3D модела)

	Олуја мозгова (Brainstorming) „Интервју са научником” или дебата Облици рада: Групни рад (истраживачки тимови) Рад у паровима (тандемски рад на пројекту) Индивидуални истраживачки рад Фронтални облик рада
Активност наставника	Осмишљава проблемске задатке, истраживачке ситуације и протоколе за огледе Менторише ученике током самосталног рада и израде пројеката Демонстрира сложеније лабораторијске технике (нпр. прављење свежих микроскопских препарата) Упућује ученике на додатне изворе знања (научно-популарна литература, поуздани интернет сајтови) Подстиче дебату, критичко мишљење и аргументовано браћење ставова Организује и припрема ученике за такмичења
Активност ученика	Поставља истраживачка питања и формулише хипотезе Самостално планира и изводи биолошке огледе и микроскопирање Прикупља, анализира и статистички обрађује податке (табеле, графикони) Креира 3D моделе, концептуалне мапе и презентације

	Ради на пројектним задацима и презентује резултате пред групом Решава сложене логичке задатке са такмичарским карактером
Начини праћења постигнућа	Праћење и евалуација истраживачких дневника и извештаја са огледа Оцењивање квалитета израђених пројеката, макета и презентација Вршњачко оцењивање (ученици вреднују рад и излагања једни других) Тестирање кроз сложеније задатке отвореног типа и такмичарске тестове Праћење нивоа самосталности, креативности и иницијативе у раду Формативно бележење напретка у напредним вештинама (нпр. критичко мишљење, научни метод)

ДОПУНСКА НАСТАВА

Наставни предмет: биологија

Разред:5

Годишњи фонд часова:36

Недељни фонд часова:1

Циљ учења:Пружање подршке ученицима који заостају у савладавању наставних садржаја из биологије ради постизања предвиђених стандарда постигнућа, утврђивање и систематизација знања о пореклу и разноврсности живота.

Тема:

ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА

Начини и поступци остваривања
садржаја/теме

Методе:Монолошко-дијалогска, илустративно-демонстративна, метода практичних радова, метода текстуалних радова.

Технике:„Мапе ума“, Т-табела (поређење особина), анализа визуелних садржаја, вођено читање прилагођеног текста.

Облици рада:Индивидуални, индивидуални облик рада уз помоћ наставника

	(диференцирана настава), рад у паровима.
Активност наставника	Дијагностикује тешкоће у учењу, припрема прилагођене материјале и наставне листиће, додатно објашњава сложене појмове (еволуција, генетика, класификација), прати напредак, мотивише ученике и даје повратну информацију.
Активност ученика	Активно учествује у разговору, анализира шеме и слике, решава прилагођене задатке на наставним листићима, поставља питања о нејасним појмовима, исправља грешке у сопственом раду и самостално/уз помоћ повезује градиво.
Начини праћења постигнућа	Формативно оцењивање: праћење рада на часу, преглед домаћих задатака, усмена провера кроз кратка питања, самооцењивање ученика и праћење ангажовања.

Тема:	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе:Монолошко-дијалогска, илустративно-демонстративна, метода практичних радова, метода текстуалних радова. Технике:„Мапе ума“, Т-табела (поређење особина), анализа визуелних садржаја, вођено читање прилагођеног текста. Облици рада:Индивидуални, индивидуални облик рада уз помоћ наставника (диференцирана настава), рад у паровима.
Активност наставника	Дијагностикује тешкоће у учењу, припрема прилагођене материјале и наставне листиће, додатно објашњава сложене појмове (еволуција, генетика, класификација), прати напредак, мотивише ученике и даје повратну информацију.
Активност ученика	Активно учествује у разговору, анализира шеме и слике, решава прилагођене задатке на наставним листићима, поставља питања о нејасним појмовима, исправља грешке у сопственом раду и самостално/уз помоћ повезује градиво.

Начини праћења постигнућа	Формативно оцењивање: праћење рада на часу, преглед домаћих задатака, усмена провера кроз кратка питања, самооцењивање ученика и праћење ангажовања.
----------------------------------	--

Тема:	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе:Монолошко-дијалогска, илустративно-демонстративна, метода практичних радова, метода текстуалних радова. Технике:„Мапе ума“, Т-табела (поређење особина), анализа визуелних садржаја, вођено читање прилагођеног текста. Облици рада:Индивидуални, индивидуални облик рада уз помоћ наставника (диференцирана настава), рад у паровима.
Активност наставника	Дијагностикује тешкоће у учењу, припрема прилагођене материјале и наставне листиће, додатно објашњава сложене појмове (еволуција, генетика, класификација), прати напредак, мотивише ученике и даје повратну информацију.
Активност ученика	Активно учествује у разговору, анализира шеме и слике, решава прилагођене задатке на наставним листићима, поставља питања о нејасним појмовима, исправља грешке у сопственом раду и самостално/уз помоћ повезује градиво.
Начини праћења постигнућа	Формативно оцењивање: праћење рада на часу, преглед домаћих задатака, усмена провера кроз кратка питања, самооцењивање ученика и праћење ангажовања.

Тема:	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе:Монолошко-дијалогска, илустративно-демонстративна, метода практичних радова, метода текстуалних радова. Технике:„Мапе ума“, Т-табела (поређење особина), анализа визуелних садржаја, вођено читање прилагођеног текста.

	Облици рада:Индивидуални, индивидуални облик рада уз помоћ наставника (диференцирана настава), рад у паровима.
Активност наставника	Дијагностикује тешкоће у учењу, припрема прилагођене материјале и наставне листиће, додатно објашњава сложене појмове (еволуција, генетика, класификација), прати напредак, мотивише ученике и даје повратну информацију.
Активност ученика	Активно учествује у разговору, анализира шеме и слике, решава прилагођене задатке на наставним листићима, поставља питања о нејасним појмовима, исправља грешке у сопственом раду и самостално/уз помоћ повезује градиво.
Начини праћења постигнућа	Формативно оцењивање: праћење рада на часу, преглед домаћих задатака, усмена провера кроз кратка питања, самооцењивање ученика и праћење ангажовања.

Тема:	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе:Монолошко-дијалогска, илустративно-демонстративна, метода практичних радова, метода текстуалних радова. Технике:„Мапе ума“, Т-табела (поређење особина), анализа визуелних садржаја, вођено читање прилагођеног текста. Облици рада:Индивидуални, индивидуални облик рада уз помоћ наставника (диференцирана настава), рад у паровима.
Активност наставника	Дијагностикује тешкоће у учењу, припрема прилагођене материјале и наставне листиће, додатно објашњава сложене појмове (еволуција, генетика, класификација), прати напредак, мотивише ученике и даје повратну информацију.
Активност ученика	Активно учествује у разговору, анализира шеме и слике, решава прилагођене задатке на наставним листићима, поставља питања о нејасним појмовима, исправља грешке у сопственом раду и самостално/уз помоћ повезује градиво.
Начини праћења	Формативно оцењивање: праћење рада на часу, преглед домаћих задатака, усмена провера

постигнућа	кроз кратка питања, самооцењивање ученика и праћење ангажовања.
------------	---

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Разред: ПЕТИ	Годишњи фонд часова: 72
Наставни предмет: Техника и технологија	Недељни фонд часова: 2
Службени гласник бр: „Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон и 10/2019 , „Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025	
Циљ учења предмета – Циљ предмета Техника и технологија је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.	
Опште предметне компетенције - Циљ учења технике и технологије јесте да ученици развију техничко-технолошку писменост и стваралачко и логичко мишљење кроз стицање теоретског и практичног знања израдом практичних радова и пројеката реализованих самостално или тимски, уважавајући личне способности и вештине сваког ученика. Реализацијом практичних вежби ученици развијају fine моторичке вештине, стичу знања о различитим техничким материјалима и принципима рада основних алата и уређаја. Израдом предмета/модела коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата, ученици развијају креативност, иновативност, као и способност за тимски рад, сарадњу, толеранцију, способност слушања мишљења других и конструктивно решавање конфликта. Кроз развој техничког стваралаштва стичу реалне искуствене техничке основе за будуће школовање и живот. Одговорно и флексибилно се односе према одрживом коришћењу постојећих ресурса и разматрају начине за проналажење нових – чистих извора енергије. Воде рачуна о смањењу отпада и емисије штетних гасова, о неопходној рециклажи материјала, заштити и очувању животне средине и о екологији. Ученици, као учесници у саобраћају, стичу вештине препознавања, процене и избегавања ризичног понашања и опасности. Развијају интересовања за технолошке процесе у грађевинарству, пољопривреди, машинству, електротехници, електроници, роботизи, мехатроници. Имају јасан став о потреби поштовања саобраћајних прописа. Ученици проширују стечена информатичка знања и схватају потребу њихове примене у различитим свакодневним животним ситуацијама. Развијају истраживачки дух и	

способност претраживања, критичког анализирања и систематизације информација у електронском облику уз употребу одговарајућих средстава ИКТ-а. Кроз реализацију различитих пројеката и задатака стичу увид у сопствена професионална интересовања, стичу искуства и самопоштовање и поступају предузимљиво, иницијативно и одговорно.

- **Међупредметне компетенције** - Компетенција за целоживотно учење
- Комуникација
- Рад са подацима и информацијама
- Дигитална компетенција
- Одговоран однос према здрављу и животној средини
- Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

Активности наставника -

- планира и организује наставни процес;
- упознаје ученике са циљевима, исходима и правилима безбедног рада;
- демонстрира правилну употребу алата, прибора, материјала и дигиталних уређаја;
- подстиче ученике на истраживање, сарадњу и самосталан рад;
- организује практичан, групни и пројектни рад;
- прати и усмерава рад ученика;
- подстиче развој техничког и стваралачког мишљења;
- пружа помоћ и додатна објашњења ученицима;
- примењује диференциран и индивидуализован приступ;
- вреднује постигнућа ученика кроз различите облике провере;
- подстиче примену знања у свакодневном животу;
- развија код ученика одговоран однос према раду, здрављу и животној средини

Активности ученика –

- активно учествује у наставним активностима;
- посматра, анализира и изводи закључке;
- примењује правила безбедног рада;
- користи прибор, алате и материјале на правилан и безбедан начин;
- чита, тумачи и израђује једноставне техничке цртеже и скице;

- користи ИКТ алате у процесу учења;
- мери, обележава, сече, спаја и обликује материјале;
- учествује у практичним и пројектним активностима;
- сарађује у пару и групи;
- предлаже идеје и решења за израду модела;
- представља резултате свог рада;
- процењује сопствени рад и рад других ученика;
- развија радне навике, одговорност и креативност.

***Напомена за ИОП-1,2,3.-**

За ИОП1 и ИОП2 По потреби, ученицима давати прилагођени материјал за савладавање градива по принципу лакших тестова са илустрацијама, по принципу повезивања, препознавања, заокруживања, једноставније цртеже за израду; на основу педагошког профила одредити место седења ученика у учионици

ИОП3 – ученик добија додатни материјал за рад на часу уз развој критичког мишљења, зависно од интересовања ученика, упућивање ученика на додатну наставу.

Начини и поступци остваривања садржаја	Методе рада: вербална, демонстративна, практичан рад, савремене методе Технике рада: олуја идеја, инсерт техника, једноминутни есеј, студија случаја, технике групног рада Облици рада: фронтални, групни, индивидуални, рад у пару, тимски рад ИОП: Диференцирана настава: • Уважава индивидуалне разлике међу ученицима. • Омогућава различите путеве до истог исхода учења. • Подстиче активност и самосталност ученика. • Пружа подршку ученицима којима је потребна додатна помоћ, али и додатне изазове напреднијим ученицима.
--	---

Начини праћења и вредновања постигнућа	• формативно оцењивање • сумативно оцењивање • бележење усмених одговора ученика, • уредност записаног у свесци, • уредност радног места, • систематичност, • залагање, • самоиницијативност • самоевалуација
Место извођења	Школски кабинет
Наставна средства	Дигитални уџбеник, пројектор, лап-топ, прибор за цртање, алат за рад, цртежи, панони
Специфичне предметне компетенције	Основни ниво: СПК1: Познавањем најважнијих достигнућа и личности у техници и технологији, ученици уочавају повезаност техничко-технолошког напретка са развојем друштва и унапређивањем квалитета живота људи. На основу познавања врсте, особина и начина обраде повезују материјале са могућностима њихове употребе у свакодневном животу. На основу врсте машина наводе појам и функцију коју обављају. Наводе конструктивне елементе који чине један грађевински објекат и објашњавају њихову улогу. Ученици разумеју важност заштите животне средине и штетност утицаја загађивача ваздуха, воде и земљишта. СПК2: Мере и контролишу основне физичке величине правилном применом прибора и инструмената за мерење и контролу. Праве разлику између правилног и неправилног коришћења електричних уређаја и машина. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања. Примењују основна знања из области технике и технологије коришћењем апликација из Office пакета и других доступних апликација. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу. СПК3: Праћењем техничко-технолошког развоја, развијају радозналост, интересовање за наставак

школовања за различита занимања. Сечена знања у руковању алатима и уређајима вешто користе за једноставне поправке примењујући мере заштите на раду. Учествују у активностима које доприносе развоју свести о потреби заштите животне средине и рециклаже, чиме развијају сопствену личност (самопоштовање, иницијативност, очување здравља) и одговорно понашање у друштву. Графичка решења саопштавају путем техничких цртежа. Применом правила рационалног коришћења енергије у домаћинству дају допринос уштеди кућног буџета. Развијају предузетничке вештине, стичу одговоран однос према свом и раду других уважавањем различитости и међусобном толеранцијом.

Средњи ниво:

СПК1: Ученици објашњавају начине обраде техничких материјала издвајајући битне карактеристике традиционалне и савремене технологије обраде материјала. На основу стечених знања из електротехнике, рачунарства и мехатронике, анализирају и врше избор дигиталних и техничких уређаја. Користе стечена теоријска и практична знања о деловима и принципима рада малих кућних апарата за њихово одржавање и поправку једноставних кварова. Уважавајући правила унутрашњег и спољашњег уређења грађевинског објекта, ученици објашњавају начин опремања ентеријера и екстеријера. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине и природних ресурса на Земљи. Ученици познају примере примене ИКТ-а у области управљања саобраћајним системима и безбедности путника и робе. На основу знања из електротехнике објашњавају начине производње, трансформацију и пренос електричне енергије од места производње до својих крајњих корисника.

СПК2: На основу анализе симулиране саобраћајне ситуације увиђају потенцијалне сигурносне ризике за учеснике у саобраћају. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације. На основу техничких цртежа израђују 3Д моделе користећи одговарајуће софтвере. Састављају и симулирају рад једноставних електричних шема ради провере стечених знања о електричним инсталацијама и повезивању саставних електричних елемената. Анализирају примере примене вештачке интелигенције претрагом интернета и других расположивих ресурса

СПК3: Конструкторским моделовањем предмета које су сами креирали или по понуђеном конструктивном решењу, презентују моторичке, организацијске вештине, алгоритамски приступ. Применом мера штедне енергије и употребом енергетски ефикасних уређаја стичу корисне навике

	мотивишући друге да их следе. Анализом техничко-технолошког развоја развијају радозналост и интересовање за наставак школовања за различита занимања. Ученици креирани производ маркетиншки представљају у школи и локалној заједници ради промоције својих предузетничких вештина. Смисао учења садржаја наставног предмета Техника и технологија је, између осталог, повезивање и практична примена стечених знања из различитих предмета. Иницирају и учествују у активностима које доприносе развоју свести о потреби заштите животне средине и рециклаже, чиме развијају сопствену личност (самопоштовање, иницијативност, очување здравља) и одговорно понашање у друштву. Графичка решења саопштавају путем техничких цртежа испољавајући креативност и оригиналност. Напредни ниво: СПК1: На основу критичке анализе карактеристика електричних машина и уређаја, ученици креирају иновативне моделе машина и уређаја. Кроз развој техничког стваралаштва повезују конструкцију различитих врста робота са њиховом наменом. Ученици на основу знања о дигиталним и техничким уређајима прате развој основних компоненти рачунара, таблет уређаја и паметних телефона. СПК2: На основу анализе конструкторског модела, предлажу мере за његово унапређење уз уважавање естетских компоненти. Анализирају конструкцију и управљање робота користећи доступан школски рачунарски интерфејс. Састављају и управљају роботом помоћу интерфејса, користећи основе вештачке интелигенције. Уочавају међусобну повезаност најважнијих подсистема (погонски, преносни, управљачки и кочиони) код возила друмског саобраћаја и саобраћајних средстава. СПК3: Конструкторским моделовањем предмета које су сами креирали презентују моторичке, организацијске вештине, алгоритамски приступ и др. Креираним моделима могу управљати вештачком интелигенцијом, чиме усвојена знања добијају функционални значај. Анализом техничко-технолошког развоја развијају радозналост и интересовање за наставак школовања за различита занимања.
Корелација	физичко васпитање, математика, грађанско васпитање, српски језик, информатика, математика, природа и друштво, биологија, географија, математика, ликовна култура, енглески језик, физика,

	хемија
--	--------

Наставна тема/област:	Животно и радно окружење
Садржај теме	-Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења; Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије -Правила понашања и рада у кабинету; Организација радног места у кабинету и примена мера заштита на раду -Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу
Исходи наставе и учења у оквиру теме	зна да опише улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничкотехнолошком подручју наводи занимања у области технике и технологије процењује сопствена интересовања у области технике и технологије организује радно окружење у кабинету правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу
Наставна тема/област:	Саобраћај
Садржај теме	-Улога, значај и историјски развој саобраћаја; Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени -Професије у подручју рада саобраћаја; Употреба информационих технологија у савременом саобраћају -Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања -Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација и саобраћајни полигон -Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају -Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима

Исходи наставе и учења у оквиру теме	процени како би изгледао живот људи без саобраћаја класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени наводи професије у подручју рада саобраћај направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика одговорно се понаша као путник у возилу показује поштовање према другим учесницима у саобраћају анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла
Наставна тема/област:	Техничка и дигитална писменост
Садржај теме	Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар) Формати цртежа (А3, А4). Размера Типови и дебљине линија (пуна дебела линија, пуна танка линија, пуна танка линија извучена слободном руком, непрекидана танка линија, црта тачка црта танка линија) Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова

	помоћу лењира и троугаоника) Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни завршетак, котни број – вредност) Цртање техничког цртежа са елементима (типови линија, размера и котирање) Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, смартфон, дигитални фотоапарат) Апликација за дигиталну обраду слике. Операција подешавања осветљености и контраста слике, издвајање дела слике Креирање документа у програму за обраду текста Форматирање текста, уметање слике и графике Интернет претрага и приступ онлајн ресурсима
Исходи наставе и учења у оквиру теме	самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет правилно чита технички цртеж преноси податке између ИКТ уређаја примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима преузима одговорност за рад представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационокомуникациону технологију и софтвер

Наставна тема/област:	Ресурси и производња
Садржај теме	Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине) Врсте, својства и примена природних материјала Технологија прераде и обраде дрвета Технологија прераде и обраде коже Текстилна технологија Технологија производње папира Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже и дрвета – сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање) Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега
Исходи наставе и учења у оквиру теме	повезује својства природних материјала са применом објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега) направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом самостално израђује једноставан модел

Наставна тема/област:	Конструкторско моделовање
Садржај теме	Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа
Исходи наставе и учења у оквиру теме	самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе одабира материјале и алате за израду предмета/модела мери и обележава предмет/модел ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима пружи помоћ у раду другим ученицима процењује остварен резултат и развија предлог унапређења

Образовни стандарди			
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Животно и радно окружење	– ТЕХ.ОО.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу. – ТЕХ.ОО.О.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада. – ТЕХ.ОО.О.3.5. Препознају своје способности и афинитете према различитим занимањима у области технике.	– ТЕХ.ОО.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине.	/
Образовни стандарди			
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Саобраћај	ТЕХ.ОО.О.3.3. Примењују правила безбедности као активни учесници у саобраћају.	ТЕХ.ОО.С.1.6. Повезују примере примене ИКТ-а у управљању саобраћајним системима са безбедношћу у саобраћају. ТЕХ.ОО.С.2.1. На основу	/

		анализе симулиране саобраћајне ситуације, увиђају потенцијалне сигурносне ризике за учеснике у саобраћају.	
Образовни стандарди			
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Техничка и дигитална писменост	ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања.	ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације.	/
Образовни стандарди			
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Ресурси и производња	– ТЕХ.ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала. – ТЕХ.ОО.О.1.4. Наводе главне загађиваче ваздуха, воде и земљишта и описују њихов утицај на животну средину. – ТЕХ.ОО.О.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу	– ТЕХ.ОО.С.1.1. Пореди традиционалне и савремене технологије обраде материјала. – ТЕХ.ОО.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине. – ТЕХ.ОО.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним	/

	рада.	садржајима из других наставних предмета. – ТЕХ.ОО.С.3.5. Иницирају и учествују у активностима рециклаже и заштите животне средине у локалној заједници.	
Образовни стандарди			
Наставна тема-област Конструкторско моделовање	Основни ниво: – ТЕХ.ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала. – ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања. – ТЕХ.ОО.О.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада. – ТЕХ.ОО.О.3.2. Израђују једноставне моделе и макете самостално или у тиму, у циљу развоја и усавршавања мануелних вештина и радних	Средњи ниво: – ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације. – ТЕХ.ОО.С.3.3. Креирају рекламни материјал ради промоције самостално или тимски израђеног пројекта. – ТЕХ.ОО.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета.	Напредни ниво: – ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије.

	навика.		
--	---------	--	--

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Наставни предмет:Техника и технологија		
Разред: Пети	Годишњи фонд часова:36	Недељни фонд часова:1
Циљ учења: Пружање додатне подршке ученицима у савладавању наставних садржаја, развијању техничких и практичних вештина, као и оспособљавање за безбедну и правилну примену знања из технике и технологије у свакодневном животу		
Тема:	Животно и радно окружење	
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: метода разговора, демонстрације, рада на тексту Технике: посматрање, анализа примера из окружења Облици рада: фронтални, индивидуални	
Активност наставника	Објашњава значај уређења животног и радног окружења, упознаје ученике са правилима безбедног понашања и правилном употребом техничких средстава. Подстиче ученике на активно учешће и самостално закључивање.	
Активност ученика	Посматрају примере из окружења, учествују у разговору	
Начини праћења постигнућа	Дискусија, праћење активности и ангажовања ученика	

Тема:	Саобраћај
Начини и поступци	Методе: метода разговора, демонстрације

остваривања садржаја/теме	Технике: анализа саобраћајних ситуација, рад на наставним листићима, посматрање саобраћајних знакова и правила. Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару
Активност наставника	Објашњава основна правила понашања у саобраћају, значај саобраћајних знакова и безбедног кретања пешака и бициклиста. Поставља питања, даје примере из свакодневног живота и усмерава ученике у решавању задатака.
Активност ученика	Препознају и описују саобраћајне знакове, учествују у разговору, анализирају саобраћајне ситуације
Начини праћења постигнућа	Дискусија, праћење активности ученика, провера тачности урађених задатака
Тема:	Техничка и дигитална писменост
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: метода разговора, демонстрације, практичан рад Технике: приказ и анализа техничких цртежа Облици рада: фронтални, индивидуални
Активност наставника	Упознаје ученике са основама техничке и дигиталне писмености, објашњава значај правилног коришћења прибора за техничко цртање
Активност ученика	Анализирају техничке цртеже, примењују правила техничког цртања и прибора
Начини праћења постигнућа	Усмено испитивање, праћење активности и самосталности ученика, провера тачности урађених задатака
Тема:	Ресурси и производња
Начини и поступци остваривања	Методе: метода разговора, демонстрације

садражаја/теме	Технике: анализа примера из производње, посматрање материјала и производа Облици рада: фронтални, индивидуални
Активност наставника	Објашњава значај природних и техничких ресурса у производњи, упознаје ученике са врстама материјала, производним процесима и рационалним коришћењем ресурса, наводи ученике на размишљање
Активност ученика	Препознају различите ресурсе и материјале, анализирају производне поступке, учествују у разговору
Начини праћења постигнућа	Разговор, праћење активности ученика
Тема:	Конструкторско моделовање
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: метода разговора, демонстрације, практичан рад, метода решавања проблема. Технике: израда модела, анализа техничких решења, цртање скица, склапање елемената Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и групни рад.
Активност наставника	Упознаје ученике са основама конструкторског моделовања, демонстрира правилну употребу алата и материјала, даје упутства за израду модела и подстиче ученике на самосталан и креативан рад.
Активност ученика	Израђују једноставне моделе и конструкције, користе прибор и материјале на правилан и безбедан начин, анализирају техничка решења, сарађују у раду и примењују стечена знања у практичним активностима.
Начини праћења постигнућа	Праћење израде практичног рада и активности ученика
ДОДАТНА НАСТАВА	

Наставни предмет: Техника и технологија		
Разред: Пети	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: : Продубљивање и проширивање знања, умења и вештина ученика који показују посебно интересовање за технику и технологију, развијање стваралачког и критичког мишљења, као и оспособљавање за самостално решавање сложенијих практичних и техничких проблема применом стечених знања у реалним ситуацијама, припрема ученика за такмичења		
Тема:	Животно и радно окружење	
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: истраживачка метода Технике: анализа и решавање проблема, анализа примера из праксе, коришћење дигиталних извора и техничке документације. Облици рада: индивидуални рад, рад у пару	
Активност наставника	Подстиче ученике на самостално истраживање и проширивање знања о животном и радном окружењу. Усмерава ученике у анализи техничких и еколошких проблема, организује практичне и истраживачке активности и пружа подршку у реализацији задатака.	
Активност ученика	Истражују утицај технике и технологије на животно и радно окружење, анализирају примере из свакодневног живота, предлажу решења за очување животне средине, проширују знање	
Начини праћења постигнућа	Праћење самосталности и креативности ученика, анализа успешности у решавању задатака и проблема	

Тема:	Саобраћај
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: истраживачка метода, метода разговора, демонстрације, метода решавања проблема Технике: анализа саобраћајних ситуација, коришћење саобраћајних знакова у задацима, симулација кретања у саобраћају Облици рада: индивидуални рад, рад у пару
Активност наставника	Подстиче ученике на дубље разумевање саобраћајних правила и безбедности. Организује истраживачке и практичне активности, усмерава ученике у анализи сложенијих саобраћајних

	ситуација
Активност ученика	Анализирају сложеније саобраћајне ситуације, примењују правила безбедног понашања, израђују макете раскрсница и саобраћајних знакова, учествују у симулацијама и предлажу решења за безбедније учешће у саобраћају.
Начини праћења постигнућа	Праћење ангажовања и креативности ученика, вредновање, дискутовање, праћење тачности у решавању проблема и примени саобраћајних правила.

Тема:	Техничка и дигитална писменост
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: истраживачка метода, метода разговора, демонстрације, практичан рад Технике: рад на рачунару, анализа техничких цртежа и симбола, коришћење образовних дигиталних алата. Облици рада: индивидуални рад, рад у пару
Активност наставника	Организује и усмерава активности које развијају напредни ниво дигиталне и техничке писмености. Подстиче ученике на самостално коришћење дигиталних алата, истраживање информација и примену знања у практичним задацима и пројектима.
Активност ученика	Самостално користе дигиталне алате, израђују презентације и једноставне дигиталне садржаје, анализирају техничку документацију, истражују информације из различитих извора и примењују знања у пројектним задацима.
Начини праћења постигнућа	Праћење креативности и самосталности, вредновање дигиталних радова и презентација, усмено излагање, анализа тачности и функционалности израђених задатака и пројеката.

Тема:	Ресурси и производња
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: истраживачка метода, метода разговора, демонстрације Технике: анализа производних процеса, истраживање природних и техничких ресурса, решавање проблемских задатака Облици рада: индивидуални рад, рад у пару
Активност наставника	Усмерава ученике ка истраживању врста ресурса и начина њиховог коришћења у производњи. Организује активности које подстичу критичко размишљање о рационалној употреби ресурса и утицају производње на животну средину. Усмерава ученике на коришћење извора
Активност ученика	Истражују природне, техничке и енергетске ресурсе, анализирају производне процесе, предлажу начине рационалног коришћења ресурса
Начини праћења постигнућа	Праћење самосталности и креативности ученика, усмено излагање, анализа тачности решења и примене знања у практичним задацима.

Тема:	Конструкторско моделовање
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе демонстрација, практичан рад Технике: анализа конструкција, израда скица, моделовање, склапање елемената, решавање проблемских задатака. Облици рада: индивидуални рад, рад у пару
Активност наставника	Подстиче ученике на истраживање различитих конструкција и решења у свакодневном животу. Организује практичне активности, демонстрира рад са материјалима и алатима, усмерава ученике у планирању и изради модела.

Активност ученика	Анализирају примере конструкција, израђују скице и планове, самостално или у групи израђују моделе, користе алате и материјале на безбедан начин и предлажу сопствена решења.
Начини праћења постигнућа	Праћење креативности и самосталности ученика, вредновање скица, модела и пројектних задатака, усмено излагање, посматрање примене знања у практичном раду и поштовања безбедносних правила.

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Разред:	ПЕТИ	Годишњи фонд часова:36
Наставни предмет:Информатика и рачунарство		Недељни фонд часова: 1
Службени гласник бр: „Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон и 10/2019; „Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025); „Службени гласник РС”, број 104/2024; „Службени гласник РС”, број 10/2024		
Циљ учења предмета –Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења		
Опште предметне компетенције -Ученици су изградили позитиван став према коришћењу дигиталне технологије и примењују знања и вештине из ове области у циљу ефикасног обављања различитих послова и задатака из школског и свакодневног живота. Технологију користе на безбедан начин, свесни последица њене непримерене и прекомерне употребе, водећи рачуна о свом физичком и психичком здрављу, о другим корисницима, као и о животној средини. Поседују знања и вештине које им омогућавају да из различитих домаћих и иностраних извора проналазе информације уз свест да неке од њих		

нису поуздане. Формално и неформално комуницирају коришћењем различитих видова дигиталне комуникације, поштујући правила језичког и дигиталног правописа, пристојне и етичне комуникације. Дигитални садржај и програме користе на етичан начин поштујући ауторска права и интелектуалну својину. Познају поступке за пријављивање непримереног садржаја и понашања на интернету. Уређују и креирају дигиталне садржаје коришћењем одговарајућих уређаја и програма	
Међупредметне компетенције — компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација – одговоран однос према здрављу – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција	
Активности наставника - објашњава,излаже, кординира,дискутује Активности ученика –прати,поставља питања,дискутује,ради задатке на рачунару *Напомена за ИОП-1,2,3.- - просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма	
Начини и поступци остваривања садржаја	Методе рада: истраживање,израда задатака,рад на тексту Технике рада:Практични рад Облици рада: Фронтални,индивидуални и групни (у пару) ИОП: - коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем Диференцирана настава: избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих - што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
Начини праћења и вредновања постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, посматрање активности на часу, усмена и писмена провера знања, анализа ученичких радова, вредновање пројектних задатака, самовредновање и вршњачко вредновање, вођење евиденције о индивидуалном напретку ученика

Место извођења	Кабинет за информатику и рачунарство
Наставна средства	Рачунар, пројектор, уџбеник
Специфичне предметне компетенције	Основни ниво: СПК1 Ученици имају свест да се дигитални уређаји састоје од хардвера (физичких делова) и софтвера (програма) и да функционишу као јединство ова два елемента. СПК2 Користећи одговарајућу дигиталну технологију, ученици самостално креирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке ради ефикаснијег обављања различитих задатака из школског живота. Формално и неформално комуницирају коришћењем различитих видова дигиталне комуникације, поштујући правила језичког и дигиталног правописа, пристојне и етичне комуникације СПК3 За потребе решавања задатака ученици проналазе и критички приступају информацијама које се налазе на интернету. Они користе дигиталне технологије како би ефикасно учествовали у групном раду. Обезбеђују дуготрајно функционисање дигиталних уређаја примењујући правила физичке и софтверске заштите Средњи ниво: СПК1 Имајући у виду предности одабраног окружења, ученици су у стању да одаберу одговарајући сервис или софтвер како би задатак решили на ефикасан начин. У стању су да организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима како би обезбедили њихову адекватну доступност. Како би били у стању да донесу одлуке утемељене на подацима, оспособљени су да у програмима за табеларне прорачуне правилно користе операције и функције СПК2 Путем интернета остварују комуникацију са другим корисницима на безбедан начин, штитећи свој и туђи идентитет, уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције, показујући емпатију и доприносећи решавању конфликта у инклузивном, мултикултуралном и подржавајућем окружењу.

	Креирају и тестирају рачунарске програме у визуелном и текстуалном програмском језику, а СПК3Проналажењем поузданих података и информација на интернету, ученици продубљују своја знања из свих наставних предмета. Поседују способност да своје закључке презентују у дигиталном формату. Д Напредни ниво: СПК1. У одабраном визуелном или текстуалном програмском језику смислено користе библиотеке, функције и сложеније типове података за стварање програма који на ефикаснији начин аутоматизују проблеме из школског и свакодневног живота. СПК2. На основу анализе прикупљених података, ученици су у стању да самостално доносе одговарајуће закључке. Пре него што своје дигиталне продукте поделе јавно путем интернета, лиценцирају их применом СПК3Ученици поседују искуство рада у дигиталном окружењу, у хетерогеним тимовима у оквиру којих су развили вештине комуникације на јасан и ефикасан начин. У стању су да сараднички осмисле фазе групног рада, организују га и управљају његовим спровођењем, преиспитујући своје одлуке и постигнућа.
Корелација	-енглески језик -техника и технологија -ликовна култура -музичка култура -Математика

Наставна тема/област:	ИКТ
Садржај теме	ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера. - Подешавање радног окружења. - Организација података. - Рад са сликама. - Рад са текстом. - Рад са мултимедијом. - Рад са презентацијама
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Основни: Ученик разликује хардвер од софтвера, уме да укључи и искључи рачунар на правилан начин и покрене одређену апликацију. Средњи: Ученик самостално организује фајлове и фолдере (креира, преименује, копира, премешта и брише) и подешава основне параметре радне површине. Напредни: Ученик повезује и користи спољашње уређаје за складиштење, самостално решава једноставне проблеме у раду са оперативним системом и оптимизује организацију фајлова.
Наставна тема/област:	Дигитална писменост
Садржај теме	Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин - Правила безбедног рада на Интернету - Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја - Заштита приватности личних података - Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање времен
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Основни: Ученик претражује интернет користећи веб-прегледач и уноси текст у једноставан едитор. Средњи: Ученик форматира текст (фонт, величина, поравнање), умеће слике у документ и препознаје ризике дељења личних података на мрежи. Напредни: Ученик критички вреднује поузданост извора на интернету, самостално креира сложене текстуалне извештаје са табелама и примењује напредне мере безбедности.

Наставна тема/област:	Рачунарство
Садржај теме	Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, „ако...онда“. - Увод у алгоритме аритметике: писмен о сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам. - Увод у тему програмирања. - Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање. - Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком, видеом. - Програмкатегорије, блокови, наредбе, инструкције. - Програмске структуре (линијска, циклична, разграната)
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Основни: Ученик разуме појам редоследа извршавања наредби и спаја неколико визуелних блокова да би покренуо лика. Средњи: Ученик користи блокове понављања (петље) и условне блокове за контролу понашања ликова у задатом проблему. Напредни: Ученик самостално пројектује, тестира и отклања грешке усложенијим Scratch програмима који садрже више ликова, паралелне процесе и интеракцију.
Наставна тема/област:	Пројектна активност
Садржај теме	- Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења - Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима - Представљање резултата пројектног задатка

Исходи наставе и учења у оквиру теме	– сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака – одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта – наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен - поставља резултат свог рада на Интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника
---	---

Образовни стандарди			
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
ИКТ	ИНФ.ОО.О.1.1. Разликују хардвер од софтвера и именују основне компоненте дигиталних уређаја. ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке.	ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумим	
Дигитална писменост	ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима. ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин	ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама а које проналазе на интернету приступају критички. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција	ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другим ученицима креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку

Рачунарство	ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема помоћу алгорита који садржи излистане улазне податке, дефинисан начин њихове обраде и приказан очекивани резултат (излаз). ИНФ.ОО.О.2.4. Препознају који од понуђених програма (визуелних и текстуалних) је креиран на основу датог алгорита	ИНФ.ОО.С.1.7. Примењују основне елементесинтаксе и семантике одабраног визуалног или текстуалног програмског језика. ИНФ.ОО.С.2.6. Креирају и тестирају рачунарски програм, којим аутоматизују решавање проблема примереног узрасту.	ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских програм
Пројектна активност	ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду	ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултате свог или групног рада на интернет ради дељења са другима. ИНФ.ОО.Н.2.3. Штите дигиталне продукте свог или тимског рада одговарајућом Си-си лиценцом	ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Наставни предмет Информатика и рачунарство		
Разред: пети	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења Пружање додатне подршке ученицима у савладавању наставних садржаја		
Тема:	ИКТ Дигитална писменост Рачунарство Пројектна активност	
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода Технике: учење кроз разговор и комуникацију, учење откривањем, истраживачко и пројектно учење, кооперативно учење, учење решавањем проблема, самостално учење, учење уз примену дигиталних алата Облици рада: индивидуални рад, рад у пару, групни и тимски рад, фронтални рад, индивидуализовани рад и комбиновани облици рада, у складу са способностима, интересовањима и потребама ученика	
Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода	

Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује ,прати инструкције, учествује у активностима, , проналази кључне информациј ,повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре	
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, посматрање активности на часу, усмена и писмена провера знања, анализа ученичких радова, вредновање пројектних задатака, самовредновање и вршњачко вредновање, вођење евиденције о индивидуалном напретку ученика	
ДОДАТНАА НАСТАВА		
Наставни предмет Информатика и рачунарство		
Разред: пети	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења : Продубљивање и проширивање знања, умења и вештина ученика који показују посебно интересовање за ПРЕДМЕТ, развијање стваралачког и критичког мишљења, као и оспособљавање за самостално решавање сложенијих практичних и техничких проблема применом стечених знања у реалним ситуацијама, припрема ученика за такмичења		
Тема:	ИКТ Дигитална писменост Рачунарство Пројектна активност	
Начини и поступци	Методе: Вербално-текстуалне методе,Метода монолога (усмено излагање),Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор),Метода дискусије,Текстуална метода,Пројектна	

остваривања садржаја/теме	настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода Технике: учење кроз разговор и комуникацију, учење откривањем, истраживачко и пројектно учење, кооперативно учење, учење решавањем проблема, самостално учење, учење уз примену дигиталних алата Облици рада: индивидуални рад, рад у пару, групни и тимски рад, фронтални рад, индивидуализовани рад и комбиновани облици рада, у складу са способностима, интересовањима и потребама ученика
Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује , прати инструкције, учествује у активностима, , проналази кључне информациј , повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, посматрање активности на часу, усмена и писмена провера знања, анализа ученичких радова, вредновање пројектних задатака, самовредновање и вршњачко вредновање, вођење евиденције о индивидуалном напретку ученика

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Разред:пети	Годишњи фонд часова: 72 + 54
Наставни предмет: Физичко и здравствено васпитање	Недељни фонд часова: 2+1,5
Службени гласник бр: „Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон и 10/2019; „Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025); „Службени гласник РС”, број 104/2024; „Службени гласник РС”, број 10/2024	
Циљ учења предмета Да ученик разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитнообразовним подручјима,унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, и да допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком) , развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним савременим условима живота и рада.	
Опште предметне компетенције Предмет Физичко и здравствено васпитање омогућава ученицима да учествују у разноврсном, безбедном и развојно-прикладном физичком вежбању и физичким активностима, које доприносе њиховом физичком и менталном здрављу,	

школском постигнућу, стицању социјалних вештина и здравих животних навика. Учењем предмета физичко и здравствено васпитање ученици унапређују физичке способности, стичу разноврсне моторичке вештине и оспособљавају се да их користе у различитим условима и животним ситуацијама. Уче основне кретне концепте и стратегије и принципе вежбања. Оснажују се да постављају личне циљеве у домену физичке форме, физичке активности, исхране и других здравих животних навика, које су неопходне за безбедно и компетентно бављење физичким активностима и за формирање основа здравог животног стила. Учествовањем у разноврсним индивидуалним и групним кретним активностима, ученици изграђују самопоуздање, формирају ставове и систем вредности, развијају сарадничке вештине, емпатију и толеранцију, преузимају иницијативу и одговорност, конструктивно комуницирају и схватају значај фер-плеја. Упознају термине везане за физичку активност и здравље. Охрабрују се да изражавају креативност покретом, да разумеју и вреднују своје културно наслеђе у области спорта, рекреације и плеса и да буду отворени за различите културе и традиције. Решавају проблемске ситуације у контексту физичке активности. Упознају се са научним и технолошким аспектима физичке активности и здравља и критички преиспитују утицај личних и срединских фактора на физичку активност, безбедност, здравље појединаца, група и друштва. Одговорно користе различите изворе информација и дигиталне технологије ради унапређивања личног и јавног здравља, као и заштите животне средине.

Међупредметне компетенције

Компетенција за целоживотно учење, естетска компетенција, стицање социјалних вештина и здравих животних навика, изграђује самопоуздање, комуникација, одговоран однос према здрављу, решавање проблема

Активности наставника

Демонстрира, организује, контролише, осигурава безбедност, мери, бележи постигнуте резултате ученика у атлетским дисциплинама, подстичући напредак у односу на претходна лично стање.

Активности ученика

Увежбавају ходање, трчање, поскоке, окрете, колутове, прескоке, акробатику; увежбавају елементе са лоптом; увежбавају игре уз бројање и игре уз музику; такмиче се; анализирају...

Активности ученика у шестом разреду усмерене су на развијање моторичке ефикасности, свести о сопственом телу и одговорности према колективу. Ученик активно учествује у свим фазама часа: самостално изводи вежбе загревања и смиривања организма, усавршава и комбинује технике спортских игара у динамичном окружењу, и примењује принципе фер-плеја током такмичења.

***Напомена за ИОП-1,2,3.**

Школа ће за ученике 5. разреда којима је потребна додатна подршка или показују изузетне способности, израђивати и примењивати Индивидуалне образовне планове (ИОП 1, ИОП 2, ИОП 3).

Начини и поступци остваривања садржаја

Методе рада: Методе моторичког учења, помоћне методе у моторичком учењу, вербална метода, демонстративна метода, аналитичко-синтетичка метода

Технике рада: Техника рада у станицама, техника полигона, техника ситуационог и полуструктурираног вежбања.

	Облици рада: Појединачни, рад у паровима, групни облик рада, фронтални облик рада, рад на станицама, полигонски облик рада, наизменични. ИОП: Ученици по ИОП-у остварују исте стандарде као и остатак одељења, али кроз посебно прилагођене поступке. За ученике са тежим сметњама, садржај 5. разреда се редукује на базичне моторичке форме. Диференцирана настава: Диференцијација по сложености моторичког задатка, диференцијација по обиму и интензитету оптерећења, диференцијација кроз избор реквизита и справа, поступци диференцијације према полу (биолошка диференцијација)
Начини праћења и вредновања постигнућа	Формативно оцењивање, сумативно оцењивање, иницијално и финално тестирање (Радни картон)
Место извођења	Фискултурна сала, школско двориште.
Наставна средства	Уџбеници и приручници, пулсметри и паметне апликације, лаптоп и пројектор, педагошка свеска, штоперица и пиштаљка.
Специфичне предметне компетенције	Основни ниво: СПК1 Ученик зна функцију и у стању је да самостално, правилно изведе једноставне комплексе вежби обликовања (вежбе за загревање и јачање различитих група мишића). Ученик редовно учествује у мерењу својих антропометријских мера (висина, маса) и разуме важност праћења сопственог физичког развоја. Ученик редовно, мотивисано и активно учествује у физичким активностима и програмима усмереним на

	развој и очување базичних моторичких способности (снага, брзина, издржљивост, координација). СПК2 Ученик познаје и примењује основну технику (нпр. вођење лопте, додавање, шут/сервис) у изабраним мини-играма (кошарка, одбојка, рукомет или фудбал). Изводи елементе природних кретања – правилно трчи на кратким стазама из високог старта, изводи једноставан скок у даљ и баца лакше реквизите (медицинку или вортекс) прилагођеном техником. На тлу изводи основне елементе као што су колут напред (уз евентуалну мању помоћ/асистенцију наставника) и одржава равнотежу у статичним положајима и једноставним кретањима. СПК 3 Ученик разуме и редовно примењује основне хигијенске мере – обавезно пресвлачење у спортску опрему пре часа и одржавање хигијене (прање руку, коришћење пешкира) након вежбања. Свестан је важности ношења адекватне спортске обуће (патика) ради спречавања повреда и уредно одлаже своје ствари у свлачионици. Препознаје важност уноса воде током и након напора, зна да објасни зашто су воће и умерена исхрана важни за његову енергију, а брза храна штетна. Средњи ниво:
--	---

	СПК1 Ученик самостално, правилно и са одговарајућим интензитетом изводи комплекс вежби обликовања (за загревање и јачање), јасно разликујући вежбе за различите мишићне групе (врат, рамени појас, труп, ноге). Ученик разуме и зна да објасни како конкретне физичке активности утичу на развој његових моторичких способности (нпр. како трчање развија издржљивост, а склекови или чучњеви снагу). Активно учествује у праћењу свог физичког развоја и тестирању моторичких способности, показује интересовање за сопствене резултате и труди се да их побољша у односу на претходно мерење. Правилно примењује специфичне превентивне вежбе за јачање мишића леђа, стомака и стопала, свестан важности очувања правилног држања тела у овом узрасту. СПК2 Ученик течно и прецизно изводи елементе технике (нпр. двокорак и вођење лопте у кошарци, одбијање лопте чекићем/прстима у одбојци, шут на гол из кретања у рукомету/фудбалу). У игри доноси добре одлуке – правилно се открива, правовремено додаје лопту и поштује тактичку позицију. Правилно демонстрира технику ниског и високог старта, ефикасно одржава брзину током трчања на кратким стазама и изводи скок у даљ са јасним замахом и правилним доскоком. Потпуно самостално и технички исправно изводи колут напред и колут назад на тлу. Успешно повезује неколико гимнастичких елемената у једноставну мини-
--	---

	састав (нпр. колут, вага, окрет). СПКЗ Ученик уме детаљно да објасни зашто су загревање на почетку и хлађење/истезање на крају часа кључни за спречавање повреда и упале мишића. Самостално уочава потенцијалне опасности у простору за вежбање (нпр. неисправно постављена справа или влажан под) и правовремено реагује како би заштитио себе и друге. Уме самостално да састави једноставан предлог здравог оброка пре и после тренинга, знајући које намирнице дају брзу енергију (угљени хидрати), а које помажу опоравак (протеини), и потпуно избегава штетне супстанце (енергетска пића). Напредни ниво: СПК Ученик је способан да самостално осмисли и предводи целу групу (или одељење) кроз компликованији комплекс вежби обликовања, правилно објашњавајући сврху сваке вежбе. Континуирано остварује натпросечне резултате на тестирањима моторичких способности у односу на своју генерацију. Зна самостално да анализира свој напредак и планира додатне активности за унапређење слабијих резултата. Трајно примењује правилно држање тела у свим животним ситуацијама (при седењу у клупи, ношењу ранца, ходању). Препознаје лоше навике код вршњака и уме да им предложи адекватне корективне вежбе.
--	--

	СПК2 Елементе технике изводи брзо, прецизно и са лакоћом у условима реалне и динамичне игре. Одлично предвиђа потезе противника, креира акције у нападу, успешно организује одбрану тима и помаже саиграчима који слабије владају техником. Показује високу техничку прецизност у свим фазама дисциплина (ефикасно убрзање из ниског старта, правилно одржавање максималне брзине, тачан залет и фаза лета код скока у даљ). Изводи сложеније акробатске саставе на тлу (нпр. повезани колупови, звезда, премети) са израженом естетском компонентом, стабилношћу и правилном амплитудом покрета. Способан је да безбедно асистира и чува друге ученике током вежбања. СПК3 Потпуно разуме дугорочне бенефите физичке активности на ментално и физичко здравље. Кроз своје понашање активно промовише здрав начин живота међу вршњацима у школи и ван ње. Самостално контролише свој дневни режим исхране и хидратације према данима када има већи физички напор. Свесно бира хранљиве намирнице и у потпуности одбацује лоше навике без притиска родитеља или наставника.
Корелација	Математика, физика, музичка култура, биологија

Наставна тема/област:	Физичке способности и моторичке вештине
Садржај теме	Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине /атлетика Техника истрајног трчања, техника спринтерског трчања, високи и ниски старт, скок у вис, бацање вортекса, скок у даљ.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: - примени једноставне двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - примењује правилну технику дисања приликом вежбања; - одржава равнотежу у различитим кретањима - правилно држи тело - правилно подиже , носи и спушта терет
Наставна тема/област:	Спортска гимнастика
Садржај теме	Основни садржаји: Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису

	Ниска греда Гимнаст. полигон Препоручени садржаји Вежбе на тлу (напредне варијанте) Прескок Вежбе у упору (сложенији састав) Вежбе у вису (сложенији састав)
Исходи наставе и учења у оквиру теме	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: -одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела -користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри -процени сопствене могућности за вежбање у гимнастичи.
Наставна тема/област:	Основе тимских и спортских игара
Садржај теме	Основи садржаји: Кошарка: Основни елементи технике и правила: кретање у основном ставу у одбрани, контрола лопте у месту и кретању, вођење лопте, дриблинг, хватања и додавања лопте, шутирања, принципи индивидуалне одбране, откривање и покривање (сарадња играча), – основна правила кошарке. Проширени садржаји Напредни елементи технике, тактике и правила игре: – дриблинг (сложеније варијанте), – финтирање. Основни принципи колективне одбране и напада.

Исходи наставе и учења у оквиру теме	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: -користи елементе технике у игри -примењује основна правила кошарке у игри -учествује на унутародељењским такмичењима
Наставна тема/област:	Плес и ритмика
Садржај теме	Основи садржаји: Покрети уз ритам и уз музичку пратњу Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја у којем се школа налази Препоручени садржаји Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложени скокови кроз вијачу
Исходи наставе и учења у оквиру теме	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: -изведе кретања,вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу -игра народно коло -изведе кретања у различитом ритму -изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура.
Наставна тема/област:	Физичка и здравствена култура Физичко вежбање и спорт
Садржај теме	Основна правила вежбања Основна правила Рукомета-мини рукомета и правила Малог фудбала Понашање према осталим субјектима у игри(према судији,играчима супротне и сопствене екипе) Чување и одржавање материјалних добара којасе користе у вежбању

	Уредно постављање и склањање справа иреквизита неопходних за вежбање Облици насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација) Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта Развој физичких способности у функцији сналажења у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...) Повезаност физичког вежбања и естетике Значај вежбања у породици Планирање вежбања у оквиру дневних активности
Исходи наставе и учења у оквиру теме	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: објасни својим речима сврху и значај вежбања -користи основну терминологију вежбања -поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама -примени мере безбедности током вежбања -одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторијама за вежбање -примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама -навија и бодри ученике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин -користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско рекреативних активности -прихвати сопствену победу и пораз у складу са ферплејом
Наставна тема/област:	Здравствено васпитање
Садржај теме	Значај физичке активности за здравље. Поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања Последице неодржавања хигијене – хигијена пре и после вежбања Значај употребе воћа и поврћа у исхрани Последице неправилне исхране и прекомерног уношења енергетских напитака Поступци ученика након повреда (тражење помоћи) Вежбање и играње у различитим временским условима (упутства за игру и вежбање наотвореном простору) Чување околине на отвореним просторима изабраним за вежбање

	Последице конзумирања дувана.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: -примењује научен у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама -препозна лепоту кретања и покрета у физичком вежбању и спорту -направи план дневних активности. наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље -разликује здраве и нездраве начине исхране -направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника -примењује здравствено-хигијенске мере пре,у току и после вежбања -препозна врсту повреде -правилно реагује у случају повреде -чува животну средину током вежбања.
Наставна тема/област:	Активности у природи
Садржај теме	Крос, пешачење
Исходи наставе и учења у оквиру теме	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: -примени технике и тактику трчања кроса -прихвати сопствену победу и пораз у складу са ферплејом -користи и практикује крос трчања у свакодневном животу, -организује рекреацију
Наставна тема/област:	Обавезне физичке активности

Садржај теме	Основни садржаји: Развијање моторичких способности Значај физичке активности за здравље Бадминтон Оријентиринг, такмичење Стреличарство Последице неодржавања хигијене – хигијена пре и после вежбања Чување околине на отвореним просторима изабраним за вежбање
Исходи наставе и учења у оквиру теме	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: -наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље -примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и после вежбања -чува животну средину током вежбања -аутоматизује елементарну технику датих спортских грана и побољша координацију и моторику у служби истих.

Образовни стандарди			
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Физичке способности и моторичке вештине	ФЗВ.ОО.О.1.1. Дају типичне примере за различите типове физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају	ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих	ФЗВ.ОО.Н.3.1. Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и

	правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.6.Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. ФЗВ.ОО.О.1.7.Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.8.Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.3.5.Примењују адекватне вежбе за унапређивање	моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.1.7.Демонстрирају моторичке вештине у различитим условима у складу са постављеним задацима. ФЗВ.ОО.С.1.8.Објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.1.9.Изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења, користећи основне математичке концепте. ФЗВ.ОО.С.2.1.Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења. ФЗВ.ОО.С.2.2.Дају вршњацима повратне информације о извођењу	интересовањима. ФЗВ.ОО.Н.3.4.Уз одговарајућу помоћ креирају и спроводе план за побољшање или очување сопственог нивоа физичке активности и моторичких способности и прате његове ефекте.
--	---	--	---

	моторичких способности.	моторичких вештина ради побољшања извођења. ФЗВ.ОО.С.2.5. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања.	
Спортска гимнастика	ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.2.4. Бирају одговарајуће стратегије при решавању различитих кретних	ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.2.3. Користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела приликом извођења моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.3.2. Правилно реагују у	ФЗВ.ОО.Н.3.2. Решавају проблемске ситуације, креирајући различита решења у одабраним спортским и рекреативним активностима.

	проблема. ФЗВ.ОО.О.3.4.Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. ФЗВ.ОО.О.3.7.Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације).	случају повреде приликом физичке активности.	
Основе тимских и спортских игара	ФЗВ.ОО.О.1.8.Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.9.Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10.Ефективно комуницирају и сарађују током	ФЗВ.ОО.С.1.6.Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.3.3.Користе и комбинују специјализоване моторичке вештине у разноврсним ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности). ФЗВ.ОО.С.3.6.Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. ФЗВ.ОО.С.3.10.Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања,	ФЗВ.ОО.Н.2.4.Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. ФЗВ.ОО.Н.3.2.Решавају проблемске ситуације, креирајући различита решења у одабраним спортским и рекреативним активностима.

	физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11.Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање. ФЗВ.ОО.О.2.1.Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског кара ФЗВ.ОО.О.3.8.Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике. ктера.	спорта и физичке активности у усменој и писаној комуникацији у различитим ситуацијама.	
Плес и ритмика	ФЗВ.ОО.О.1.7.Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.8.Демонстрирају добру контролу и координацију	ФЗВ.ОО.С.1.16.Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу. ФЗВ.ОО.С.2.3.Користе повратне	ФЗВ.ОО.Н.3.2.Решавају проблемске ситуације, креирајући различита решења у одабраним спортским и рекреативним активностима.

	покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима. ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације).	информације ради побољшања контроле и координације тела приликом извођења моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.3.9. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу, као и наслеђе других.	
Физичка и здравствена култура Физичко вежбање и спорт	ФЗВ.ОО.О.1.1. Дају типичне примере за различите типове физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за	ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности ФЗВ.ОО.С.1.4. Објашњавају како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на	ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. ФЗВ.ОО.Н.2.1. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и

	вежбање. ФЗВ.ОО.О.1.9.Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.11.Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање. ФЗВ.ОО.О.3.2.Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. ФЗВ.ОО.О.3.4.Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. ФЗВ.ОО.О.3.8.Поштују друге	њене ефекте. ФЗВ.ОО.С.1.11.Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт. ФЗВ.ОО.С.1.15.Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом. ФЗВ.ОО.С.2.4.Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. ФЗВ.ОО.С.2.6.Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената. ФЗВ.ОО.С.3.8.Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у	здравље. ФЗВ.ОО.Н.2.3.Адекватно користе различите изворе информација о физичкој активности, исхрани и здрављу на страном језику. ФЗВ.ОО.Н.2.5.Адекватно користе дигитална и технолошка знања, као и принципе различитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу. ФЗВ.ОО.С.3.8.Користе одговарајуће термине из различитих језика ради претраге дигиталних и других извора информација из области физичке активности и здравља.
--	--	--	---

	учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике. ФЗВ.ОО.О.3.9.Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.	школи, при чему се одговорно односе према животној средини.	
Здравствено васпитање	ФЗВ.ОО.О.1.2.Тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената. ФЗВ.ОО.О.1.3.Препознају и описују промене које настају у организму током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.5.Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.2.2.Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према	ФЗВ.ОО.С.1.2.Анализирају значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. ФЗВ.ОО.С.1.10.Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. ФЗВ.ОО.С.1.12.Објашњавају основне принципе правилне исхране. ФЗВ.ОО.С.1.14.Препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци,	ФЗВ.ОО.Н.1.2.Критички анализирају сопствени образац исхране. ФЗВ.ОО.Н.1.3.Објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља. ФЗВ.ОО.Н.3.5.Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем. ФЗВ.ОО.Н.3.6.Подстичу друге да се баве физичком активношћу

	животној средини. ФЗВ.ОО.О.3.3.Пореде карактеристике правилне и неправилне исхране. ФЗВ.ОО.О.3.4.Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. ФЗВ.ОО.О.3.6.Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.9.Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.	допинга и енергетских пића. ФЗВ.ОО.С.3.4.Критички се односе према употреби психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. ФЗВ.ОО.С.3.5.Примењују основне принципе правилне исхране у свакодневном животу. ФЗВ.ОО.С.3.7.Препознају ризик седентарних активности и коригују свој образац дневних активности у складу са тим.	ради очувања здравља. ФЗВ.ОО.С.3.9.Уз одговарајућу помоћ креирају и спроводе план правилне исхране.
Активности у природи	ФЗВ.ОО.О.1.8.Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина.	ФЗВ.ОО.С.1.5.Анализирају утицај срединских фактора (температура, влажност ваздуха, загађеност ваздуха/воде, УВ зрачење, ветар и др.) на физичку	ФЗВ.ОО.Н.2.2.Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. ФЗВ.ОО.Н.3.3.Учествују у

	ФЗВ.ОО.О.1.9.Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.2.2.Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. ФЗВ.ОО.О.2.4.Бирају одговарајуће стратегије при решавању различитих кретних проблема. ФЗВ.ОО.О.3.7.Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације).	активност и здравље људи. ФЗВ.ОО.С.1.13.Користе одећу, опреме и једноставна средства и алате на безбедан начин приликом боравка у природи. ФЗВ.ОО.С.3.1.Редовно се баве физичком активношћу на нивоу који превазилази основне препоруке јавног здравља.	догађајима који промовишу физичку активност, здравље и заштиту животне средине у локалној заједници. ФЗВ.ОО.Н.3.7.Идентификују понуду спортских и рекреативних активности и ресурса у локалној средини.
--	--	--	--

Обавезне физичке активности	ФЗВ.ОО.О.1.2.Тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената. ФЗВ.ОО.О.1.8.Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.2.2.Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. ФЗВ.ОО.О.2.3.Редовно учествују у различитим вежбањима ради унапређивања моторичких способности. ФЗВ.ОО.О.3.6.Одржавају личну и колективну хигијену током	ФЗВ.ОО.С.1.5.Анализирају утицај срединских фактора (температура, влажност ваздуха, загађеност ваздуха/воде, УВ зрачење, ветар и др.) на физичку активност и здравље људи. ФЗВ.ОО.С.1.13.Користе одећу, опреме и једноставна средства и алате на безбедан начин приликом боравка у природи. ФЗВ.ОО.С.3.1.Редовно се баве физичком активношћу на нивоу који превазилази основне препоруке јавног здравља.	ФЗВ.ОО.Н.2.2.Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. ФЗВ.ОО.Н.3.3.Учествују у догађајима који промовишу физичку активност, здравље и заштиту животне средине у локалној заједници. ФЗВ.ОО.Н.3.7.Идентификују понуду спортских и рекреативних активности и ресурса у локалној средини.
---	---	---	---

	вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.		
--	---	--	--

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ**НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**

Разред:пети	Годишњи фонд часова:72
Наставни предмет:немачки језик	Недељни фонд часова:2
Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон и 10/2019, Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025)	
Циљ учења предмета –Циљ наставе и учења страног језика јесте да ученик усвајањем функционалних вештина и знања о језичком систему и култури развије комуникативну компетенцију и општу, функционалну и дигиталну писменост и оспособи се за усмену, писану и мултимодалну комуникацију; изгради свест о поштовању културних и индивидуалних различитости, формира критичко мишљење и вредносне ставове, унапређује креативност и стратегије учења и рада у контексту целоживотног учења.	
Опште предметне компетенције --Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата	

поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

Међупредметне компетенције -Компетенција за целоживотно учење,Комуникација ,Рад с подацима и информацијама ,Дигитална компетенција, Решавање проблема,Сарадња ,Одговорно учешће у демократском друштву,Одговоран однос према здрављу, Одговоран однос према околини,Естетичка компетенција ,Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

Активности наставника - планира, припрема, водиразговор; примењује различите облике и методе рада;демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима;Проверава остварености схода

Активности ученика --активно прати и слуша, сарађује, препознаје ,прати инструкциј,учествује у активностима,чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације ,описује,учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми,примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима,поставља питања и даје одговоре,пише саствае,поруке,приче,учествује у групном раду,ради у пару,учествује у изradi пројекта

*Напомена за ИОП-1,2,3.-Што већа индивидуализација наставе у зависности од могућности ученика Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја Показивање илустрација и назива појмова; рад уз помоћ боја, симбола и слика; препознавање језичких појмова помоћу фотографија и илустрација; повезивање појмова и слика ; заокруживање тачних одговора; кратке усмене одговоре уз подршку наставника; рад у пару са учеником који пружа подршку; гледање едукативних видео-садржаја; израда паноа, цртежа или презентацијаа; сортирање појмова по групама (именице,придеви,глаголи); објашњавање граматичких садржаја једноставним реченицама;истраживање занимљивости о државама и народима земаља немачког говорног подручја	
Начини и поступци остваривања садржаја	Методе рада:Вербално-текстуалне методе,Метода монолога (усмено излагање),Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор),Метода дискусије,Текстуална метода,Пројектна настава,Проблемска настава,Кооперативно учење,Истраживачка метода,аудитивна метода Технике рада:Олуја идеја , ИНСЕРТ техника (INSERT метод), Једноминутни есеј (Minute paper) ,Коцкарење, Игра улога (Role-play) ,Мисли – Размени у пару (Think-Pair-Share) , Слагалица (Jigsaw) ,Учење по станицама Облици рада:фронтални, индивидуални,рад у пару и у групи,индивидуални рад,игровне активности ИОП: Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка: просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...) ;што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима ;размена искустава и сарадња са члановима

	Већа и стручним сарадницима у школи... ;коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем Диференцирана настава: Диференцирана настава у немачком језику за 5. разред подразумева прилагођавање наставе различитим способностима, интересовањима и темпу учења ученика. Циљ је да сваки ученик напредује у складу са својим могућностима и да активно учествује у наставном процесу. У диференцираној настави ученици не морају сви радити исте задатке на исти начин и истим темпом. Наставник организује наставу према нивоу знања ученика; према интересовањима ученика; према темпу рада; индивидуалним, паровским и групним радом; различитим наставним средствима и изворима знања. Најчешћи облици организације су: индивидуализовани задаци, рад у групама различитог нивоа, изборни задаци, пројектна и истраживачка настава, додатна и допунска настава. У настави немачког језика диференцијација се може спроводити кроз: различите задатке за све четири језичке вештине (читање, слушање, писање, говор), граматичке садржаје и вокабулар, истраживање држава земаља немачког говорног подручја
Начини праћења и вредновања постигнућа	1. Формативно праћење (Праћење у току учења), Формативно оцењивање се бележи у педагошкој документацији наставника и служи за усмеравање процеса учења. Редовна активност: Бележење залагања, мотивације и јављања на часу. Домаћи задаци: Контрола редовности и квалитета самосталног рада. Кратке провере: Ненајављени тестови до 15 минута који се не оцењују сумативно. Формативна повратна информација: Давање јасних смерница ученику о томе шта је добро, а шт треба да

	поправи.Самооцењивање: Подстицање ученика да сами процене свој напредак.Вршњачко оцењивање: Развијање критичког мишљења кроз међусобну процену радова.2. Сумативно праћење (Вредновање исхода)Сумативно оцењивање се спроводи на крају одређене наставне целине или периода и резултирабројчаном или овом званичном оценом.Усмена провера: Директни разговор који омогућава праћење начина резонувања ученика.Писмена провера: Најављени контролни задаци, тестови знања и писмени задаци. Пројектна настава: Вредновање групних или појединачних пројеката и презентација. Методе и алати за бележење напреткаЗа систематизацију података о постигнућима, наставници користе специјализоване инструменте:Педагошка свеска (евиденција): Локално место за бележење запажања о раду ученика.Ученички портфолио: Збирка најбољих радова, пројеката и самопроцена ученика.Е-дневник: Званична платформа за увид у оцене и напомене наставника доступна и родитељима.Дневници учења: Белешке у којима ученици сами наводе своје изазове и постигнућа.Чекиране листе (Checklists): Брзи преглед остварености конкретних вештина и исхода.
Место извођења	учионица
Наставна средства	Уџбеник,радна свеска,свеска,табла,пројектор,копјутер ,интерактивни уџбеник
Специфичне предметне компетенције	Основни ниво: СПК1Ученици познају изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Ученици исправно записују најчешће увежбане речи и језичке конструкције. Познају ограничени репертоар најфреквентнијих основних правила морфолошких облика и једноставних синтаксичких структура. Користе елементарне и најфреквентније речи и изразе за исказивање основних

	комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе најједноставнијих порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена.. Ученици познају и разумеју основне природне и друштвене специфичности културе страног језика који уче, основне сличности и разлике између своје и стране културе. СПК2 Ученици препознају и разумеју вербалне и невербалне садржаје најједноставнијих порука на страном језику и примењују најосновније стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју основне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, прибегавајући матерњем и другим језицима које користе. СПК3 Ученици учествују у елементарним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговорног говора, као и најједноставније писане текстове у линеарној и хипертекстуалној форми, реализују најосновније видове писане и усмене продукције и интеракције који се тичу њихових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања (поздрављање, представљање, добродошлица, опраштање, захваљивање, пружање и размена основних података и информација). Ученици примењују базичне стандарде и правила интеркултурне комуникације. На најједноставнији начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и базичне стратегије учења и рада.
--	--

	Средњи ниво: СПК1 Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културе језика који уче. СПК2 Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења.. СПК3 Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују
--	---

	кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада. Напредни ниво: СПК1 Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом. СПК2 Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате.
--	---

	СПКЗ Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језика који уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.
Корелација	Српски језик, енглески језик, географија, историја, музичка култура, грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање
Наставна тема/област:	Лични идентитет
Садржај теме	Намештај, активности у слободно време * именице и одређени члан у номинативу * промена глагола spielen, kommen, heißen, sein (ich, du) * предлози Aus, in и градови * поздрављање отпоздрављање * исказивање мишљења * питање за име * исказивање да се нешто не зна - представљање * навођење порекла и места становања
Исходи наставе и	* разуме и користи основни вокабулар везан за лични идентитет, намештај и активности у слободно време * представља себе и друге особе на једноставан начин * користи именице и одређени члан у номинативу *

учења у оквиру теме	користи основне облике глагола spielen, kommen, heißen, sein у лицима ich и du *користи предлоге aus и in уз градове у једноставним реченицама *поздравља и отпоздравља у свакодневној комуникацији *поставља питање за име и одговара на њега* изражава мишљење на једноставан начин *изражава да нешто не зна у основним комуникативним ситуацијама * наводи порекло и место становања * користи основне граматичке структуре у усменој и писаној комуникацији *учествује у једноставним дијалозима о себи и свом окружењу
Наставна тема/област:	Слободно време
Садржај теме	-врсте спортова,активности у слободно време*промена глагола spielen,klettern,singen,sein(er/sie,wir,ihr)*синтакса место глагола у обавештајној речници*питања на слово w,да /не питања *представљање некога*именовање активности*именовање радње која се обавља радо/нерадо*давање,прихватање или одбијање предлога*описивање активности пријатеља
Исходи наставе и учења у оквиру теме	· разуме и користи основни вокабулар везан за спортове и активности у слободном времену * описује активности у слободном времену и спортске активности једноставним реченицама * користи основне облике глагола spielen, klettern, singen, sein у лицима er/sie, wir, ihr * примењује основну синтаксу и место глагола у обавештајним реченицама * поставља питања са упитним речима (W-питања) и да/не питања * представља друге особе на једноставан начин *именује различите активности у слободно време * изражава шта воли и шта не воли да ради *даје, прихвата и одбија предлоге у свакодневној комуникацији *описује активности пријатеља једноставним реченицама *користи основне граматичке структуре у усменој и писаној комуникацији
Наставна тема/област:	Хобији

Садржај теме	--активности у слободно време,државе,спорт,музика*правилни глаголи и глагол бити (sie - множина)*предлог in уз град/државу*Sein(wir ,ihr)*негација nicht*именовање локације неког места*питања -како си
Исходи наставе и учења у оквиру теме	· разуме и користи основни вокабулар везан за хобије, активности у слободно време, државе, спорт и музику *описује своје и туђе хобије једноставним реченицама *користи правилне глаголе у презенту и глагол sein у облику за sie (множина) * користи облике глагола sein у лицима wir и ihr * користи предлог in уз градове и државе * користи негацију nicht у једноставним реченицама * именује и описује локације места на једноставан начин *поставља и одговара на питање „Како си?“ * учествује у једноставним дијалозима о хобијима и слободном времену * користи основне граматичке структуре у усменој и писаној комуникацији
Наставна тема/област:	Школа
Садржај теме	-школски предмети,језици,активности у слободно време*промена глагола finde,sprechen,haben (ich,du ,er/sie)*синтакса-положај субјекта и глагола у обавештајној реченици*одговарање на питања са Doch*предлог am уз дане у недељи*разговор о распореду часова или о недељном олану*исказивање мишљења*разговор о знању језика*потврдно или одрично одговарање на питања
Исходи наставе и учења у оквиру теме	· разуме и користи основни вокабулар везан за школске предмете, језике и активности у слободно време * описује школске активности и школски живот једноставним реченицама *користи глаголе finden, sprechen, haben у лицима ich, du, er/sie *примењује правилан ред речи (субјекат и глагол) у обавештајној реченици * одговара на питања користећи doch у потврдним и корективним одговорима * користи предлог am уз дане у недељи *разговара о распореду часова и недељном плану * изражава мишљење на једноставан начин *разговара о знању језика и школским предметима * даје потврдне и одричне одговоре на једноставна

	питања * учествује у једноставним дијалозима о школи и учењу* користи основне граматичке структуре у усменој и писаној комуникацији
Наставна тема/област:	Школски прибор
Садржај теме	-школски прибор*именице и неодређени члан у номинативу и акузативу*именице и одређени члан у номинативу и акузативу*глаголи уз акузатив*промена глагола möchten*именовање нечега или некога*исказивање жеље
Исходи наставе и учења у оквиру теме	разуме и користи основни вокабулар везан за школски прибор *именује школски прибор и предмете у учионици * користи именице и неодређени члан у номинативу и акузативу у једноставним реченицама * користи именице и одређени члан у номинативу и акузативу *користи глаголе са акузативом у основним комуникативним ситуацијама* користи глагол möchten у изражавању жеље *именује особе и предмете у свакодневной комуникацији *изражава жеље на једноставан начин * повезује школски прибор са школским активностима * користи основне граматичке структуре у усменој и писаној комуникацији
Наставна тема/област:	Активности и дневне обавезе
Садржај теме	-договори,активности у слободно време,прилошке одредбе,делови дана,приватно гледање на сат*синтакса *реченице са модалним глаголом*модални глаголи müssen,können*предлози Am уз делове дана и im уз сате*договарање *давање,прихватање или одбијање предлога*употреба прилошких одредби за време
Исходи наставе и учења у	· разуме и користи основни вокабулар везан за дневне обавезе, договоре и активности у слободно време * описује дневни распоред и активности користећи прилошке одредбе за време * користи делове дана у комуникацији и говори о приватном гледању на сат * користи модалне глаголе müssen и können у

оквиру теме	једноставним реченицама *гради реченице са модалним глаголима у основној синтакси * користи предлог <i>am</i> уз делове дана и <i>im</i> уз сате * договара се о времену и активностима на једноставан начин *даје, прихвата и одбија предлоге у свакодневной комуникацији
Наставна тема/област:	Породица
Садржај теме	-чланови породице,државе ,занимања*присвојни члан <i>Mein, dein</i> *предлог <i>Aus</i> уз државе*негација <i>kein</i> у номинативу и акузативу*именовање нечега*разговор о породици*описивање некога*разговор о занимањима*исказивање претпоставке*исказивање земље порекла
Исходи наставе и учења у оквиру теме	· разуме и користи основни вокабулар везан за чланове породице, државе и занимања *описује породицу и породичне односе једноставним реченицама * користи присвојне чланове <i>mein</i> и <i>dein</i> у основним комуникативним ситуацијама*користи предлог <i>aus</i> уз државе у једноставним реченицама *користи негацију <i>kein</i> у номинативу и акузативу *именује особе, предмете и појаве у свакодневной комуникацији *учествује у разговору о породици *описује особе једноставним реченицама *разговара о занимањима чланова породице * изражава претпоставку у једноставним ситуацијама * наводи земљу порекла * користи основне граматичке структуре у усменој и писаној комуникацији
Наставна тема/област:	Куповина
Садржај теме	-пића,животне намирнице,бројеви до 100,цене*промена глагола <i>mögen</i> *учтиво обраћање*именице у множини*присвојни члан <i>Mein, dein</i> у множини*исказивање допадања/недопадања*учтиво поздрављање и одпоздрављање*информисање о цени*извињења
Исходи	· разуме и користи основни вокабулар везан за пиће, животне намирнице, бројеве до 100 и цене *описује и

наставе и учења у оквиру теме	именује производе у продавници у једноставним реченицама *користи глагол mögen у изражавању допадања и недопадања * користи учтиво обраћање у свакодневним комуникативним ситуацијама * користи именице у множини у основним реченицама *користи присвојне чланове mein и dein у множини *изражава допадање и недопадање на једноставан начин *учтиво поздравља и отпоздравља у комуникацији * тражи и даје информације о цени *користи извињење у свакодневној комуникацији * учествује у једноставним дијалозима у продавници +користи основне граматичке структуре у усменој и писаној комуникацији
Наставна тема/област:	Навике у исхрани
Садржај теме	-животне намирнице,оброци,дневне активности*промена глагола essen,schlafen *личне заменице у номинативу Er/sie/es ,sie*глаголи са раздвојним префиксом Aufstehen,aufräumen,einkaufen*присвојни члан Sein,ihr*предлози Von..bis*описивање једног дана*коришћење прилошких одредби за време*исказивање изненађености
Исходи наставе и учења у оквиру теме	· разуме и користи основни вокабулар везан за животне намирнице, оброке и дневне активности *описује навике у исхрани једноставним реченицама * користи глаголе essen и schlafen у једноставним облицима * користи личне заменице у номинативу (er, sie, es, sie – множина)* користи глаголе са раздвојним префиксом: aufstehen, aufräumen, einkaufen * користи присвојне чланове sein и ihr у једноставним реченицама* користи предлог von ... bis у изражавању времена *описује један дан и дневне активности * користи прилошке одредбе за време у реченицама * изражава изненађеност у свакодневној комуникацији *повезује оброке, активности и време у једноставним описима *користи основне граматичке структуре у усменој и писаној комуникацији

Образовни стандарди			
Наставна	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:

тема-област Лични идентитет	– CJ2.OO.O.3.12. „Учествују у интеракцији уз помоћ и подршку, користећи најједноставнија језичка средства (приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних личних података, тражења и добијања информација, предмета, услуга).”– CJ2.OO.O.3.14. „Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на слична питања саговорника.”	–CJ2.OO.C.3.12. „Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама.”– CJ2.OO.C.3.14. „Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника.	– CJ2.OO.H.3.12. „Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме.”– CJ2.OO.H.3.14. „Постављају неколико повезаних питања у низу у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама; одговара на слична питања саговорника.”
---	--	---	---

Слободно време	– CJ2.OO.O.3.13. „Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника.”– CJ2.OO.O.3.15. „Најједноставнијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења.”– CJ2.OO.O.1.4. „Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама.”	– CJ2.OO.C.3.13. „Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање.”– CJ2.OO.C.3.15. „Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете користећи једноставна језичка средства.”– CJ2.OO.C.1.4. „Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких	– CJ2.OO.H.3.13. „Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и свакодневни (приватан) живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору.”– CJ2.OO.H.3.15. „Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима.”– CJ2.OO.H.1.4. „Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и
------------------------------	--	---	---

		структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.”	независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију.”
Хобији	– CJ2.OO.O.3.13. „Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника.”– CJ2.OO.O.3.14. „Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на слична питања саговорника.”– CJ2.OO.O.1.3.	– CJ2.OO.C.3.13. „Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање.”– CJ2.OO.C.3.14. „Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника.”– CJ2.OO.C.1.3. „Познају и користе ограничен	– CJ2.OO.H.3.13. „Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и свакодневни (приватан) живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору.”– CJ2.OO.H.3.14. „Постављају неколико повезаних питања у низу у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама; одговара на слична питања саговорника.”– CJ2.OO.H.1.3. „Познају и користе ограничен репертоар основних правила и

	„Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију.”	репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.”	образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију.”
Школа	– CJ2.OO.O.3.13. „Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника.”– CJ2.OO.O.3.14. „Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским	CJ2.OO.C.3.13. „Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање.”– CJ2.OO.C.3.14. „Постављају једноставна питања о	CJ2.OO.H.3.13. „Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и свакодневни (приватан) живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору.”– CJ2.OO.H.3.14. „Постављају неколико повезаних питања у низу у вези с личним

	темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на слична питања саговорника.”– CJ2.OO.O.1.4. „Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама.”	темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника.”–CJ2.OO.C.1.4. „Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.”	потребама, интересовањима, обавезама, жељама; одговара на слична питања саговорника.”– CJ2.OO.H.1.4. „Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију.”
Школски прибор	– CJ2.OO.O.3.13. „Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника.”–	CJ2.OO.C.3.13. „Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање.”–	– CJ2.OO.H.3.13. „Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и свакодневни (приватан) живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору.”– CJ2.OO.H.3.15.

	CJ2.OO.O.3.15. „Најједноставнијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења.”– CJ2.OO.O.1.3. „Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију.”	CJ2.OO.C.3.15. „Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете користећи једноставна језичка средства.”– CJ2.OO.C.1.3. „Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.”	„Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима.”– CJ2.OO.H.1.3. „Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију.”
--	--	---	--

Активности и дневне обавезе	– CJ2.OO.O.3.12. „Учествују у интеракцији уз помоћ и подршку, користећи најједноставнија језичка средства (приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних личних података, тражења и добијања информација, предмета, услуга).”– CJ2.OO.O.3.15. „Најједноставнијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења.”– CJ2.OO.O.1.4. „Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете	– CJ2.OO.C.3.12. „Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама.”– CJ2.OO.C.3.15. „Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете користећи једноставна језичка средства.”– CJ2.OO.C.1.4. „Познају и повремено користе	– CJ2.OO.H.3.12. „Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме.”– CJ2.OO.H.3.15. „Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима.”– CJ2.OO.H.1.4. „Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете
------------------------------------	--	---	--

	комуникацију у искуствено блиским ситуацијама.”	ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.”	комуникацију
Породица	– CJ2.OO.O.3.13. „Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника.”– CJ2.OO.O.3.14. „Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на	– CJ2.OO.C.3.13. „Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање.”– CJ2.OO.C.3.14. „Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања	– CJ2.OO.H.3.13. „Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и свакодневни (приватан) живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору.”– CJ2.OO.H.3.14. „Постављају неколико повезаних питања у низу у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама; одговара на слична питања саговорника.”– CJ2.OO.H.1.3.

	слична питања саговорника.”– CJ2.00.0.1.3. „Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију.”	саговорника.”– CJ2.00.C.1.3. „Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	„Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију.”
Куповина	– CJ2.00.0.3.13. „Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника.”– CJ2.00.0.3.14.	CJ2.00.C.3.13. „Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање.”– CJ2.00.C.3.14.	CJ2.00.H.3.12. „Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме.”– CJ2.00.H.3.15. „Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране

	„Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на слична питања саговорника.”– CJ2.00.O.1.3. „Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију.”	„Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника.”– CJ2.00.C.1.3. „Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима.”– CJ2.00.H.1.4. „Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију
Навике у исхрани	– CJ2.00.O.3.13. „Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место	CJ2.00.C.3.13. „Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места,	CJ2.00.H.3.13. „Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и свакодневни (приватан) живот, свакодневне активности и навике,

	становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника.”– CJ2.OO.O.3.14. „Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на слична питања саговорника.”– CJ2.OO.O.1.3. „Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију.”	уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање.”– CJ2.OO.C.3.14. „Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника.”– CJ2.OO.C.1.3. „Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору.”– CJ2.OO.H.3.14. „Постављају неколико повезаних питања у низу у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама; одговара на слична питања саговорника.”– CJ2.OO.H.1.3. „Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију.”
--	--	--	--

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Наставни предмет немачки језик		
Разред: пети	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: Ученици овладавају комуникативним вештинама и развијају способности и методе учења немачког језика; развијају сазнајне и интелектуалне способности, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова; развијање општих и специфичних стратегија учења и критичког мишљења; развијање способности за самостално, аутономно учење, тражење, селекцију и синтезу информација до којих долази кроз самосталан рад и претраживање изворника различитог типа (писани и електронски извори, самостална истраживања на терену, интервјуи, итд.); . Стичу позитиван однос према себи и као појединцу и истовремено као члану заједнице. Ученици упознају друге културе и друге језике и тако развијају позитиван однос према сопственом језику уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Стичу свест о функционисању матерњег и страног језика. Усвајају знања која ће омогућити споразумевање у писаној и усменој комуникацији. Развијају машту, оригиналност и општу културу. Ученици развијају свест о здравом начину живота.		
Тема:	Лични идентитет	
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: разговор и објашњавање, демонстрација, рад на тексту, вођење учења, индивидуализовани приступ, вежбање и понављање, решавање задатака различитог нивоа сложености, практични рад, истраживачки рад, коришћење наставних листића, коришћење дигиталних садржаја, самостални рад ученика уз подршку наставника Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и у групи, индивидуални рад, игровне активности	

Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје ,прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише састве, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, усмено испитивање, анализа решених задатака и радних листова, провера домаћих задатака, праћење активности на часу, самопроцена ученика и евидентирање напретка у односу на почетни ниво постигнућа
Тема:	Слободно време
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: разговор и објашњавање, демонстрација, рад на тексту, вођење учења, индивидуализовани приступ, вежбање и понављање, решавање задатака различитог нивоа сложености, практични рад, истраживачки рад, коришћење наставних листића, коришћење дигиталних садржаја, самостални рад ученика уз подршку наставника Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и у групи, индивидуални рад, игровне активности

Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје ,прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише састве, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, усмено испитивање, анализа решених задатака и радних листова, провера домаћих задатака, праћење активности на часу, самопроцена ученика и евидентирање напретка у односу на почетни ниво постигнућа
Тема:	Хобији
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: разговор и објашњавање, демонстрација, рад на тексту, вођење учења, индивидуализовани приступ, вежбање и понављање, решавање задатака различитог нивоа сложености, практични рад, истраживачки рад, коришћење наставних листића, коришћење дигиталних садржаја, самостални рад ученика уз подршку наставника Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и у групи, индивидуални рад, игровне активности

Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје ,прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише састве, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, усмено испитивање, анализа решених задатака и радних листова, провера домаћих задатака, праћење активности на часу, самопроцена ученика и евидентирање напретка у односу на почетни ниво постигнућа
Тема:	Школа
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: разговор и објашњавање, демонстрација, рад на тексту, вођење учења, индивидуализовани приступ, вежбање и понављање, решавање задатака различитог нивоа сложености, практични рад, истраживачки рад, коришћење наставних листића, коришћење дигиталних садржаја, самостални рад ученика уз подршку наставника Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и у групи, индивидуални рад, игровне активности

Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје ,прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише састве, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, усмено испитивање, анализа решених задатака и радних листова, провера домаћих задатака, праћење активности на часу, самопроцена ученика и евидентирање напретка у односу на почетни ниво постигнућа
Тема:	Школа
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: разговор и објашњавање, демонстрација, рад на тексту, вођење учења, индивидуализовани приступ, вежбање и понављање, решавање задатака различитог нивоа сложености, практични рад, истраживачки рад, коришћење наставних листића, коришћење дигиталних садржаја, самостални рад ученика уз подршку наставника Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и у групи, индивидуални рад, игровне активности

Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје ,прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише састве, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, усмено испитивање, анализа решених задатака и радних листова, провера домаћих задатака, праћење активности на часу, самопроцена ученика и евидентирање напретка у односу на почетни ниво постигнућа
Тема:	Школски прибор
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: разговор и објашњавање, демонстрација, рад на тексту, вођење учења, индивидуализовани приступ, вежбање и понављање, решавање задатака различитог нивоа сложености, практични рад, истраживачки рад, коришћење наставних листића, коришћење дигиталних садржаја, самостални рад ученика уз подршку наставника Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и у групи, индивидуални рад, игровне активности

Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје ,прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише састве, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изradi пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, усмено испитивање, анализа решених задатака и радних листова, провера домаћих задатака, праћење активности на часу, самопроцена ученика и евидентирање напретка у односу на почетни ниво постигнућа
Тема:	Породица
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: разговор и објашњавање, демонстрација, рад на тексту, вођење учења, индивидуализовани приступ, вежбање и понављање, решавање задатака различитог нивоа сложености, практични рад, истраживачки рад, коришћење наставних листића, коришћење дигиталних садржаја, самостални рад ученика уз подршку наставника Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и у групи, индивидуални рад, игровне активности

Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученикена увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода	
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје ,прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултруних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише састве,поруке,приче, учествује у групном раду,ради у пару,учествује у изради пројекта	
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, усмено испитивање, анализа решених задатака и радних листова, провера домаћих задатака, праћење активности на часу, самопроцена ученика и евидентирање напретка у односу на почетни ниво постигнућа	
ДОПУНСКА НАСТАВА		
Наставни предмет немачки језик		
Разред: пети	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: Ученици овладавају комуникативним вештинама и развијају способности и методе учења немачког језика; развијају сазнајне и интелектуалне способности , његових хуманистичких, моралних и естетских ставова; развијање општих и специфичних стратегија учења и критичког мишљења; развијање способности за самостално, аутономно учење, тражење, селекцију и синтезу информација до којих долази кроз самосталан рад и претраживање изворника различитог типа (писани и електронски извори, самостална истраживања на терену, интервјуи, итд.); . Стичу позитиван однос према себи и као појединцу и истовремено као члану заједнице. Ученици упознају друге културе и друге језике и тако развијају позитиван однос према сопственом језику уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Стичу свест о функционисању матерњег и страног језика. Усвајају знања која ће омогућити споразумевање у писаној и		

усменој комуникацији. Развијају машту, оригиналност и општу културу. Ученици развијају свест о здравом начину живота.	
Тема:	Куповина
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: разговор и објашњавање, демонстрација, рад на тексту, вођење учења, индивидуализовани приступ, вежбање и понављање, решавање задатака различитог нивоа сложености, практични рад, истраживачки рад, коришћење наставних листића, коришћење дигиталних садржаја, самостални рад ученика уз подршку наставника Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и у групи, индивидуални рад, игровне активности
Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученика на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје, прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише саставе, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, усмено испитивање, анализа решених задатака и радних листова, провера домаћих задатака, праћење активности на часу, самопроцена ученика и евидентирање напретка у односу на почетни ниво постигнућа

Тема:	Навике у исхрани
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: разговор и објашњавање, демонстрација, рад на тексту, вођење учења, индивидуализовани приступ, вежбање и понављање, решавање задатака различитог нивоа сложености, практични рад, истраживачки рад, коришћење наставних листића, коришћење дигиталних садржаја, самостални рад ученика уз подршку наставника Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и у групи, индивидуални рад, игровне активности
Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученика на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје, прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише саставе, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, усмено испитивање, анализа решених задатака и радних листова, провера домаћих задатака, праћење активности на часу, самопроцена ученика и евидентирање напретка у односу на почетни ниво постигнућа

ДОДАТНА НАСТАВА		
Наставни предмет немачки језик		
Разред: пети	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
Циљ учења: Ученици овладавају комуникативним вештинама и развијају способности и методе учења немачког језика; развијају сазнајне и интелектуалне способности, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова; развијање општих и специфичних стратегија учења и критичког мишљења; развијање способности за самостално, аутономно учење, тражење, селекцију и синтезу информација до којих долази кроз самосталан рад и претраживање изворника различитог типа (писани и електронски извори, самостална истраживања на терену, интервјуи, итд.); . Стичу позитиван однос према себи и као појединцу и истовремено као члану заједнице. Ученици упознају друге културе и друге језике и тако развијају позитиван однос према сопственом језику уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Стичу свест о функционисању матерњег и страног језика. Усвајају знања која ће омогућити споразумевање у писаној и усменој комуникацији. Развијају машту, оригиналност и општу културу. Ученици развијају свест о здравом начину живота. Проширивање и продубљивање језичких знања, развијање комуникативних способности ученика и подстицање интересовања за немачки језик и културу немачког говорног подручја. Додатна настава омогућава ученицима да унапреде вештине слушања, читања, говора и писања, развијају самосталност, креативност и истраживачки дух, као и да се припремају за учешће на такмичењима, пројектима и другим облицима представљања својих постигнућа.		
Тема:	Лични идентитет	
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: учење кроз разговор и комуникацију, учење откривањем, истраживачко и пројектно учење, кооперативно учење, учење решавањем проблема, самостално учење,	

	учење уз примену дигиталних алата и учење кроз аутентичне језичке садржаје Облици рада: индивидуални рад, рад у пару, групни и тимски рад, фронтални рад, индивидуализовани рад и комбиновани облици рада, у складу са способностима, интересовањима и потребама ученика
Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје ,прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише састве, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, посматрање активности на часу, усмена и писмена провера знања, анализа ученичких радова, вредновање пројектних задатака, самовредновање и вршњачко вредновање, вођење евиденције о индивидуалном напретку ученика
Тема:	Слободно време
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна

	настава,Проблемска настава,Кооперативно учење,Истраживачка метода,аудитивна метода Технике: учење кроз разговор и комуникацију, учење откривањем, истраживачко и пројектно учење, кооперативно учење, учење решавањем проблема, самостално учење, учење уз примену дигиталних алата и учење кроз аутентичне језичке садржаје Облици рада: индивидуални рад, рад у пару, групни и тимски рад, фронтални рад, индивидуализовани рад и комбиновани облици рада, у складу са способностима, интересовањима и потребама ученика
Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје ,прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише састве,поруке,приче, учествује у групном раду,ради у пару,учествује у изради пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, посматрање активности на часу, усмена и писмена провера знања, анализа ученичких радова, вредновање пројектних задатака, самовредновање и вршњачко вредновање, вођење евиденције о индивидуалном напретку ученика
Тема:	Хобији

Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методe: Вербално-текстуалне методe, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: учење кроз разговор и комуникацију, учење откривањем, истраживачко и пројектно учење, кооперативно учење, учење решавањем проблема, самостално учење, учење уз примену дигиталних алата и учење кроз аутентичне језичке садржаје Облици рада: индивидуални рад, рад у пару, групни и тимски рад, фронтални рад, индивидуализовани рад и комбиновани облици рада, у складу са способностима, интересовањима и потребама ученика
Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје, прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише саставе, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, посматрање активности на часу, усмена и писмена провера знања, анализа ученичких радова, вредновање пројектних задатака, самовредновање и вршњачко вредновање, вођење евиденције о индивидуалном напретку ученика

Тема:	Школа
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: учење кроз разговор и комуникацију, учење откривањем, истраживачко и пројектно учење, кооперативно учење, учење решавањем проблема, самостално учење, учење уз примену дигиталних алата и учење кроз аутентичне језичке садржаје Облици рада: индивидуални рад, рад у пару, групни и тимски рад, фронтални рад, индивидуализовани рад и комбиновани облици рада, у складу са способностима, интересовањима и потребама ученика
Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје, прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише саставе, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, посматрање активности на часу, усмена и писмена провера знања, анализа ученичких радова, вредновање пројектних задатака, самовредновање и вршњачко вредновање, вођење евиденције о индивидуалном напретку

	ученика
Тема:	Школски прибор
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: учење кроз разговор и комуникацију, учење откривањем, истраживачко и пројектно учење, кооперативно учење, учење решавањем проблема, самостално учење, учење уз примену дигиталних алата и учење кроз аутентичне језичке садржаје Облици рада: индивидуални рад, рад у пару, групни и тимски рад, фронтални рад, индивидуализовани рад и комбиновани облици рада, у складу са способностима, интересовањима и потребама ученика
Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје, прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише саставе, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта
Начини праћења	континуирано праћење рада и напредовања ученика, посматрање активности на часу, усмена

постигнућа	и писмена провера знања, анализа ученичких радова, вредновање пројектних задатака, самовредновање и вршњачко вредновање, вођење евиденције о индивидуалном напретку ученика
Тема:	Породица
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: учење кроз разговор и комуникацију, учење откривањем, истраживачко и пројектно учење, кооперативно учење, учење решавањем проблема, самостално учење, учење уз примену дигиталних алата и учење кроз аутентичне језичке садржаје Облици рада: индивидуални рад, рад у пару, групни и тимски рад, фронтални рад, индивидуализовани рад и комбиновани облици рада, у складу са способностима, интересовањима и потребама ученика
Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје, прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише саставе, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта

Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, посматрање активности на часу, усмена и писмена провера знања, анализа ученичких радова, вредновање пројектних задатака, самовредновање и вршњачко вредновање, вођење евиденције о индивидуалном напретку ученика
Тема:	Куповина
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: учење кроз разговор и комуникацију, учење откривањем, истраживачко и пројектно учење, кооперативно учење, учење решавањем проблема, самостално учење, учење уз примену дигиталних алата и учење кроз аутентичне језичке садржаје Облици рада: индивидуални рад, рад у пару, групни и тимски рад, фронтални рад, индивидуализовани рад и комбиновани облици рада, у складу са способностима, интересовањима и потребама ученика
Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученика на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје, прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултурних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима,

	поставља питања и даје одговоре, пише састве, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, посматрање активности на часу, усмена и писмена провера знања, анализа ученичких радова, вредновање пројектних задатака, самовредновање и вршњачко вредновање, вођење евиденције о индивидуалном напретку ученика
Тема:	Навике у исхрани
Начини и поступци остваривања садржаја/теме	Методе: Вербално-текстуалне методе, Метода монолога (усмено излагање), Комуникативна метода, Метода дијалога (разговор), Метода дискусије, Текстуална метода, Пројектна настава, Проблемска настава, Кооперативно учење, Истраживачка метода, аудитивна метода Технике: учење кроз разговор и комуникацију, учење откривањем, истраживачко и пројектно учење, кооперативно учење, учење решавањем проблема, самостално учење, учење уз примену дигиталних алата и учење кроз аутентичне језичке садржаје Облици рада: индивидуални рад, рад у пару, групни и тимски рад, фронтални рад, индивидуализовани рад и комбиновани облици рада, у складу са способностима, интересовањима и потребама ученика
Активност наставника	планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученикена увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода
Активност ученика	активно прати и слуша, сарађује, препознаје , прати инструкције, учествује у активностима, чита са разумевањем, слуша, препричава, допуњава, проналази кључне информације, описује, учествује у комуникацији уз примену социокултрних норми, примењује нови вокабулар у комуникацији и датом контексту, примењује научено у рестриктивним и

	слободним језичким вежбањима, повезује претходно научено са новим садржајима, поставља питања и даје одговоре, пише састве, поруке, приче, учествује у групном раду, ради у пару, учествује у изради пројекта
Начини праћења постигнућа	континуирано праћење рада и напредовања ученика, посматрање активности на часу, усмена и писмена провера знања, анализа ученичких радова, вредновање пројектних задатака, самовредновање и вршњачко вредновање, вођење евиденције о индивидуалном напретку ученика

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: пети	Годишњи фонд часова : 36
Наставни предмет: Грађанско васпитање	Недељни фонд часова: 1
Службени гласник бр: Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон и 10/2019); Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025); Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, број 10/2024); Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада у установама образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 10/2024).	
Циљ учења предмета је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници	

уважавајући демократске вредности.	
Опште предметне компетенције - ученик стиче знања, развија способности, вредности и вештине које су претпоставка за целовит развој личности и за компетентан, одговоран и ангажован живот у савременом грађанском и демократском друштву. Свестан је својих права и одговорности, осетљив на потребе других и спреман да активно делује у заједници, уважавајући хуманистичке и демократске вредности.	
Међупредметне компетенције - Компетенција за учење, комуникација, сарадња, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, решавање проблема, одговорно учешће у демократском друштву.	
Активности наставника - организује, припрема, проверава, креира, обнавља, истиче, излаже, објашњава, демонстрира, подстиче, похваљује, резимира, евалуира	
Активности ученика - слушају, анализирају, постављају и одговарају на питања, сарађују, истражују, презентују, процењују, записују, повезују, критички размишљају, закључују, креирају, слободно изражавају мишљења и ставове; усвајају-сазнају; развијају вештину комуникације; повезивују сопствено искуство са тематиком; дискутују.	
*Напомена за ИОП-1,2,3.- понављање, повезивање слике и речи, допуњавање, цртање, преписивање, бојење;	
Начини и поступци остваривања садржаја	Методе рада: вербална, илустративно-демонстративне, практичне, савремене и иновативне методе Технике рада: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дебате, дискусије, пројекти, истраживања, промоције, покретање акција као и да сами осмисле неке друге активности. Облици рада: фронтални, групни, рад у пару, индивидуални ИОП: визуелизација (коришћење сликовног материјала, видео записа, анимација), модификација и

	структурирање материјала(сегментација задатака, прилагођавање текста, понуђени одговори), методе интерактивног и искуственог учења. Диференцирана настава: Степеновани задаци, Агенда/Листа задатака, Флексибилно груписање
Начини праћења и вредновања постигнућа	Посматрање и праћење, бележење активности, самоевалуација, пројектни задаци, усмена провера кроз играње улога у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања,
Место извођења	учионица
Наставна средства	уџбеник, пројектор, рачунар, ученички радови, резултати истраживачког рада
Корелација	Српски језик, Историја, Ликовна култура, ЧОС

Наставна тема/област:	Људска права
Садржај теме	Права детета Потребе, жеље и права. Права и правила у учионици.

	Права детета у документима о заштити права Посебност права детета и људска права. Конвенција о правима детета. Врсте права. Права у дигиталном окружењу (право на приватност, безбедност). Показатељи остварености и кршења дечијих права. Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Разликује жеље од потреба и повезује их са правима; Штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; Учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; Аргументује потребу посебне заштите права детета; На примеру препозна да ли су права детета уграђена у документе којимасе уређује рад школе; Наводи примере и показатеље остварености и кршења дечијих права изисторијских догађаја, књижевних дела, свакодневног живота; Објашњава улогу и одговорност појединца и група у заштити дечијих права;

Наставна тема/област:	Демократско друштво
----------------------------------	---------------------

Садржај теме	Заједнице којима припадамо Права и функционисање заједнице. Заједнице којима припадамо. Школа као заједница. Одлучивање у учионици и школи. Гласање и консензус као демократски начини одлучивања. Одговорности и обавезе у заједници. Одговорност деце и одраслих. Одговорно понашање у дигиталном окружењу.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Исказује свој став о значају правила за функционисање заједнице; Наводи начине демократског одлучивања; Поштује правила одељенске заједнице и правила на нивоу школе. Понаша се у складу са правилима и дужностима у школи. Наводи начине демократског одлучивања. Поступа у складу са моралним вредностима грађанског друштва. Исказује свој став о значају правила у функционисању заједнице. Одговорно се понаша у дигиталном окружењу; Наводи основна права у дигиталном окружењу и примере њиховог кршења; Препозна предрасуде, стереотипе, дискриминацију, нетолеранцију поразличитим основама, као и говор мржње на примерима из свакодневног живота и дигиталног окружења;

	Штити се од дигиталног насиља.
--	--------------------------------

Наставна тема/област:	Процеси у савременом свету
Садржај теме	Сукоби и насиље. Наши идентитети, сличности и разлике (раса, пол, национална припадност, друштвенопорекло, вероисповест, политичка или друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет). Стереотипи и предрасуде. Дискриминација. Толеранција. Говор мржње. Сукоби и начини решавања сукоба. Предности конструктивног решавања сукоба. Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално. Реаговање на насиље.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Тражи помоћ у ситуацији кршења сопствених или туђих права или неког вида насиља; Прихвата и дружи се са ученицима у групи без обзира на уоченесличности или разлике ; Разликује врсте насиља и могуће начине реаговања; Прави разлику између безбедног и небезбедног понашања на друштвеним мрежама; Анализира сукобе из различитих углова препознајући потребе учесника сукоба и предлаже решења

	прихватљива за све стране у сукобу; Образлаже предности конструктивног начина решавања сукоба; Проналази примере моралних поступака у књижевним делима које чита, у медијима и у свакодневном животу . Прихвата друге ученике и уважава њихову различитост. Наводи примере из свакодневног живота предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама. Препознаје и објашњава врсте насиља.
--	--

Наставна тема/област:	Грађански активизам
Садржај теме	Акција у школи у корист права детета Идентификација проблема и тражење могућих решења проблема. Планирање и извођење акције. Анализа акције и вредновање ефеката.
Исходи наставе и учења у	Препознаје и анализира сличности и разлике између ученика у групи. У медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира.

оквиру теме	Анализира сукоб из различитих углова (препознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу. Аргументује предности конструктивног начина решавања сукоба. Активно учествује у тиму поштујући правила тимског рада; Препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе; У дискусији примени вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на неугрожавајући начин; Креира дигитални или други садржај (постере, инфографике или видеозаписе) за потребе извођења акције; Учествоје у планирању и извођењу акције, процени њене ефекте и препозна пропусте. Учествоје у препознавању проблема у својој школи који се тичу дечијих права; Прикупља податке користећи различите изворе и критички их процењује; Процењује свој рад и рад других ученика.
--------------------	---

Разред: Пети	Годишњи фонд часова: 36
Наставни предмет: Верска настава	Недељни фонд часова: 1
Службени гласник бр: 5/2018	
Циљ учења предмета – Циљ предмета Верска настава - Православни катихизис јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све ово спроводи се како на информативно - сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом).	
Опште предметне компетенције - На овом узрасту, општа компетенција се конкретизује кроз способност ученика да повеже верске поуке са свакодневним искушењима и изазовима које доноси пубертет и прелазак у старији школски узраст (однос према вршњацима, ауторитетима и сопственим емоцијама).	
Међупредметне компетенције - 1. Компетенција за целоживотно учење У 5. разреду ученици почињу дубље да разумеју апстрактне концепте. Кроз верску наставу они не уче само чињенице, већ се подстичу на критичко промишљање о свету, животу и вредностима. Развија се унутрашња мотивација за сазнавањем смисла, што је основа целоживотног учења. 2. Естетска компетенција Програм 5. разреда често обухвата теме везане за хришћанску (или општу религиозну) уметност, архитектуру храмова, иконографију и црквену музику. Ученици уче да препознају, доживе и вреднују лепоту у духовном и материјалном стваралаштву, чиме се директно развија њихов естетски сензибилитет. 3. Комуникација Верска настава је по својој природи дијалошка. Она учи децу да:	

Слушају друге са пажњом и поштовањем.

Јасно и аргументовано изразе своје мисли, осећања и верска уверења.

Негују културу сећања, али и културу савременог дијалога.

4. Одговорно учешће у демократском друштву и Грађанска компетенција

Кроз лекције о заједници, љубави према ближњима, праштању и солидарности, ученици се припремају за живот у мултикултуралном и мултиконфесионалном друштву. Веронаука у 5. разреду снажно наглашава важност поштовања сваке људске личности, без обзира на разлике, што је темељ грађанског васпитања.

5. Решавање проблема и Сарадња

Чест рад у групама, анализирање моралних дилема кроз библијске приче или историјске догађаје, помаже ученицима да заједно траже решења конфликта. Веронаука учи децу себичности насупрот заједништву (литургијском и друштвеном контексту), подстичући их на тимски рад и међусобну подршку у одељењу.

6. Дигитална компетенција

Иако традиционалан по садржају, предмет се у 5. разреду ослања на модерна наставна средства. Кроз израду дигиталних презентација (нпр. о знаменитим храмовима, светитељима или празницима), претраживање сигурних извора на интернету ради израде пројеката, ученици развијају своју функционалну писменост у дигиталном домену.

Кључни циљ у 5. разреду: Повезивање ових компетенција помаже петацима да превазиђу егоцентричност, развију емпатију и схвате да знање које стичу на верској настави има директну примену у њиховом свакодневном односу са вршњацима, наставницима и породицом.

Активности наставника - Организује рад (индивидуални, у паровима или групни рад).

Усмерава пажњу ученика на кључне поруке текста или догађаја (нпр. из Старог завета или историје Цркве).

Објашњава нове, мање познате појмове у ходу (нпр. савез, врлина, литургија, заједница) кроз једноставне примере и

аналогије блиске деци.

Прати рад група/парова, дискретно помаже онима који наиђу на препреку, подстиче једнако учешће свих ученика.

Активности ученика - Читају пасусе из уџбеника, Библије или припремљеног наставног листића.

Истражују и анализирају: Траже одговоре на постављена питања у тексту, уочавају узрочно-последичне везе (нпр. зашто је неки светитељ поступио на одређени начин).

Сарађују у групи: деле задатке, дискутују, праве кратке белешке, мапе ума или плакате.

Формулишу сопствена питања о ономе што им је нејасно или их додатно занима.

*Напомена за ИОП-1,2,3.-

Начини и поступци остваривања садржаја	Методе рада: Метода дијалога (Разговор): Ово је темељ веронауке. Уместо монолога наставника, користи се ерудитивни разговор (када се води рачуна о чињеницама) и хеуристички разговор (где наставник вештим питањима води ученике да сами дођу до закључка или моралне поуке). Рад на тексту (Текстуална метода): У 5. разреду ученици се активно сусрећу са кратким одломцима из Светог Писма, житија светих или прича са моралном поуком. Користи се пажљиво читање, анализа ликова, њихових мотива и поступака. Метода монолога (Излагање): Користи се дозирано (до 10 минута) када наставник уводи потпуно нову тему, историјски контекст или објашњава сложене теолошке појмове који су деци непознати. То излагање увек мора бити сликовито и живописно (наративна метода). Технике рада: Асоцијативни грозд (Мапа асоцијација): На средини табле се запише кључни појам (нпр. „Заједница“, „Празник“, „Праштање“). Ученици у року од два минута слободно изговарају све речи које им падају на памет, а наставник их грана око главног појма. Ово је одличан увод за повезивање вере са
---	--

	ЊИХОВИМ ИСКУСТВОМ. КВЗ табела (Знао сам – Желим да знам – Научио сам): Ученици на почетку часа у табелу уписују шта већ знају о некој теми (нпр. о Светом Сави или Васкрсу) и шта би желели да сазнају. Колона „Научио сам“ попуњава се на крају часа, чиме ученик сам прати свој напредак. Врућа столица: Један ученик седи на столици испред табле и представља библијску личност или историјску фигуру коју су раније радили. Остали ученици му постављају питања, а он одговара у првом лицу (нпр. „Ја сам праведни Ноје и градим барку јер...“). Облици рада: фронтални, групни, раду у пару, индивидуални ИОП: / Диференцирана настава: /
Начини праћења и вредновања постигнућа	Праћење ученика је континуирано, а оцењују се и вреднују све активности ученика (активности на часу, поседовања прибора за рад, редован рад, практични радови, учешће у различитим акцијама, приредбама, угледним часовима, пројектном наставом и тематским данима, изложбама...).
Место извођења	Учионица, Храм
Наставна средства	Свето писмо, иконе и фреске у храму...
Корелација	1. Српски језик и књижевност 2. Историја 3. Географија 4. Биологија 5. Ликовна култура 6. Музичка култура 7. Грађанско васпитање
Наставна тема/област:	Увод – Религија и култура старог света – Откривење – Свет Библије – Стварање света и човека – Старозаветна историја спасења – Закон Божији – Месијанска нада

Садржај теме	1. Упознавање садржаја програма и начина рада 2. Религија и култура старог света 3. Човек тражи Бога 4. Божје Откровење 5. Свето Писмо (настанак, подела) 6. Стварање света 7. Стварање човека 8. Прародитељски грех 9. Човек изван рајског врта 10. Аврам и Божји позив 11. Исак и његови синови 12. Праведни Јосиф 13. Мојсије 14. Пасха 15. На гори Синају 16. Десет Божјих заповести 17. Закон Божји као педагог за Христа 18. „Земља меда и млека” 19. Цар Давид 20. Соломон и јерусалимски храм 21. Псалми Давидови 22. Старозаветни пророци 23. Месијанска нада
Исходи наставе и учења у оквиру теме	Ученик ће: моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања. ☐ моћи да именује неке политеистичке религије. ☐ моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе старог века ☐ моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од паганских божанстава; ☐ моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру; ☐ моћи да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време настанка ☐ моћи да разликује Стари и Нови Завет ☐ бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи; ☐ моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије ☐ моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле ☐ моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан ☐ бити подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи; ☐ моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу; ☐ моћи да преприча неку од библијских прича до Аврама; ☐ моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом ☐ моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја ☐ моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом ☐ моћи да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на излазак из Египта ☐ моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести ☐ моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној иконографији. ☐ моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; ☐ моћи да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божјих заповести; ☐ моћи да разуме да је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу; ☐ бити подстакнут да примени вредности Декалога у свом свакодневном животу. ☐ моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана ☐ моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи ☐ моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства ☐ знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију ☐ моћи да наведе неке од старозаветних пророка ☐ моћи да уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак Месије ☐ увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Разред:	пети	Годишњи фонд часова:36
Наставни предмет: Одговорно одрастање		Недељни фонд часова: 1
Службени гласник бр: „Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон и 10/2019; „Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025); „Службени гласник РС”, број 104/2024; „Службени гласник РС”, број 10/2024		
Циљ учења предмета Развијање личне одговорности, самопоуздања, емоционалне писмености и социјалних вештина ученика петог разреда кроз упознавање себе, разумевање односа са другима, одговорно доношење одлука и развијање навика које доприносе личном развоју и добробити заједнице..		
Опште предметне компетенције – компетенција за учење и критичко мишљење, лична и социјална компетенција, комуникацијска компетенција, компетенција за одговорно грађанство, дигитална и медијска писменост, компетенција за животне вештине и доношење одлука, еколошка и одржива компетенција..		
Међупредметне компетенције - компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција.		
Активности наставника - планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада, демонстрира и		

илуструје, подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима, проверава оствареност исхода. Активности ученика- слуша, посматра, прича, активно учествује у разговору, износи своје мишљење, поставља питања, закључује, систематизује, учествује у пројектним задацима.	
Начини и поступци остваривања садржаја	Методе рада: монологска, дијалогска, слушање аудио примера, игровне активности, истраживачки рад, метода стваралачког рада. Технике рада: искуствено учење, дискусије и вођени разговор, рад у малим групама, игра улога, студија случаја, рефлексивна и саморефлексивна, визуелне и креативне технике, мозгалице и проблемски задаци, игровне технике. Облици рада: фронтални, групни, индивидуални, практичан рад, радионица. *Напомена за ИОП-1,2,3.- - просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма
Начини праћења и вредновања постигнућа	Формативно праћење, самопроцена ученика, вршњачко вредновање, пројектни задаци, рефлексивни разговори – вредновање усмерено на процес.
Место извођења	Учионица и ванучионички услови у складу са планираним активностима и методама рада које подразумевају искуствено учење, групни рад и интеракцију.

Наставна средства	текстовна наставна средства, аудитивна наставна средства, помоћна техничка средства
Специфичне предметне компетенције	Развој самопознавања и емоционалне писмености ученика, изградњу здравих међуљудских односа заснованих на емпатији, уважавању и ненасилној комуникацији, развој одговорног доношења одлука и критичког мишљења у свакодневним ситуацијама, као и формирање грађанске и етичке свести, животних вештина и оријентације ка будућности засноване на личним вредностима, одговорности и добробити заједнице. Специфичне предметне компетенције обухватају развој иницијативности и креативности ученика у уочавању и обликовању једноставних идеја и решења из свакодневног живота, развијање способности планирања основних корака за реализацију активности, тимског рада и сарадње у групи, одговорног преузимања улога и задатака, као и разумевање значаја одговорности, упорности и вредновања сопственог и заједничког доприноса у процесу рада. Развој способности ученика да препозна основне начине представљања и промовисања идеја, производа или услуга у свакодневном животу, да разуме улогу комуникације, креативности и циљне публике у процесу представљања, да учествује у осмишљавању једноставних промотивних порука и активности у оквиру групног рада, као и да развија критички однос према утицају маркетиншких порука у медијском и дигиталном окружењу. Развој способности ученика да препозна и разуме основне личне и друштвене вредности, да развија позитиван однос према себи и другима, показује емпатију, одговорност, толеранцију и поштовање различитости, да критички промишља о сопственим изборима и поступцима, као и да усваја вредности које доприносе здравим односима, личном развоју и добробити заједнице Обухватају развој способности ученика да разуме значај заједничког рада и доприноса заједници, да активно учествује у планирању и реализацији једноставних радних активности, да развија одговорност, сарадњу, иницијативу и истрајност у групном раду, да правилно користи средства и материјале уз поштовање правила безбедности, као и да усваја ставове о важности рада, заједништва и личног доприноса очувању и унапређењу школског и ширег окружења

	Развој способности ученика да процењује сопствени и групни рад, препознаје јаке стране и области за унапређивање, користи једноставне критеријуме за вредновање постигнућа, активно учествује у давању и примању конструктивне повратне информације, развија критичко и рефлексивно мишљење о процесу учења и заједничких активности, као и да усваја навике континуираног унапређивања свог ангажовања и одговорности у раду.
Корелација	Српски језик, Математика, Физичко и здравствено васпитање, Ликовна култура, Техника и технологија, Грађанско васпитање, Верска настава Историја Информатика и рачунарство,
Наставна тема/област:	УПОЗНАЈЕМ СЕБЕ
Садржај теме	1. Моје особине и способности 2. Моје јаке стране и области за напредовање 3. Моја интересовања и оно што волим 4. Моје потребе и личне границе 5. Како градим позитивну слику о себ
Исходи наставе и учења у оквиру теме	- Уме да користи алате за сарадничко учење. - Спреман је да се ангажује и доприноси постизању договора о раду у заједничким активностима. - Активно слуша и поставља релевантна питања. - Ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада.

	- Конструктивно и креативно доприноси раду групе и остварењу заједничких циљева. - Има развијен осећај припадности својој школи и одељењу. - Својим активностима у школи и заједници афирмише дух толеранције, равноправности и дијалога.
Наставна тема/област:	ЕМОЦИЈЕ И САМОКОНТРОЛА
Садржај теме	6. Препознајем и именујем своје емоције 7. Шта ми говоре емоције 8. Како се смирујем када сам љут/љута 9. Стрес и начини суочавања са њим 10. Самоконтрола и одговорно понашање
Исходи наставе и учења у оквиру теме	- Препознаје и именује основне емоције. - Повезује емоције са ситуацијама и понашањем. - Примењује једноставне технике смиривања и самоконтроле. - Препознаје ситуације које изазивају напетост и бира прихватљив начин реаговања. - Разуме да има одговорност за своје поступке и начин на који изражава емоције
Наставна тема/област:	ОДНОСИ СА ДРУГИМА И КОМУНИКАЦИЈА
Садржај теме	11. Шта значи бити добар друг 12. Слушам друге и поштујем њихово мишљење 13. Емпатија – разумем како се други осећа 14. Ненасилна комуникација

	15. Неслагање без свађе 16. Решавање сукоба договором
Исходи наставе и учења у оквиру теме	- Активно слуша и уважава саговорника. - Показује емпатију и препознаје осећања других. - Користи пристојан и ненасиљан начин комуникације. - Изражава своје мишљење без вређања и омаловажавања. - Разликује неслагање од сукоба и прихвата различита мишљења. - Примењује једноставне начине мирног решавања сукоба.
Наставна тема/област:	ОДГОВОРНО ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКА
Садржај теме	17. Шта значи бити одговоран 18. Моји избори и њихове последице 19. Како доносим добру одлуку 20. Притисак вршњака и како му се одупрети 21. Ризичне ситуације и безбедан избор 22. Одговорност за себе и друге
Исходи наставе и учења у оквиру теме	- Разуме значење личне одговорности. - Повезује изборе са могућим последицама. - Примењује једноставне кораке у доношењу одлука. - Препознаје притисак вршњака и уме да каже „не“ неприхватљивом предлогу. - Препознаје ризичне ситуације и бира безбедније понашање. - Показује одговорност за своје поступке и поступке који могу утицати на друге.

Наставна тема/област:	БЕЗБЕДНО И ОДГОВОРНО У ДИГИТАЛНОМ СВЕТУ
Садржај теме	23. Моји лични подаци и приватност 24. Безбедно понашање на интернету 25. Дигитални траг 26. Комуникација на друштвеним мрежама 27. Како препознати неприхватљив садржај и понашање 28. Ко ме се обраћа када ми је потребна помоћ
Исходи наставе и учења у оквиру теме	- Разуме значај чувања личних података и приватности. - Примењује основна правила безбедног понашања на интернету. - Разуме да дигиталне активности остављају дигитални траг. - Комуницира одговорно и с поштовањем у дигиталном окружењу. - Препознаје неприхватљиве и ризичне садржаје и понашања. - Зна коме може да се обрати за помоћ у проблематичној ситуацији.
Наставна тема/област:	ЗДРАВЕ НАВИКЕ И БРИГА О СЕБИ
Садржај теме	29. Сан, одмор и дневна рутина 30. Правилна исхрана и одговорност према здрављу 31. Кретање и физичка активност 32. Хигијена и брига о себи 33. Равнотежа између обавеза, одмора и слободног времена
Исходи наставе и учења у	- Препознаје значај сна, одмора и уређене дневне рутине. - Разуме значај правилних навика у исхрани и бризи о здрављу. - Уочава значај редовне физичке активности. - Примењује основне хигијенске навике.

оквиру теме	- Планира време тако да усклађује школске обавезе, одмор и слободно време.
Наставна тема/област:	ЕВАЛУАЦИЈА
Садржај теме	1. Шта сам научио 2. Предлажем за даљи раст и сазревање 3. Пано предлога
Исходи наставе и учења у оквиру теме	- Способан је да изврши самопроцену и процену.

РОМСКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ

Разред:	Годишњи фонд часова: 72
Наставни предмет: Ромски језик са елементима националне културе	Недељни фонд часова: 2
Службени гласник бр: 55/2013, 101/2017, 10/2019, 27/2018, - др. закон, 129/2021 и 19/2025	
Циљ учења предмета – Циљ наставе је да ученици савладају основне законитости ромског, као матерњег језика, да на њему комуницирају, да упознају књижевност свог народа, других народа и националних мањина у Југославији, да упознају светску књижевност као и филмску и позоришну уметност, изграђују свест о друштвено-историјској и културној улози језика и	

књижевности у повезивању народа и националних мањина и њихових култура, слободарских традиција народа Србије и Југославије као и развијање и јачање свести о њиховој судбинској повезаности и заједничком животу, да се упознају са варијантним особеностима ромског језика и развијају језике толеранције прена другим језицима, да се оспособе за слушање и разумевање говора, усмено изражавање, читање и разумевање текста, писмено изражавање на основу одређене тематике.

Опште предметне компетенције - Оспособити ученика за компетентно комуницирање и изражавање на ромском језику, оспособи ученике у почетној фази да усвајају основне карактеристике фонолошког система језика, изговор гласова, ритам и карактеристичну интонацију, усвајају основне реченичне структуре и речи и зразе у оквиру предвиђене тематике, оспособљавају се да разумеју по слуху једноставне исказе, да коректно и осмишљено реагују на императивне исказе и питања, оспособљавају да кроз вежбу користе усвојену лексику у дијалозима везаним за одређену познату ситуацију, да оспособи ученике да усвајају основне законитости ромског језика, да ученици усвајају графички систем и основне знакове из правописа у оквиру усвојеног градива, да се ученици васпитавају у духу толеранције према варијантама и карактеристикама ромског језика, да развијају и негују позитиван став према језицима и културној баштини народа и националних мањина Југославије и јачају свест о њиховој судбинској повезаности, потреби сарадње и заједничког живота, да се оспособе за самостално читање и писање, да развију потребу за књигом и да самостално развијају способност писаних састава, да се навикавају да редовно и критички прате штампу, радио и телевизију, да се упознају са елементима традиције, историје и културу Рома.

Међупредметне компетенције – Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Решавање проблема; Сарадња; Одговоран однос према здрављу; Одговоран однос према околини; Естетичка компетенција; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

Активности наставника - Планира и организује наставни процес; Мотивише ученике за учење ромског језика и упознавање националне културе; Представља нове језичке и културне садржаје; Подстиче усмено и писмено изражавање ученика; Организује индивидуални, паровски и групни рад; Прати и вреднује напредовање ученика. Прилагођава наставу индивидуалним потребама ученика; Користи различита наставна средства и ИКТ.

Активности ученика - Слушају, читају и анализирају текстове; Усвајају нову лексику и језичке структуре; Учествоју у разговору и дискусији; Пишу краће текстове на ромском језику; Представљају елементе ромске културе и традиције; Сарађују са вршњацима у групном раду; Истражују културно наслеђе Рома; Самостално и уз подршку решавају постављене задатке.

***Напомена за ИОП-1,2,3.-**

ИОП-1: Прилагођавање метода рада, наставних средстава, начина задавања задатака, темпа рада и начина провере знања у складу са индивидуалним потребама ученика. ИОП-2: Прилагођавање и модификација исхода, садржаја и захтева наставног процеса у складу са способностима и образовним потребама ученика, уз континуирано праћење напредовања. ИОП-3: Обогаћивање и проширивање наставних садржаја за ученике са изузетним способностима и интересовањима кроз истраживачки рад, пројекте, презентације и додатне активности. За све облике ИОП-а примењују се индивидуализован приступ, диференцирана настава, позитивно поткрепљивање, вршњачка подршка и сарадња са родитељима и стручним сарадницима школе.	
Начини и поступци остваривања садржаја	Методе рада: Монолошка метода; Дијалoшка метода; Демонстративна метода; Текст метода; Метода практичних радова; Истраживачка метода. Технике рада: Разговор; Читање и анализа текста; Писање; Усмено излагање; Рад на наставним листићима; Презентације; Игра улога. Облици рада: Фронтални рад; Индивидуални рад; Рад у пару; Групни рад. ИОП: Прилагођавање садржаја, метода, захтева и темпа рада у складу са ИОП-1, ИОП-2 или ИОП-3. Диференцирана настава: Диференцирани задаци према способностима и интересовањима ученика; Додатна подршка ученицима којима је потребна; Напредни задаци за ученике који брже напредују;
Начини праћења и вредновања постигнућа	• Усмено испитивање • Праћење активности на часу • Провера разумевања прочитаног • Писмени задаци • Презентације

	• Пројектни задаци • Самовредновање и вршњачко вредновање • Формативно и сумативно оцењивање
Место извођења	• Учионица • Школска библиотека • Мултимедијална учионица • Културне установе • Манифестације значајне за ромску заједницу
Наставна средства	• Уџбеник и радна свеска • Наставни листићи • Речници • Књиге и часописи • Рачунар, пројектор и интернет • Аудио и видео материјали • Фотографије и илустрације • Презентације
Специфичне предметне компетенције	Основни ниво: СПК1 - Разуме једноставне речи, изразе и кратке текстове на ромском језику. СПК2 - Користи основни фонд речи у свакодневној комуникацији. СПК3 - Препознаје основне елементе ромске културе, традиције и обичаја. Средњи ниво: СПК1 - Разуме и тумачи краће текстове различитих садржаја.

	СПК2 - Усмено и писмено се изражава користећи усвојену лексику и граматичке структуре. СПК3 - Повезује језик са културним и историјским наслеђем Рома. Напредни ниво: СПК1 - Самостално анализира и интерпретира текстове на ромском језику. СПК2 - Течно и правилно комуницира у различитим ситуацијама. СПК3 - Критички сагледава и представља вредности ромске културе и њен значај у мултикултуралном друштву.
Корелација	• Српски језик и књижевност • Историја • Географија • Ликовна култура • Музичка култура • Грађанско васпитање • Верска настава • Информатика и рачунарство • Свет око нас / Природа и друштво (за млађе разреде)

Наставна тема/област:	1) Увод у матерњи језик и ромску културу; 2) Ромски народни језик и изрази; 3) Традиционалне ромске приче и легенде;
------------------------------	---

	4) Песме и музика ромског народа; 5) Обичаји и празници ромске заједнице; 6) Ромски језик у свакодневној комуникацији; 7) Ликовна и креативна радионица на тему ромске културе; 8) Израда панoa и изложба радова; 9) Обнова целокупно обрађеног градива; 10) Завршни пројекат и јавна презентација.
Садржај теме	1) Значај матерњег језика, упознавање са ромским језиком, основне одлике ромске културе и идентитета; 2) Основни речник, поздрављени, представљање, речи из свакодневног живота, једноставни разговори; 3) Народне приче, легенде, бајке и предања ромског народа; 4) Народне песме, музички инструменти, познати ромски музичари, значај музике у ромској традицији; 5) Породични обичаји, традиционалне свечаности, празници и њихов значај; 6) Дијалози, свакодневне ситуације, комуникација у породици, школи и заједници; 7) Израда цртежа, симбола, украса и других радова инспирисаних ромском традицијом; 8) Прикупљање материјала, уређење панoa, припрема изложбе ученичких радова; 9) Понављање језичких и културних садржаја током школске године;

	10) Израда пројекта на тему ромског језика, традиције или културе и његово представљање.
Исходи наставе и учења у оквиру теме	1) Ученик препознаје значај матерњег језика; именује основне елементе ромске културе; развија позитиван однос према свом језику и културном наслеђу. 2) Ученик користи основне речи и изразе на ромском језику; разуме једноставне поруке; учествује у кратком разговору. 3) Ученик слуша и разуме причу; препричава једноставне садржаје; уочава основне поруке и вредности у причама. 4) Ученик препознаје карактеристике ромске музике; учествује у извођењу песама; развија интересовање за музичку баштину. 5) Ученик описује основне обичаје и празнике; уочава значај традиције; показује поштовање према културној различитости. 6) Ученик примењује усвојени речник у свакодневној комуникацији; поставља и одговара на једноставна питања; правилно користи научене изразе. 7) Ученик креативно представља елементе ромске културе; развија машту и ликовно изражавање; сарађује у заједничким активностима. 8) Ученик учествује у тимском раду; представља свој рад; развија самопоуздање и одговорност. 9) Ученик повезује стечена знања; примењује усвојене појмове; показује напредак у разумевању и комуникацији. 10) Ученик самостално или у групи реализује пројекат; презентује резултате рада; развија комуникацијске и презентацијске вештине.

Образовни стандарди			
Наставна тема-област	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
1) Увод у матерњи језик и ромску културу 2) Ромски народни језик и изрази 3) Традиционалне ромске приче и легенде 4) Песме и музика ромског народа 5) Обичаји и празници ромске заједнице 6) Ромски језик у свакодневној	1) Препознаје значај матерњег језика и основне елементе ромске културе. 2) Користи основне речи и изразе. 3) Разуме и препознаје основне садржаје прича. 4) Препознаје ромске песме и музичке садржаје. 5) Наводи основне ромске обичаје и празнике. 6) Разуме једноставне поруке и	1) Објашњава улогу матерњег језика у очувању идентитета. 2) Комуницира користећи усвојену лексику у познатим ситуацијама. 3) Препричава и објашњава садржај приче. 4) Описује улогу музике у ромској култури. 5) Описује њихов значај у животу заједнице. 6) Води једноставан разговор на	1) Самостално повезује језик, културу и национални идентитет. 2) Самостално и правилно користи шири фонд речи у различитим комуникацијским ситуацијама. 3) Анализира поруке и вредности традиционалних прича и легенди. 4) Повезује музичко стваралаштво са културним наслеђем ромског народа. 5) Упоредије ромске обичаје са обичајима других народа и уочава културне сличности и разлике. 6) Самостално комуницира у

комуникацији	питања.	познате теме.	различитим животним ситуацијама.
7) Ликовна и креативна радионица на тему ромске културе	7) Учествоје у креативним активностима.	7) Кроз радове представља елементе ромске културе.	7) Самостално осмишљава и реализује креативне радове инспирисане ромском традицијом.
8) Израда паноа и изложба радова	8) Учествоје у изради заједничког рада.	8) Представља свој рад и сарађује са другима.	8) Самостално планира, организује и презентује резултате рада.
9) Обнова целокупно обрађеног градива	9) Препознаје усвојене појмове и садржаје.	9) Примењује стечена знања у различитим задацима.	9) Повезује и самостално користи усвојена знања и вештине.
10) Завршни пројекат и јавна презентација	10) Учествоје у изради пројекта уз подршку наставника.	10) Самостално извршава свој део задатка и презентује га.	10) Самостално планира, реализује и успешно презентује пројекат.

